

NUMMER 3 JAN-MARS 2018

podiet

PRIS 60 KR

GÖTEBORGS SYMFONIKERS KONSERTMAGASIN

Mitt instrument: Susanne Brunström Stighäll

INGMAR BERGMAN 100 ÅR • MARTIN FRÖST BERÄTTAR OM GENESIS
EN HYLLNING TILL KATE BUSH • BARA BAROCK MED LE CONCERT D'ASTRÉE

NYA VOLVO V90 CROSS COUNTRY

Nya Volvo V90 Cross Country passar på alla vägar, oavsett väglag. En bil som ger dig fantastisk komfort, hög säkerhet och smart teknik. Väljer du Premium Sound får du dessutom en enastående ljudupplevelse. Besök närmaste Volvohandlare för en provkörning och skruva upp volymen!

Läs mer och bygg din egen på volvocars.se

MADE BY SWEDEN

Nya Volvo V90 Cross Country kostar från ca 378 000:- (D4 AWD). Bränsleförbrukning blandad körning: 5,1-7,7 l/100 km. Koldioxidutsläpp CO₂: 134-176 g/km (D4 AWD man-T6 AWD aut). Miljöklass Euro 6b. Bilen på bilden är extrautrustad. Lokala avvikelser kan förekomma. När du köper en ny Volvo ingår alltid Volvo Assistans samt vagnskade- och rostskyddsgaranti.

podiet

ANSVARIG UTGIVARE

Urban Ward

REDAKTÖR

Stefan Nävermyr

FORMGIVNING

Magdalena Nilsson

SKRIBENTER

Ulla M Andersson, Sten Cranner, Paul Driver, HK Gruber, Rolf Haglund, Ingemar von Heijne, Stig Jacobsson, Esaías Järnegard, Stefan Nävermyr, Jüri Reinvere, Johan Scherwin, Lars Sjöberg, Edith Söderström, Molly Telemann, Martina Tomner, Göran Persson, Gunilla Petersén och Erik Wallrup

FOTO

Georg Anderhub, Jonas Becker, Johan Bergmark, Michael Bo, Marco Borggreve, Simon van Bortel, Brissaud, Niclas Brunzell, Love Bylund, Mats Bäcker, Sim Canetty-Clarke, Lee Dayoung, Sabina Donser, Benjamin Ealovega, Marco Feklistoff, Getty Images, Göran Jarmar, Angelica Johns-son, Tor Johnsson, Esther Haase, Maike Helbig, Mat Hennek, Gregor Hohenberg, Harald Hoffman, Dan Holmqvist, Anna Hult, Admat Horiz, Kaapu Kamu, Lau Kwok Kei, Nikolaj Lund, Ola Kjelbye, Peter Knutson, Knut Koivisto, Per Kristiansen, Lichfield, Francis Löfvenholm, Ari Magg, Mankowitz, Jack Mitchell, Neda Navae, Adrian Pehrson, Christopher Peter, Thomas Rasch, Marianne Rosenstiehl, Karolina Rosenqvist, Oleg Rostovtsev, Lennart Sjöberg, Tilo Stengel, Jan Söderström, Heikki Tuuli, Carl Thorborg, Daniel Ulfseke, Bengt Wanselius, Alex Vanhee och Dan Welldon

OMSLAG

Susanne Brunström Stighäll. Foto Ola Kjelbye.

ILLUSTRATIONER

Febe Jacobsson och Grégoire Pont

Vi har eftersträvat att tillgodose alla upphovsrättsliga innehavare. Vi ber om överseende vid eventuella förbiseenden.

TRYCKERI

Billes Tryckeri AB

PRENUMERATION

Prenumeration ingår för konsertabbonenter. Säsongsens fyra nummer 200 kr, kontakta biljettkontoret, 031-726 53 00

podiet@gso.se 031-726 53 45

Göteborgs Konserthus, 412 56 Göteborg
gso.se

facebook.com/GothenburgSymphony
[instagram #göteborgssymfoniker](https://instagram.com/göteborgssymfoniker)
twitter.com/göteborgssymfoniker
youtube.com/nationalorkestern

Kära musik- vänner!

Ingmar Bergman och Leonard Bernstein – två stora konstnärer från mycket skilda världar firar 100 år 2018. Vi har tillsammans med artister och kuratorer som är experter på respektive legenders liv och produktion satt ihop två spännande program som framförs av Symfonikerna i februari. Den mytomspunne Bergmans passion och kärlek till musiken närmar vi oss med ett allkonstverk - ett drömspel hopsatt med livemusik, video och ljus. "Varifrån kommer musiken?" är Bergmans egen filosofiska fråga och i föreställningarna ryms verk av Bach, Bruckner och Beethoven.

Från Leonard Bernsteins allsidiga livsverk har vi denna gång valt att presentera hans kvicka och vackra musikaler. Med den respekterade engelska Bernstein-experten John Wilson på dirigentpulten får ni bland annat höra de fantastiska sångerna från On The Town, Wonderful Town, Candide och West Side Story. Ett absolut måste för er som älskar den amerikanska musiken!

Januari månad har Symfonikerna vikt till nästa generation musiker – i ett slags kronologi över tre veckor där vi presenterar unga solister i olika stadier av sin konstnärliga utveckling. Lördag den 6 januari är det final i Polstjärnepriset, en nationell tävling där fyra svenska ungdomar mellan 14 och 18 år tävlar. Veckan efter, torsdag 11 januari, spelar tre något äldre musiker i finalen på Solistpriset. Slutligen, som ett hörbart resultat av hur långt man kan nå i ung ålder, får ni 18 och 19 januari möjlighet att uppleva det nya stjärnskottet i svenskt musikliv – den 16-årige violinisten Daniel Lozakovitj. Som om inte det var nog är dirigenten för Symfonikerna den nyaste stjärnan på Finlands dirigenthimmel – den 21-årige Klaus Mäkelä.

Fram till påsk har vi flera fina orkestrar på besök i Konserthuset. Kolla in program och artister med Malmö symfoniorkester, Le Concert d'Astrée, Norrlandsoperans symfoniorkester och Svenska kammarorkestern. Och sedan är det extra trevligt att välkomna många av våra käraste dirigenter och solister tillbaka – Martin Fröst, Kent Nagano, Neeme Järvi och självklart vår nye chefsdirigent Santtu-Matias Rouvali med solisten Hélène Grimaud.

Varmt välkomna till 2018!

*Sten Cranner,
vd och konstnärlig chef*

I detta nummer

- 10 Iiro Rantala & Ulf Wakenius
Laddat möte med två hyllade jazzmusiker
- 12 Barockens hjältinnor
En kväll med Magdalena Kozená, Emmanuelle Haïm och Le Concert d'Astrée
- 14 Norden runt med Grimaud och Rouvali
Turné med Beethoven, Richard Strauss och Sibelius
- 15 100 år och piggare än någonsin
Kronprinsessparet Victoria och Daniel firade Göteborgs Symfoniska Kör
- 96 Barockakademin Göteborgs Symfoniker
Nya konserter i vår med konstnärlige ledaren Stefano Vegetti
- 98 Leonard Bernstein hyllade svenska musiker
Pelle Appelin minns det fantastiska mötet
- 104 Mångsysslaren Martin Fröst tillbaka
Berättar om projektet Genesis
- 106 Nästa säsong
Några höjdpunkter att se fram emot 2018-2019

**Periodens konserter
presenteras på sid 16-93**

Alltid i Podiet

- 6 Mitt instrument: Susanne Brunström Stighäll
Violast i Göteborgs Symfoniker
- 102 Min starkaste konsertupplevelse
Händels Messias fick Peter Brandt att tina
- 107 Vännerna på Konserthuset
Trångt i toalettkön
- 109 Hallå där, Carl-Einar Häckner
Trollkarlen med ett nytt trick på gång
- 110 7 frågor
Pianisten Hélène Grimaud längtar efter Obatzda
- 112 Året var 1922
Då publiken upptäckte Greta Garbo och Karl Gerhard
- 114 Krönika
Tonsättaren Jüri Reinvere minns mötena med Ingmar Bergman
- 116 Symfonikrysset
Kryssa och vinn en helkväll på Konserthuset
- 118 Nytt och blandat
Aktuella notiser från musikvärldens alla hörn
- 120 Göteborgs Symfoniker
Presentation av orkestrens musiker

”Einstein sa att ”de mest undersköna upplevelser man kan ha är de mysteriösa”. Så varför försöker så många av oss förklara musikens skönhet och därmed beröva den dess mysterium?”

Leonard Bernstein

Susanne Brunström Stighäll

I artikelserien Mitt instrument presenterar vi i detta nummer Susanne Brunström Stighäll, violast i Göteborgs Symfoniker.

TEXT ULLA M ANDERSSON FOTO OLA KJELBYE

Några trappor upp i ett 1950-talshus bor violasten Susanne Brunström Stighäll med sin man Daniel och tvillingarna Alvin och Hugo. När vinterkläderna väl är av och man stigit in i vardagsrummet som sitter ihop med köket blir en sak tydlig: här bor det någon som odlar. Flätor med röda och gula lökar hänger vid hallspegeln. Chilifruktar torkar på ett snöre över diskbänken och i en korg ligger massor med små potatislökar.

– Vi har en kolonistuga och en odlingslott också, som jag odlar på. Men nu börjar det bli för mycket, jag måste välja bort något. Det får bli odlingslotten för kolonistugan vill vi ha kvar, säger hon.

Här finns det mycket att titta på. Majolikalampan med prismor hänger i ett av kökets hörn, på en hylla trängs kubbspelet som maken Daniel tillverkat och så de två sköldpaddorna nedanför. På det stora köksbordet är det läxor på gång. Doften från trattkantarellsoppan som står och puttrar på spisen sprider sig i lägenheten.

I 13 år har Susanne Brunström Stighäll varit anställd som en av 13 violaster i Göteborgs Symfoniker. Hon hämtar sina instrument och börjar berätta.

– Altfioler ser så himla olika ut, vissa är bulligare än andra, säger hon och plockar upp den hon spelar med i orkestern.

– Det står 1630 och Matthias Albanus i den. Den förra ägaren frågade runt om det kunde vara riktigt och kom fram till att det kanske är botten på violan som är original medan andra hävdar att hela violan är tjeckisk från 1800-talet. Den hittades på en vind i Brasilien och då var den helt svart av smuts. Den förra ägaren lät göra ren den men sparade smutsen i snäckan som en kul grej. Jag tyckte inte det var så kul utan lät rengöra den också.

Barockviolan ligger i ett fodral intill. När hon ska stämma den knäpper det till när en av strängarna av färtarmar släpper. Det är lite pyssel innan hon får fast den igen. På fingertopparna syns hennes valkar. Instrumentet låter mustigt och har ett fräsigt sound när hon spelar.

– Barockviolan är yngre än min moderna viola, den är byggd av Backa Mikael 1986. Stråken är helt annan än den jag spelar med i orkestern och har en annan tyngdpunkt. Det går till exempel inte att spela Mahler med den.

Altfiolen eller violan är äldre som instrument än

den mindre fiolen och direkt kommen ur den ännu äldre fiddlan. Susanne Brunhäll Stighäll spelar tidig musik på det yngsta instrumentet i samlingen, som är just en fiddla. Den är byggd 2016 av den brittiske byggaren Owen Morse-Brown. Han är tredje generationens instrumentmakare som fortfarande använder sin farfars böcker, noter och verktyg i sitt arbete.

Fiddlan har inläggningar av mörkt trä och ljusa detaljer i skimrande trä. Instrumentmakaren använder virke från lokala brittiska lövträd, träslag som låter som musik i öronen; lönn, päron och plommon, järnek och buxbom.

– Morse-Brown bygger instrument till tidig musikensemble i hela Europa. Mitt instrument har tre d-strängar och två g-strängar istället för violans a, d, g och c. Jag har alltid velat spela nyckelharpa och det här är det närmaste jag har kommit.

Som i ett dansande par passar varje instrument ihop med en särskild stråke.

– Stråken är lungan som plockar fram saker ur instrumentet. De pratar på olika sätt. Barockstråken är som en sportbil medan den moderna är mer som en Volvo. Det finns 1600-talsstråkar bevarade men priserna är skyhöga eftersom de allra flesta har gått förlorade.

Det var bestämt redan när Susanne Brunström Stighäll låg i mamma Agnetas mage att hon skulle få chansen att spela ett instrument.

– Jag och min syster ställdes i kö till Suzukifiol, det

var aldrig nåt snack. Jag fick min första fiol när jag var fem och min syster sin när hon var två.

Systern Matilda, som nu spelar i Kungliga filharmonikerna i Stockholm, fick sin så tidigt för att storasyster skulle få ha sin i fred.

Mamma Agneta, som är tandläkare, musicerar inte själv, men är en hängiven lyssnare.

– Det är så kul att spela för henne. Man behöver inte kunna så mycket, det är upplevelsen som är det viktigaste.

Pappa Hans är ekonom och spelade banjo i ett countryband som ung och bygger numera gitarrer. På väggen hänger ett alster – en gitarr med pärlmorglänsande inläggningar.

När Susanne Brunström Stighäll står vid fönstret och spelar fritt, hörs några drillar och melodislingor med den där speciella vemodiga känslan.

– När jag var tio-elva år var jag så less på att spela fiol, ibland satt jag med stråken över knäna och ville knäcka den. Jag hade tur att min lärare förstod mig. Under ett halvår spelade vi bara folklåtar. När jag gick musiklinjen på Hvitfeldtska gymnasiet hade vi Henrik Cederblom som också lärde ut folklåtar.

Det var när en gymnasiekompis skulle ut på galej och bad Suanne ta hand om hennes viola som bytet av instrument skedde. Hela kvällen viktas åt violan och sedan var det klart. Det var viola som gällde.

Hennes privatlärare på fiol, Elsie Börjes, slussade henne vidare till altviolinisten Lars Mårtens-

son som är stämledare i Symfonikerna, och nu också hennes stämkamrat. Efter ett tag frågade han när hon tänkte söka till musikhögskolan, så hon sökte och kom in i Stockholm och stannade där i två år.

Det var på en musikkurs med inriktning mot tidig musik i Nordmaling hon träffade sin man Daniel. Han gick på Koninklijk Conservatorium, Kungliga Musikhögskolan, i Haag i Holland, en musikerutbildning för tidig musik. Hon ville dit, provspelade och kom in på en musikerutbildning och stannade i ett halvår.

Susanne Brunström Stighäll har en sjungande touch i sitt sätt att prata. Rötter i Norrland? Nej, faktum är att hon kommer från Mölndal. Åren i Oslo har färgat hennes sätt att spela och kanske också satsmelodin i talet.

– Jag bodde där i tre år, gick på Norges Musikkhøgskole i två år och fick ett heltidsvikariat i Oslo-filharmonin. Samtidigt läste jag på skolan på halvfart. Jag hade en jättebra lärare i Oslo, Lars Anders Tomter. Han fick fram en urkänsla för musiken, jag skulle inte bara vara en duktig flicka, det skulle vara konst! Det gjorde honom så väldigt speciell för mig, berättar hon.

Men i Oslo fanns inget sammanhang med tidig musik så under tre år låg det intresset i träda.

– När jag kom till Göteborg 2004 var Göteborg Baroque i uppstarten. Daniel, som är trombonist och hade studerat tidig musik i Haag, tog kontakt med den konstnärlige ledaren och jag var också intresserad.

Nu är hon fast medlem i Göteborg Baroque och 2013 fick hon tillsammans med tre andra ur Göteborgs Symfoniker Mary von Sydows musikstipendium för ett projekt med barockmusikaliska studier.

Intresset för gamla tiders musik, allmogemöblerna i lägenheten och garnerna som är kardade och spunna för hand är delar som fogar samman Susanne Brunström Stighälls personlighet. Och bikuporna vid kolonistugan inte att förglömma. I det som är basic kan man hitta något nytt.

KAMMARKONSERT
STENHAMMARSALEN
SÖNDAG 11 MARS KL 18.00

Ensemblen spelar på tidstrogna instrument och stråkmodeller med sensträngar där instrumentens normal-A klingar i 415 Hz.

Iiro Rantala & Ulf Wakenius

TEXT JOHAN SCHERWIN

Två individualister med egna karriärer i full blom och hela världen som arbetsmarknad. Ändå tillsammans både på skiva och på scen. Den 26 februari angör duon Iiro Rantala & Ulf Wakenius Göteborgs Konserthus.

Att få gitarristen Ulf Wakenius att göra något tillsammans med den finske pianisten Iiro Rantala kan vid ett första ögonkast se ut som en ren och skär skrivbordskonstruktion. Två lysande tekniker, för att inte säga virtuoser, med fördomsfri inställning till genrer och repertoar, dessutom på samma skivbolag. Klart att de ska arbeta ihop!

Men verkligheten bakom deras unga samarbete ser lite annorlunda ut. De träffades i samband med att konsertserien Jazz at Berlin Philharmonic skulle presentera Tears for Esbjörn, en minneskonsert tillägnad pianisten Esbjörn Svensson. Där i vimlet bland alla andra uppstod en spontan kontakt och lust att arbeta tillsammans. Återstod bara att hitta lediga dagar i kalendrarna!

För de är först och främst sina egna. Iiro Rantala växlar mellan solokonsert och arbeten med olika konstellationer under hans ledning. Han skriver också musik för balett och musikaler, undervisar och gör radio. På hans repertoar står lika gärna eget material, nyskriven klassisk musik som något av John Lennon.

Ulf Wakenius är internationellt kanske mest känd för sitt mångåriga samarbete med piano-virtuosen Oscar Peterson vars kvartett han var medlem av i tio år. Men han har fler strängar än så på sin lyra, om uttrycket tillåts. Ulf Wakenius varvar solokonsert, samarbeten med sonen Eric,

även han gitarrist, och turnéer med den fransk-koreanska sångerskan Youn Sun Nah. För att bara nämna några exempel.

Men tillbaka till det nya samarbetet. När de väl hittat några lediga dagar för en första turné fanns det inte så mycket tid över till repetitioner. Till den första konserten tog de helt enkelt med sig varsitt knippe låtar. Repetera fick de mer eller mindre göra direkt på scen under den första konserten, som Ulf Wakenius uttryckt saken. Men det kanske säger mer om deras inställning till hur man gör musik än om de bådats extrema fulltecknade agendor. För här består den gemensamma kärnan av spontanitet, nyfikenhet och total renons på förutfattade idéer om vart musiken ska ta vägen.

Det är en attityd som skulle kunna misstolkas som det slutgiltiga receptet på totalt fri form, en ständig och snabb upplösning av allt vad melodi, harmoni och rytm heter. Snarare handlar det om ett organiskt växelspel mellan de två; hur de följs åt i en snabb melodislinga, friktionsfritt växlar mellan att stå i centrum och bakgrund, ger sig ut på rena soloskär, väntar in varandra och slår följe på nytt. Ibland går det ohyggligt fort som i John Coltranes Giant Steps, ibland är det uppsluppet och livsglatt som i Stevie Wonders Sir Duke och ibland går det långsamt och känslösamt som i Puccinis örhänge Nessun dorma.

Det enda man kan vara helt säker på när det gäller en konsert med duon Iiro Rantala & Ulf Wakenius är att de ger allt de kan. För de är inte bara lysande musiker. De är i själ och hjärta musikanter som gör vad de gör av ren och skär lust.

STENHAMMARSALEN
MÅNDAG 26 FEBRUARI KL 19.30

Magdalena Kozená och Le Concert d'Astrée

TEXT STEFAN NÄVERMYR FOTO OLEG ROSTOVTSSEV

Hon är en vår tids mest framgångsrika sångare med en mångsidig och utforskande repertoar. Publik och kritiker världen över har kapitulat inför slovakiska Magdalena Kozenás musikalitet och ljuva stämma – en artist som tycks göra det mesta rätt.

Nu kommer hon till Göteborg med den franska barockensemblen Le Concert d'Astrée och dirigenten Emmanuelle Haïm med det helfranska programmet Barockens hjältinnor. Konserten är en del av en turné som tar dem till ett flertal länder i Europa, bland annat Tyskland där hon nyligen gav en intervju i Mosel. Där berättar Magdalena Kozená om hur hon tänker kring sin repertoar. – I början placerades jag i barockfacket men det har ändrat sig med tiden. Jag kan inte sjunga musik från enbart en epok, det skulle bli fruktansvärt långtråkigt. Jag tacklar barocken på samma sätt som den moderna musiken – jag vill jämföra, överföra egenskaperna från den ena eran till den andra. Sedan början av min karriär har jag också ägnat mig åt musik från senare epoker. Jag sjunger ofta och gärna verk av tjeckiska komponister, inte bara Dvorák utan också tonsättare från 1900-talet: Janáček, Martinu, Eben. I operarepertoaren får jag ofta framföra nya verk och i mina recitaler kan man höra Berio, Sjostakovitj, Britten, Wolf, Ravel eller Schulhoff. Och jag sjunger gärna låtar av Cole Porter med storband.

Hennes verksamhet är omfattande och hon sjunger skalövningar varje dag "även om jag inte

kan öva lika mycket som en pianist". Det gäller att sköta om rösten och att noggrant planera repertoarvalet.

– Jag försöker hålla balansen mellan den mer dramatiska repertoaren, till exempel Mahler där jag måste utveckla mer kraft i rösten och använder mer vibrato, och barockmusiken som behöver en rörlighet i rösten vilket hjälper till att hålla den fräsch och ungdomlig.

Emellanåt får rösten vila när hon lär in nya texter och arbetar med libretton på främmande språk. Hon ser också till att hålla sig i bra fysisk kondition. Vid intervjutillfället har hon just varit i Rumänien och ska påbörja en turné med en flamencogrupp som framför spansk barockmusik – ett spännande musikaliskt möte! Mellan arbetsperioderna återvänder hon till hemmet i Berlin, till maken och dirigenten Sir Simon Rattle och barnen.

– Eftersom jag och min man arbetar mycket är det besvärligt att förena familjelivet med karriären. Men jag skulle aldrig i livet vilja ändra på något. Mina tre barn fyller mig med en ofattbar energi, de har givit mig en nyttig distans och påverkat mina livsprioriteringar. Jag kan över huvud taget inte föreställa mig ett liv utan min familj.

Hon föddes i Sydmähren i en välkänd vinort och uppväxten i den miljön har satt sina spår.

– Ett glas gott vin skänker alltid glädje!

STORA SALEN
SÖNDAG 4 FEBRUARI KL 18.00

Norden runt med Symfonikerna

För Göteborgs Symfoniker är det något visst att turnera, att spänna musklerna för den internationella publiken. En särskild laddning brukar infinna sig när musikerna tillsammans strävar efter det perfekta framförandet och finslipar detaljerna konsert efter konsert. Glädjen och stoltheten som kännetecknar sådana projekt tilltalar också Santtu-Matias Rouvali.

– Jag älskar att turnera. Det är spännande att upptäcka nya miljöer och att få visa upp oss för en ny publik. Samtidigt är det en utmaning att spela samma musik i olika konsertsalar – det gäller att på kort tid försöka lära sig akustiken och anpassa framförandet så att det blir så bra som möjligt.

Santtu-Matias Rouvalis första, riktiga turné som orkesterns chefsdirigent (ett gästspel i Lahtis gjordes i september 2017) blir något av en musikalisk eriksgata i Norden med konserter i

Göteborg, Vara, Oslo, Stockholm, Köpenhamn och Reykjavik. Solist är säsongens Artist in Residence, den framstående pianisten Héléne Grimaud. Solistsamarbetet, rutten och musiken i en fin kombination, enligt Rouvali.

– Jag ser verkligen fram emot den här turnén. Synd bara att vi inte lyckades få in en konsert i Helsingfors. Det får vi kompensera vid ett annat tillfälle.

En turné är ofta krävande med täta konserter, ständiga transporter och vid varje nytt nedslag krav på nya prestationer. Men sådana villkor får också en orkester att utvecklas och växa i uthållighet och styrka. Vilket i längden också blir en värdefull tillgång för göteborgspubliken.

7, 9 & 15 mars Göteborg
8 mars Vara
10 mars Oslo
14 mars Stockholm
16 mars Köpenhamn
18 mars Reykjavik

R STRAUSS SVIT UR ROSENKAVALJEREN
BEETHOVEN PIANOKONSERT NR 4
SIBELIUS SYMFONI NR 1

100 år och piggare än någonsin

Den 8 december firade Göteborgs Symfoniska Kör 100 år med mycken kärlek, värme och uppskattning. Det blev en glädjeric konsert med musik som visade körens mångsidighet, allt från Mozart och Brahms till Björn & Benny och ett rungande potpurri med några av körrepertoarens mest fängslande partier. Joachim Gustafsson dirigerade och Maria Forsström var solist i Brahms Altrapsodi. Hela jubileumskvällen guidades av den alltid vältalige Peter Schéle. På plats fanns också Kronprinsessparet Victoria och Daniel som firade kören precis som deras föregångare Kronprins Gustaf Adolf och Margareta gjort när kören bildades 1917. Kvällen avslutades med middag och fest där kören sjöng några sånger för Kronprinsessparet: Sångarhyllning, en madrigal av Adam de la Halle samt

passande nog Advent av Otto Olsson. Podiet återkommer med en uppföljande rapport vid körens nästa stora jubileum år 2117.

MÅN 15 JAN KL 19.00
SPANISH GUITAR
GREAT SYMPHONIC ORCHESTRA
arr Eurospectacles SARL

ONS 17 JAN KL 19.30
MALMÖ SYMFONIORKESTER
TUNG-CHIEH CHUANG & ILPHA KOZHABEKOVA

TORS 18 JAN KL 19.30
FRE 19 JAN KL 18.00
GÖTEBORGS SYMFONIKER & KLAUS MÄKELÄ
DANIEL LOZAKOVITJ violin

LÖR 20 JAN KL 15.00
THE GREAT CINEMA HITS
arr Eurospectacles SARL

LÖR 20 JAN KL 18.00 Stenhammarsalen
RELAXED PERFORMANCE
GÖTEBORGS SYMFONIKERS VOKALENSEMBLE

LÖR 20 JAN KL 19.00
JOHANN STRAUSS CONCERT-GALA
arr Eurospectacles SARL

SÖN 21 JAN KL 18.00 Stenhammarsalen
KAMMARKONSERT
GÖTEBORGS SYMFONIKERS VOKALENSEMBLE
MUSIKER UR GÖTEBORGS SYMFONIKER

FRE 26 JAN KL 19.30
VASAS FLORA & FAUNA – VENETIANSK AFTON
arr KB West

TORS 25 JAN KL 19.30
LÖR 27 JAN KL 15.00
GENESIS
GÖTEBORGS SYMFONIKER & MARTIN FRÖST

FRE 2 FEB KL 18.00
LÖR 3 FEB KL 15.00
INGMAR BERGMAN 100 ÅR
GÖTEBORGS SYMFONIKER & FRANK STROBEL
I samarbete med Göteborg Film Festival

SÖN 4 FEB KL 18.00
KAMMARKONSERT
LE CONCERT D'ASTRÉE & EMMANUELLE HAÏM
MAGDALENA KOZENÁ mezzosopran

TIS 6 FEB KL 18.00 Stenhammarsalen
SIXTENS SEXA
LEONARD BERNSTEIN 100 ÅR

FRE 9 FEB KL 18.00
LÖR 10 FEB KL 15.00
PÅ BROADWAY MED BERNSTEIN
GÖTEBORGS SYMFONIKER & JOHN WILSON
SÅNGSOLISTER

SÖN 11 FEB KL 16.00 Stenhammarsalen
STOCKHOLM SWING ALL STARS
arr Stockholm Swing All Stars

SÖN 11 FEB KL 18.30
MÅN 12 FEB KL 19.30
OSKAR LINNROS & SUPPORT
arr Luger

TORS 15 FEB KL 19.30
NORRLANDSOPERANS SYMFONIORKESTER
ELIM CHAN & CLAIRE HUANGCl piano

FRE 16 FEB KL 18.00
SPORTLOVSORKESTERN FINALKONSERT

LÖR 17 FEB KL 15.00
SVENSKA KAMMARORKESTERN
H K GRUBER & CHRISTIAN ALTENBURGER violin

SÖN 18 FEB KL 20.00
DANIEL NORRGREN
arr Superpuma Records

ONS 21 FEB KL 19.30
FRE 22 FEB KL 18.00
GÖTEBORGS SYMFONIKER & KENT NAGANO
JAMES EHNES violin

LÖR 24 FEB KL 11.00 Götaplatsfoajén
FIKASTRÅKET
Kammarkonsert med musiker ur Göteborgs Symfoniker
i samarbete med Göteborgs Symfonikers Vänner

LÖR 24 FEB KL 15.00 Stenhammarsalen
ALLIANCEORCHESTRET & CHALMERSBALETTENS
70- & 55-ÅRSJUBILEUM
arr AllianceOrchestret & Chalmersbaletten

LÖR 24 FEB KL 17.00 & 19.00 Stenhammarsalen
FAMILJEKONSERT: CARL-EINAR HÄCKNER

SÖN 25 FEB KL 18.00 Stenhammarsalen
KAMMARKONSERT:
GAGEEGO!

MÅN 26 FEB KL 19.30 Stenhammarsalen
NEFERTITI PÅ KONSERTHUSET:
IIRO RANTALA & ULF WAKENIUS

TOR 1 MARS KL 19.00 Stenhammarsalen
FRÖKEN ELVIS arr KB West

TORS 1 MARS KL 19.30
LÖR 3 MARS KL 15.00
GÖTEBORGS SYMFONIKER & NEEME JÄRVI
GÖTEBORGS SYMFONISKA KÖR
BRUNNSBO MUSIKKLASSER
SARA TROBÄCK violin
SÅNGSOLISTER

SÖN 4 MARS KL 19.30
SABINA DDUMBA
arr KB West

26 JAN

11 FEB

15 FEB

18 FEB

21-22 FEB

24 FEB

26 FEB

1 MARS

4 MARS

7, 9, 15 MARS

ONS 7 MARS KL 19.30

FRE 9 MARS KL 18.00

TORS 15 MAR KL 19.30

GÖTEBORGS SYMFONIKER &
SANTTU-MATIAS ROUVALI
HÉLÈNE GRIMAUD piano

TORS 8 MARS KL 19.30

SÖN 11 MARS KL 18.00

NATIONALTEATERNS ROCKORKESTER – 40 ÅR!
arr Nöjet Konsert

LÖR 10 MARS KL 19.30

JOAN BAEZ – FARE THEE WELL... TOUR 2018
arr Live Nation & KB West

SÖN 11 MARS KL 18.00 Stenhammarsalen

KAMMARKONSERT:
STRÅKKVINTETT

MÅN 12 MARS KL 19.30

MONEYBROTHER
arr KB West

ONS 14 MARS KL 19.00

KIKKI DANIELSSON
arr United Stage & Frihamnen Event

FRE 16 MARS KL 18.00

UNIVERSITY OF GOTHENBURG
SYMPHONY ORCHESTRA &
ANJA BIHLMAIER
MARJA INKINEN-ENGSTRÖM violin

LÖR 17 MARS KL 18.00 Stenhammarsalen

PETER JABLONSKI
arr Classical-live

LÖR 17 MARS KL 19.00

TOMAS ANDERSSON WIJ
arr Frihamnen Event & Blixten & Co

MÅN 19 MARS KL 19.30

ANDREW LLOYD WEBBER GALA
arr Julius Production AB

FRE 23 MARS KL 19.00

LÖR 24 MARS KL 19.00

THIS WOMAN'S WORK – A TRIBUTE TO KATE BUSH
GÖTEBORGS SYMFONIKER & CHRISTOFFER NOBIN
JENNIE ABRAHAMSON & MALIN DAHLSTRÖM sång

LÖR 24 MARS KL 19.00

THE MERSEY BEATLES
arr Euro Entertain

SÖN 25 MARS KL 19.00

UNO SVENNINGSSON
arr Frihamnen Event & Blixten & Co

LÖR 31 MARS KL 20.30

SHADMEHR AGHILI
arr Tar Production GmbH

10 MARS

12 MARS

14 MARS

25 MARS

31 MARS

ABONNEMANGSKONserter

17 JAN - 24 MARS

TONSÄTTARPORTRÄTTET	20	Kate Bush
17 JAN	24	Malmö Symfoniorkester, Tung-Chieh Chuang & ilpha Kozhabekova
18 & 19 JAN	30	Göteborgs Symfoniker, Klaus Mäkelä & Daniel Lozakovitj
21 JAN	34	Kammarkonsert: Göteborgs Symfonikers Vokalensemble & musiker ur Göteborgs Symfoniker
25 & 27 JAN	38	Göteborgs Symfoniker & Martin Fröst
2 & 3 FEB	44	Göteborgs Symfoniker & Frank Strobel
4 FEB	46	Kammarkonsert: Le Concert d'Astrée, Emmanuelle Haïm & Magdalena Kozená
9 & 10 FEB	50	Göteborgs Symfoniker, John Wilson & sångsolister
15 FEB	56	Norrlandsoperans Symfoniorkester, Elim Chan & Claire Huangci
17 FEB	60	Svenska Kammarorkestern, H K Gruber & Christian Altenburger
21 & 23 FEB	64	Göteborgs Symfoniker, Kent Nagano & James Ehnes
25 FEB	68	Kammarkonsert: Gageego!
1 & 3 MARS	72	Göteborgs Symfoniker, Göteborgs Symfoniska Kör, Brunnsbo Musikklasser, Neeme Järvi, Sara Trobäck & sångsolister
7, 9 & 15 MARS	78	Göteborgs Symfoniker, Santtu-Matias Rouvali & Hélène Grimaud
11 MARS	82	Kammarkonsert: Stråkkvintett
16 MARS	86	University of Gothenburg Symphony Orchestra, Anja Bihlmaier & Marja Inkinen Engström
23 & 24 MARS	90	Göteborgs Symfoniker, Christoffer Nobin, Jennie Abrahamson & Malin Dahlström

Daniel Lozakovitj
18 & 19 januari

Magdalena Kozená
4 februari

Martin Fröst
25 & 27 januari

Hélène Grimaud
7, 9 & 15 mars

Sara Trobäck
1 & 3 mars

Kate Bush

– den oefterhärmliga

I en intervju i samband med genombrottet på slutet av 1970-talet fick Kate Bush frågan vad hon tyckte var det mest utmanande med att vara musiker. Hon svarade: "Jag är inte musiker. Jag är författare."

Uttalandet kan te sig märkligt, för är det något många förknippar Kate Bush med är det just hennes egensinniga tonspråk. Lättheten med vilken Kate Bush rör sig ut och in ur popkonventionen – melodierna som växlar mellan performance, keltisk folklöre och klassisk brittisk hitlåt, är något av hennes kännetecken. Men ur hennes perspektiv är svaret ändå logiskt. Tar man en närmare titt på hennes konstnärskap är det nämligen just detta hon ägnat sig åt under alla år: att berätta historier.

Fullfjädrad från början

Kate Bush växte upp i ett engelskt medelklasshem i London där musiken och konsten tidigt hade en viktig roll. Hennes far var läkare men spelade piano och skrev själv musik. Barndomens somrar tillbringades hos morföräldrarna på irländska västkusten. Kate Bushs bror John berättar i sin bok *Inside the rainbow* hur magisk denna värld tedde sig – den vilda Atlanten, morfaderns sagor om "sidhe", ett nyckfullt älvliknande väsen som huserade runt knuten, samt den ständigt närvarande musiken (varje kväll spelades och sjöngs det på gården) – gjorde ett oförglömligt

intryck på syskonen Bush. Här fanns inget av den klassiska, engelska stränghet som kom med läkarfaderns släkt.

Kate Bush började redan som 11-åring skriva låtar vid pianot. Hon var en naturbegåvning och familjen förstod snart att hennes bana inte skulle bli den sedvanliga. Trots toppbetyg hoppade hon som 16-åring av skolan för att satsa helhjärtat på konsten. Hon började på en dans- och mimskola i södra London och skrev och spelade in musik på kvällarna. En "fullfjädrad musiker och artist från början", så har Dave Gilmour från Pink Floyd sedermera beskrivit henne. Han fick genom en demokassett upp ögonen för Kates låtskrivartalang och det var han som rekommenderade henne för skivbolaget EMI (som inte tvekade en sekund att kontraktera henne).

I januari 1978, gav Kate Bush ut sin första singel. Lotten föll – efter en långdragen kamp med skivbolaget – på hennes eget val *Wuthering Heights*. Inom loppet av en månad letade den sig rakt in på brittiska singellistans förstaplats. Musiksensationen var ett faktum. Kate Bush var 17 år.

Ett ikoniskt album

Kate Bushs mest kreativa årtionde var 80-talet. Efter succén med *Wuthering Heights* utgavs 1980 albumet *Never Forever* med klassiker som *Breathing*, ▶

Babooshka och Army Dreamers. Inför det tredje studioalbumet bestämde hon sig för att själv ta över produktionen tillsammans med sin partner Del Palmer. Hon ville markera att hon inte var någon popartist som spottade ur sig hits. The Breathing från 1983 blev aldrig någon publikfavorit men mycket av erfarenheten tog hon med sig in i det album som av många prisas som hennes viktigaste: Hounds of Love från 1985.

Hounds of Love fick en tidigare delad kritikerkår att fullt ut kapitulera för Kate Bushs låtskrivargeni. Den tekniska experimentlustan kombinerad med ett musikaliskt och inte minst lyriskt egensinne gav skivan snabbt ikonstatus. En av de stilbildande hitlåtarna på skivan är Cloubusting. Över den fjäderlätta melodin och det snygga arret (hon har förvandlat cellostämman till en oförglömlig mantramaskin) löper berättelsen om en pojke och hans far och deras hemliga byggprojekt – en orgelliknande molnskingrarmaskin, loudbuster. Texten är baserad på Peter Reichs självbiografi A Book of Dreams om kärleken till fadern, den österrikiska psykoanalytikern Willhelm Reich.

Kate Bushs sång är skriven i jag-form. I den berömda videon har hon klätt ut sig till en ung Peter Reich, medan Donald Sutherland spelar fadern Wilhelm. Man kan tolka texten som en hyllning till lekfullheten men också som en sorgesång över en barndom vars skimmer blir allt starkare ju längre minnet av den sjunker undan i tiden.

*I still dream of Orgonon, I wake up crying
You're making rain and you're just in reach
When you and sleep escape me*

*You're like my yo-yo that glowed in the dark
What made it special
Made it dangerous
So I bury it and forget*

*But every time it rains you're here in my head
Like the sun coming out
Ooh, I just know that something good is going to happen*

Kate och litteraturen

Det litterära löper som en röd tråd genom hela Kate Bushs produktion. Många är de som vittnat om vilket intryck Wuthering Heights gjorde när den för första gången dök upp i etern. Den högt pitchade sopranrösten och den modulerande versen utmanade alla invanda föreställningar om vad en poplåt kunde vara. Men mest anmärkningsvärt var kanske det faktum att låten parafraserade en av Englands nationalklenoder, Emelie Brontës berömda bok med samma titel.

När Kate Bush i en intervju säger att hon är författare, writer, så avser hon det förmodligen i en vidare mening. Ja, hennes låttexter dignar av litterära referenser, de är ofta i sig själva små berättelser med start, mitt och slut. Ta Babooshka som exempel, om en hemmafru som söker spänning i sitt förhållande genom ett alias. En snygg novell med avslutande twist.

Men det finns också ett musikaliskt berättande hos Kate Bush. Det är när låttexten Babooshka krockar med den operettlika versen för att sedan brista ut i den trallvänliga, bombastiska refrängen som den verkliga berättelsen kommer till liv. Poesin och originaliteten ligger just där, i mötet och kontrasterna.

Inspirationen tycks hon finna i det uppdiktade, andras fantasivärldar som hon bearbetar och gör om till något unikt och eget – om det så rör sig om lån från klassiska verk som James Joyces Ulysses eller tematik från keltiska myter. På så sätt tar hon avstånd från blues- och rocktraditionen där man företrädesvis ger röst åt sina egna upplevelser. Kate Bush vänder sig i stället till den värld hon växt upp i – till de brittiska öarnas rika skatt av berättelser och sagor – för att gestalta sitt inre liv.

Kvinnan och myten

I och med succén med Hounds of Love hade både kritikerkår och skivbolag överbevisats om att Kate Bush var en artist i sin egen rätt. Och sedan dess har hon kommit och gått som hon behagar. Efter The Sensual World från 1989 ägnade hon sig åt enstaka musik- och filmexperiment innan hon 1993 drog sig undan för att bilda familj. Hon försvann då i tolv år helt från rampljuset. Inte förrän 2005 var hon tillbaka med albumet Aerial vilket följdes upp av albumet 50 Words for Snow år 2011.

I Storbritannien har Kate Bush sedan storhetstiden på 1980-talet uppnått kultstatus. Hennes egensinniga låtar, texter och videor samt hennes tydliga gränsdragning mellan privat och offentligt, har befast bilden av henne som en konstnär som går sin egen väg. Hennes tidiga beslut att ta kontroll över sin kreativa process är något som gjort henne till en förebild bland otaliga efterföljande artister och låtskrivare. Tveklöst har hennes konstnärliga gärning varit med att bidra till 1990- och 2000-talens boom av kvinnliga singer/songwriters.

Ett ord som ofta dyker upp när artister refererar till Kate Bushs musik är trösterik. Även om hennes sånger kan ha ett skrämmande anslag – många av dem rör sig i gränslandet mellan det vakna och drömda – pulserar hennes musik alltid av ett slags framåtrörelse. Ett driv, en livsvilja.

I vintertider när molntäcket ligger tjockt över våra huvuden, är det skönt att veta att solen väntar dold där någonstans och att något bra till slut kommer att hända.

Kate har ju lovat det.

EDITH SÖDERSTRÖM

THIS WOMAN'S WORLD –
A TRIBUTE TO KATE BUSH
STORA SALEN
FREDAG 23 MARS KL 19.00
LÖRDAG 24 MARS KL 19.00

GÄSTSPEL

TOMNER ...WAS HAST DU MEINEM SCHLAF ZU SAGEN? 10 min

RACHMANINOV RAPSDI ÖVER ETT TEMA AV PAGANINI 23 min

PAUS

TJAJKOVSKIJ SYMFONI NR 4 42 min

MALMÖ SYMFONIORKESTER

TUNG-CHIEH CHUANG dirigent

ILPHA KOZHABEKOVA piano

Konsertmästare Jörgen Svensson

Introduktion kl 18.30 med Erik Risberg

MARTINA TOMNER (f 1983)

...WAS HAST DU MEINEM SCHLAF ZU SAGEN?

Citatet är hämtat från Wagners opera Götterdämmerung och kommer från en scen där dvärgen Alberich hemsöker sin son Hagen i en dröm för att uppmäna honom att komma över den åtråvärda ringen. Alberich påkallar ständigt sin sons uppmärksamhet med den upprepade frågan "Schläfst du, Hagen, mein Sohn?" ("Sover du, Hagen, min son?"), och Hagen svarar på ett sätt som får en att förstå att han inte haft något kärleksfullt förhållande till fadern: "Ich höre dich, schlimmer Albe: was hast du meinem Schlaf zu sagen?" ("Jag hör dig, otäcke dvärg, vad har du att säga [mig i] min sömn?"). Det är kontrasten mellan dessa två citat, det ena ständigt påträngande och uppmanande till handling, det andra avvisande och innehållande en önskan om att bara få sova vidare, som är stommen i min komposition.

Styckets form bygger på de olika sömnfaser som en människa går igenom i flera cykler under en natt: från insomnandet via djupsömnen till drömsömnen (REM-sömnen) och så vidare. "Drömmarna", totalt fem till antalet, bygger alla på det motiviska materialet i Alberichs uppfordrande "Schläfst du..." – jag tänker mig att Hagen under en natt flera gånger plå-

gas av drömmar om Alberich och dennes uppmaning, som en fix idé. Varje dröm har alltså samma utgångspunkt men karaktärerna och stämningsslägena i drömmarna skiftar. Mot detta ställs det andra motivet, som är hämtat från Hagens passiva svar "...was hast du meinem Schlaf zu sagen?", och som i augmenterad form fått prägla de partier i stycket som motsvarar djupsömnen. Dessa delar är snarlika genom hela stycket men blir allt kortare efter hand som "natten" fortskrider (man sover ju lättare under morgontimmarna).

Utöver dessa två huvudsakliga motiviska material använder jag även andra idéer med anknytning till sömn eller dröm för att ytterligare skapa en helhet i formen: oregelbundna snabba rytmer med tremolon och glissandon får representera "hjärnvågorna" som de gestaltar sig i ett hypnogram under de olika sömnfaserna, kroppsliga funktioner som puls och andning antyds, liksom de korta ögonblick under stycket då drömmaren "vaknar till".

MARTINA TOMNER

Martina Tomner har studerat komposition vid Musikhögskolan i Malmö för bland andra Rolf Martinsson, Kent Olofsson och Luca Francesconi och tog diplomexamen 2012. Sedan dess är hon verksam som frilansande tonsättare. Hon har komponerat såväl kammarmusik och elektroakustisk musik som verk för större ensembler och orkester. Hennes stråkorkesterstycke Tempelmusik II framfördes vid Venedigbiennalen 2010, och 2011 anordnade Lunds kammarmusiksamling en porträttkonsert med hennes kammarmusik. 2013 var hon engagerad av Musik i Syd som tonsättare i Flygande toner och tankar, ett projekt med skolarbarn i Staffanstorp inom ramen för satsningen Skapande skola. Martina Tomners musik har uppförts av ensembler som Norrköpings symfoniorkester, Värmlands sinfonietta, Stockholms läns bläsarsymfoniker, Musica Vitae och Huaröds kammarorkester, och hon samarbetar regelbundet med musiker i olika kammar-musikkonstellationer.

2014 respektive 2016 komponerade hon de musikdramatiska föreställningarna En studie i instängdhet och Thanatos som hon producerade i samarbete med blockflöjtisten Ida Höög. Martina Tomner har de senaste åren bland annat komponerat beställningsverk till Körcentrum Syd och Gotlandsmusiken, och hennes orkesterstycken Put out the light (2012) och ...was hast du meinem Schlaf zu sagen? (2011) framfördes under säsongen 2017/2018 av Malmö Symfoniorkester. Hon har erhållit stipendier från Kungliga Musikaliska Akademien, Konstnärsnämnden, STIM, Stiftelsen Annik och Lars Leander samt Fredrika Bremer-förbundet. Hon är medlem i STIM och invaldes 2012 i Föreningen Svenska Tonsättare. Vid sidan av sin verksamhet som tonsättare arbetar Martina Tomner även som dirigent, körledare och lärare i musikteori.

SERGEJ RACHMANINOV (1873-1943)
RAPSDI ÖVER ETT TEMA AV PAGANINI

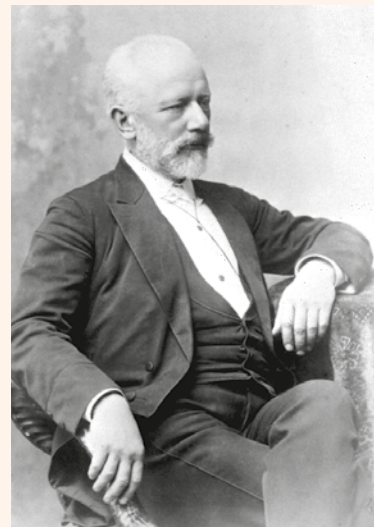
Världspianisten Sergei Rachmaninov betraktades vid den senare delen av sitt liv som en romantisk kvarleva. Han skrev själv att han kände sig som ett spöke i en värld som inte längre gick att känna igen. Rapsodi över ett tema av Paganini kom till 1934 (året efter Sjostakovitjs första pianokonsert) i avskildheten vid Luzernsjön i Schweiz. Kompositionerna från den här tiden var få. Hans fjärde pianokonsert hade nyligen blivit ett fiasko men den originella och mästerligt strukturerade Paganinirapsodin vann nästan allas hjärtan.

Verket består av ett tema med 24 variationer men framstår som en pianokonsert. Framför allt är den ett passionerat porträtt av virtuosens Niccolò Paganini, ett århundrade efter dennes glansdagar. En violinist som uppmuntrade rykten om att vara i lag med djävulen och som man numera misstänker hade ett syndrom som gjorde honom extra fingerfärdig. Inte bara har Rachmaninov använt sig av temat från den sista av Paganinis 24 capricer för soloviolin – liksom flera kompositörer både före honom (Liszt, Brahms) och efter (Lutoslawski, Blacher) – utan variationerna anknyter ofta till Paganini själv på intrikata sätt.

Den mest omtalade kopplingen är Dies irae ("Vredens dag"), melodin från dödsmissan som Rachmaninov ofta använt, men som här symboliserar den onda anda som Paganini ryktades ha köpslagit med. Dies irae ställs mot Paganinis tema som ett stadgande och skuggande element. Rapsodin inleder ovanligt nog med den första variationen, inte förrän därefter kommer temat i sin helhet, spelat av unisona violiner ackompanjerade av pianot. Den sjunde variationen presenterar för första gången Dies irae i pianot. Variationerna nr 11-18 kallade Rachmaninov för kärleksavsnitt i ett brev till Michail Fokin inför att Rapsodin skulle bli balett i tre scener. Avsnittet når sin kulmen med den lyriska artonde variationen, andante cantabile vilken utgörs av – tro det eller ej – temat upp- och nedvänt. Format av samma enorma, pianistiska fingrar som romantiserat den andra pianokonserten.

Stråkarnas pizzicato och löpningar i variationerna 19 och 20 ger uttryck för den mästerliga teknik som Paganini var känd för. Violineffekter som spiccato och dubbelgrepp målas upp av orkestern i samspel med pianot. De sista fem variationerna återvänder till a-moll och bildar codalikt en briljant final. Just som den har fått upp ångan avrundas musiken abrupt i ett knappt hörbart farväl. Den demoniske artisten lämnar scenen i en virvlande rökridå.

MOLLY TELEMAN

PIOTR TJAJKOVSKIJ (1840-1893)
SYMFONI NR 4 F-MOLL OP 36
Andante sostenuto. Moderato con anima
Andantino in modo di canzona
Scherzo: Pizzicato ostinato
Finale: Allegro con fuoco

1870-talets sista år blev på många sätt Pjotr Tjajkovskijs "ödesår". Efter ett besök i Bayreuth blev han djupt berörd av Wagners Ringen och även operan Carmen fick ett stort inflytande över hans fortsatta komponerande. De allt mer framträdande – och för hans karriär skadliga – ryktena om hans homosexualitet gjorde att han ingick ett konvensäktenskap med en tidigare elev, Antonina Miljukova, i juli 1877. Även om hon gått med på ett enbart vänskapligt förhållande blev situationen ohållbar. Tjajkovskij "flydde" redan efter ett par månader till brodern Anatol i St Petersburg. Äktenskapet var över, men paret tog aldrig ut skilsmässa.

Tjajkovskijs räddning var Nadesjda von Meck – nybliven rik änka med elva barn – som 1877 blev hans brevvän. Hon beundrade hans musik och stöttade honom. De träffades aldrig, men genom hennes månatliga understöd kunde han klara sin tonsättarverksamhet utan ekonomiska bekymmer. Omkring 1500 brev finns bevarade från 1877-1890, då hon plötsligt bröt kontakten. Hon avled av tuberkulos två månader efter Tjajkovskijs död.

Tjajkovskij funderade mycket på ödets makt över människans smärtsamma liv. Fjärde symfonin, hans "ödessymfoni", blev det första av de mästerverk där han helt kunde kanalisera sitt personliga lidande. Den komponerades till största delen i Moskva 1877 och

fullbordades i Italien i januari 1878. Fjärde symfonin tillägnades fru von Meck som fick en programförklaring till verket i ett brev.

"Introduktionen är kärnan till hela symfonin", skrev Tjajkovskij i ett brev till henne. "Fanfarmotivet i fagotter och horn symboliserar ödet, den tragiska makt som gäcker vår längtan efter lyckan – en makt som likt ett damoklessvärd ständigt hänger över våra huvuden och förgiftar själen..." Fortsättningens huvudtema uttrycker sedan underkastelse och klagan, ibland avbrutet av ljusa partier. "Så är hela livet: en evig växling av dyster verklighet och fladdrande lyckodrämmar." Satsen avslutas med en kuslig marsch.

Andantesatsen – en svärmisk romans – förmedlar ett lidande av annat slag. "Den melankoliska känsla som uppstår när man sitter ensam hemma om kvällen, uttröttad av arbete. Boken man skulle läsa glider ur ens händer och en svärm av minnen dyker upp. Så sorgligt att så mycket redan varit och gått... Men minnen är också kära".

Tredje satsen, det välkända "pizzicatoscherzot", kallar han "nyckfulla arabesker, där bilden av en drucken bonde och en slagdänga dyker upp... i fjärran hörs en militärmusikkår passera."

Om fjärde satsen skriver han: "Finner du inte lyckan inom dig själv, se på andra. Gå ut bland folket!" För att teckna en färgrik festdag har Tjajkovskij som huvudmotiv lånat en rysk folkvisa, På fältet stod en björk. Men "ödesmotivet" dyker upp som påminnelse om att man aldrig kan glömma sitt lidande.

GUNILLA PETERSEN

Tung-Chieh Chuang

Den unge taiwanesiske dirigenten Tung-Chieh Chuang vann 2015 den stora Malko-tävlingen i Köpenhamn och därefter Mahler-tävlingen i Bamberg för sin dirigeringskonst. Karriären har snabbt utvecklats och lett till samarbeten med orkestrar som Deutsches Sinfonie-Orchester Berlin, Kungliga filharmonikerna, Taiwans filharmoniker och Luxemburgs filharmoniska orkester. Denna säsong debuterar han bland annat med BBC Symphony Orchestra, Oslofilharmonin och Svenska kammarorkestern.

Tung-Chieh Chuang inledde sin musikerbana med att spela horn och piano och gav sin första konsert när han var 11 år. Utbildningen fortsatte senare vid Curtis Institute of Music i Philadelphia och musikakademin i Weimar. 2010 erhöll han Edwin B Garrigues-stipendiet och ett år senare arrangerade han en konsert vid Curtis där alla intäkter gick till offren vid jordbävningskatastrofen i Japan. 2012 arrangerade han Taiwans första flashmob med landets universitetsorkester som han är chefsdirigent för. Tung-Chieh Chuang är för närvarande bosatt i Berlin med sin familj.

Ilpha Kozhabekova

Pianisten Ilpha Kozhabekova från Kazakstan utbildades vid Moskvakonservatoriet där många av de senaste 100 årens berömda pianister har fostrats. Namn som Sergej Rachmaninov, Vladimir Ashkenazy, Andrej Gavrilov, Mikhail Pletnev, Olga Kern, Svjatoslav Richter och Vladimir Sofronitsky både inspirerar och förpliktigar.

Ilpha Kozhabekova växte upp i en musikalisk och konstnärlig familj. Modern är professor i piano, fadern är professor i musikteori och hennes farfar var en av Sovjettidens stora skådespelare.

I sina program kombinerar hon ofta klassisk repertoar med en samtida synvinkel vilket ger publiken

något mer än vad den förväntat sig. Ilpha Kozhabekova ser det som en utmaning att väcka en längtan efter ytterligare musikupplevelser hos konsertbesökarna.

I dag bor Ilpha Kozhabekova i Malmö. Hon har studerat för professor Hans Pålsson vid Musikhögskolan i Malmö. Utöver sin solokarriär har Ilpha Kozhabekova bland annat arbetat vid Det Kongelige Opera i Köpenhamn och vid Malmö Opera. För närvarande tillbringar hon en stor del av sin tid med att samarbeta med andra musiker i olika konstellationer men solokarriären är ständigt hennes främsta fokus.

TJAJKOVSKIJ VIOLINKONSERT 34 min

PAUS

SJOSTAKOVITJ SYMFONI NR 10 53 min

GÖTEBORGS SYMFONIKER

KLAUS MÄKELÄ dirigent

DANIEL LOZAKOVITJ violin

Konsertmästare Per Enoksson

Introduktioner en timme före konserterna med Jan Alm

PIOTR TJAJKOVSKIJ (1840-1893)

VIOLINKONSERT D-DUR OP 35

Allegro moderato

Canzonetta: Andante

Finale: Allegro vivacissimo

Hösten och vintern 1877-1878 tillbringade Tjajkovskij utanför Ryssland efter en genomgripande livskris. Han hade i djup depression "flytt" från sin nyblivna hustru Antonina efter en månads äktenskap. Och åtminstone för sig själv och sina närmaste antydde han, i nyligen funna ocensurerade brev, sin homosexualitet. Dessa månader i exil fullbordade han operan Eugen Onegin, fjärde symfonin och sin enda violinkonsert. "Inte förrän nu, och särskilt efter historien med mitt äktenskap, har jag börjat förstå att ingenting är värre för mig än att låtsas vara det jag inte är av naturen" skriver han till brodern Anatol från Florens i februari 1878. Året innan hade han också börjat brewäxla med den äldre, rika änkan Nadesjda von Meck som beundrade honom och stöttade honom, även med ett årligt underhåll. De träffades aldrig, men deras brevväxling varade i 14 år. Tack vare hennes understöd kunde han känna sig fri att resa och komponera.

Violinkonserten i D-dur skrevs i Clarens vid Genèvejön mars-april 1878. Tjajkovskij var där med brodern Modest och sin violinelev, Josif Kotek, som hjälpte honom med synpunkter på de tre satserna. Ingen av dem var nöjd med den långsamma, andra satsen. Den kändes inte logisk i förhållande till de båda andra. Så Tjajkovskij skrev snabbt en ny sats och använde senare ursprungsvarianten som första

satsen, Méditation, i Souvenir d'un lieu cher op 42 för violin och piano.

Det skulle ta tre år innan violinkonserten framfördes. Den ryske favoritviolinisten Leopold Auer, som Tjajkovskij främst hade i åtanke inför uruppförandet, skickade tillbaka den för att han tyckte att den var för svår att spela, men den unge Adolf Brodskij kände för en utmaning. Inte förrän i december 1881 hade han lärt sig solopartiet och uruppförde konserten i Wien med Hans Richter som dirigent. Den ökände wienkritikern Eduard Hanslick (som Wagner karikerade i sin rollgestalt Beckmesser i Mästersångarna) menade att "det spelas inte längre på violinen, den misshandlas, den slits sönder, den slås gul och blå". Och att sista satsen "för oss in i en rysk marknads brutala och ömkansvärda glädje". Andra satsen fick dock nåd för hans skarpa penna och flera andra av stadens musikkritiker hade mycket positivt att säga om konserten. Det dröjde heller inte länge innan Leopold Auer förstod dess storhet och införlivade den i sin repertoar. Båda dessa violinister hade stor framgång med konserten under flera år.

I dag betraktas Tjajkovskijs violinkonsert med samma vördnad som hans första pianokonsert. Här finns alla viktiga framgångsdelar: en hisnande virtuositet, medryckande melodier, noggrann formell konstruktion och glänsande orkestersats.

Som alltid väver Tjajkovskij in sina personliga känslor och sin ryska folkmusiks själ i den wienklassiska musikens formschema. I första satsen presenterar violinen sitt stolta, glädjefyllda och samtidigt lyriska

huvudtema, som också återkommer med hela orkestern. Den ekvilibristiska solokadensen i mitten är skriven av tonsättaren själv. I andra satsen, canzonetta, finns samma slags vemodiga, folksångsliknande melodi som i Lenskijs avskedsaria i Eugen Onegin. Den leder direkt över till finalsatsens medryckande ryska folkdansteman från tidens populära zigenka stråkensembler, även här avbrutna av korta Oneginliknande motiv. Tjajkovskijs Violinkonsert har betytt oerhört mycket för fiolspelets tekniska utveckling. I dag är den inte "för svår", men andlöst krävande och härligt häftig.

GUNILLA PETERSÉN

DMITRIJ SJOSTAKOVITJ (1906-1975)

SYMFONI NR 10 E-MOLL OP 93

Moderato

Allegro

Allegretto

Andante. Allegro

1945 hade det sovjetiska musiklivet väntat sig att Sjostakovitjs nionde symfoni skulle bli en triumfatorisk hyllning efter övervinnet av Nazityskland eller en motsvarighet till Beethovens nia – helst i kombination. Det blev, med tonsättarens mått mätt, en bagatell. 1948 kom Zjdanovresolutionen som anklagade bland annat Sjostakovitj och Prokofjev för att inte ge publiken vad partiet ansåg att den borde lyssna på. Man kunde ana att det åter var dags för en tonsättare att sluta med sin nionde symfoni – Sjostakovitj lär ständigt ha sovit med en resväska klar för Sibirien (om det nu inte blev ett nackskott). Däremot blev den tionde symfonin en temperaturlagning av den epok som var på väg mot tövädret. 1953 dog Stalin och det var också året då Sjostakovitj gav tecken ifrån sig som talade om att arbetet gick snabbt på det kommande, mycket omfattande verket. Det skulle bli den symfoni som ofta utpekats som tonsättarens främsta.

Nu innebär inte det att Sjostakovitj släppte lös alla de avantgardiska impulser som skulle ha kunnat stoppats upp av rigida föreställningar om vad som är musik och omusik. I stället slår den tionde symfonin i första satsen an ett reflekterande tonfall, som först efter episka utvecklingslinjer löper vidare mot kraftfulla kulminationer för att sedan ebba ut i stillhet. Efter Solomon Volkovs mer eller mindre sanningsenliga nedteckningar av Sjostakovitjs minnen, Vittnesmål, har den andra satsen sagts vara ett porträtt av Stalin som vid komponerandet alltså nyss avlidit. Den hör definitivt till tonsättarens mest kompakta och frenetiska satser; ett totalitärt övervåld i ljudande form.

I den tredje satsen profileras ett tema som kommer att dyka upp i ett antal nyckelverk hos Sjostakovitj, nämligen koden D-Ess-C-H tagen från D i Dmitrij och SCH från den tyska stavningen av efternamnets första bokstäver. Allegrettot blandar lätt ironi och karikatyr för att sedan tillfälligt avbrytas av sångbara fraser i solohorn, besvarade av material från första-satsens inledning. Ett fantastiskt, grällt, rytmiskt vitalt parti tar vid men avlöses till sist av hornfrasen och en filosoferande variant av satsens inledning.

Finalen inleds med en återkomst till det rum (snarast en långsträckt hall) som inledde verket, men vänder plötsligt över i den optimistiska final som inte bara kommunistiska konstideologer är så förtjusta i. Men som vanligt blir det hos Sjostakovitj för mycket av det goda, glädjen går till överdrift, förlorar sig och leder till en dramatisk konfrontation med musiken från andra satsen (det vill säga "Stalin-satsen"). Slutet innebär en otvetydig seger för DSCH-motivet, upprepat flera gånger. Naturligtvis har många kommentatorer velat se det som tonsättarens triumfatoriska seger över diktatorn, som om han inte förrän nu kunnat skriva en optimistisk final, men för lyssnandet är det bäst att inte lyssna så bokstavstroget, även om det nu råkar vara ett bokstavsschiffer som ljuder.

ERIK WALLRUP, MUSIKKRITIKER SVD

Klaus Mäkelä

Den unge cellisten och dirigenten Klaus Mäkelä (född 1996) har redan lämnat ett starkt avtryck i det finska musiklivet. Under säsongen 2017-2018 kommer han att för första gången samarbeta med flera orkestrar i Europa, USA, Kanada och Japan. Bland dem Kungliga filharmonikerna, Sveriges Radios symfoniorkester, Tokyo Metropolitan-orkestern, National Arts Center Orchestra i Ottawa, Lahtis symfoniorkester, Lausannes kammarorkester och Potsdams kammarakademi som han kommer att leda från cello. Han gör också sin debut i en produktion av Mozarts Trollflöjten på Finska Nationaloperan. Klaus Mäkelä har tidigare dirigerat de ledande finska orkestrarna, bland dem Helsingfors stadsorkester och Finska Radions symfoniorkester.

Efter att ha inlett sin karriär som cellist fortsatte han med studier i dirigering för Jorma Panula vid Sibeliusakademien. Han gjorde sina första konserter med Göteborgs Symfoniker i april 2016 då han med kort varsel ersatte Andrés Orozco-Estrada och dirigerade Rachmaninovs andra symfoni och Sjostakovitjs första cellokonsert med Truls Mørk som solist. Det blev stort bifall från publik och recensenter.

Som cellist har Klaus Mäkelä framträtt med ett flertal finska orkestrar och bjudits in till flera av landets festivaler. Han har två gånger vunnit förstapris vid tävlingen Jugend Musiziert och 2013 vann han Europapreis specialpris. Året därefter vann han publik-priset vid Åbo cello tävling och utnämndes till årets unga artist vid Joensuu musikfestival.

Daniel Lozaković

Violinisten Daniel Lozaković framträder ofta med orkestrar som Franska Nationalorkestern, Kungliga filharmonikerna, Moskvas filharmoniker, Ryska Nationalorkestern och Royal Liverpool Philharmonic Orchestra. Han har snabbt blivit en efterfrågad solist på den internationella arenan och samarbetar med framstående dirigenter som Adam Fischer, Vasily Petrenko, Leonard Slatkin, Vladimir Spivakov och Robin Ticciati. Han har ett nära samarbete med Valery Gergiev sedan deras första konsert 2015. Detta följdes av flera framträdanden på Mariinskiteatern och även invigningen av Münchens filharmonikers MPHIL 360-festival.

Denna säsong sker hans emotsedda debut med Boston Symphony Orchestra och dirigenten Andris Nelsons i Tanglewood liksom en turné i Japan och

andra delar av Asien med Valery Gergiev samt en turné med Hessiska radions orkester och Andrés Orozco-Estrada.

Daniel Lozaković framträder regelbundet på de internationella festivalerna i Lugano, Gstaad, Aix-en-Provence och Verbier. 2016 skrev Daniel Lozaković kontrakt med Deutsche Grammophon. Han har spelat in Bartóks violinduetter med Daniel Hope och fler inspelningar är planerade.

Daniel Lozaković har vunnit flera violinisttävlingar, bland dem Vladimir Spivakov-tävlingen och Europeiska ungdomstävlingen i Makedonien. Nyligen erhö han Excelentia-priset som utdelades av Spaniens drottning Sofia, samt utsågs till årets unga artist 2017 vid Festival of the Nations.

KAMMARKONSERT Stenhammarsalen

PURCELL MUSIC FOR A WHILE 3 min

S-E JOHANSON FANCIES FÖR KÖR OCH PIANO (ARR FÖR KÖR OCH MARIMBA
AV HANS-KRISTIAN SØRENSEN) 15 min

EMANUELSSON DANS PÅ KRATERNS RAND 14 min

PAUS

JANSON SONNET NO 76 6 min

T NIELSEN SONGS OF SUN, WIND AND DARKNESS FÖR KÖR, KLARINETT, HORN OCH VIOLA 15 min

PURCELL MUSIC FOR A WHILE 3 min

GÖTEBORGS SYMFONIKERS VOKALENSEMBLE

MIA EDVARDSSON sopransolo, ANDREAS KONVICKA barytonsolo

ALEXANDER EINARSSON dirigent

SELENA MARKSON ADLER klarinett

LISA FORD horn

LARS MÅRTENSSON viola

ROGER CARLSSON & LUCIA VIANA DA SILVA marimba

HENRY PURCELL (1659-1695)

MUSIC FOR A WHILE

Henry Purcell både inleder och avslutar konserten med sitt fina lilla körstycke Music for a While, Musik för en stund, till text av Dryden och Lee ur teaterpjäsen Oedipus från 1692. Purcell är en av Englands stora tonsättare, kanske till och med den störste fortfarande, som skrev många körverk, större och mindre solosånger, instrumentalverk av olika storlekar och en opera, Dido och Aeneas. Han var dessutom organist i Westminster Abbey från 1679 till sin död och även organist vid The Chapel Royal, Det Kungliga Kapellet. De flesta av alla hans körkompositioner och andra sjungna verk är skrivna på engelska vilket inte var så vanligt på Purcells tid. Det gjorde att till exempel teaterpjäser på engelska också ofta hade inslag av Purcellsånger, som alla kunde förstå och till och med nynna på efteråt. Och texterna blev ofta en smula mer verkningsfulla med Purcells musik till dem.

SVEN-ERIC JOHANSON (1912-1997)

FANCIES I-II

1. Sylvia
2. Under the Greenwood Tree
3. Blow, Blow Thou Winter Wind
4. Fancy
5. Oh Mistress Mine
6. Lovers Love the Spring
7. Winter
8. Dirge
9. Hark, Hark, the Lark

Sven-Eric Johansons Fancies I-II till texter av nio William Shakespeare-sånger som hämtats ur olika pjäser, komponerades på beställning från finska Jyväskylä med uruppförande för blandad kör och piano sommaren 1974. Vid dagens konsert har man

en mindre sångensemble tillsammans med marimba och det går också bra. Tonsättaren Johanson hade gärna både större och mindre ensembler att framföra sina många körverk, ibland tolvtonsinspirerade men ofta också tonala. Till Shakespeares texter passar denna kombination väldigt bra.

Sven-Eric Johanson var en produktiv tonsättare under sitt långa liv, hela tolv symfonier skrev han bland annat för allehanda instrument- och även sångkombinationer, liksom flera operor av olika format, solo-konserter och kammarmusik, bland annat åtta stråkkvartetter. Efter sin utbildning på Ingesund och vid Musikhögskolan i Stockholm var han under lång tid både organist och tonsättare, organist i Älvsborgs kyrka 1952-1977 och körledare och dirigent på Göteborgs Stadsteater till 1977. De sista 20 åren av sitt liv ägnade han sig enbart åt komponerande. Han bodde då i Göteborg.

Under sitt långa liv fick han också flera prestigefyllda priser för sina kompositioner och hans många körverk framförs fortfarande gärna av svenska kör-sångare.

ULRIKA EMANUELSSON (f 1965)

DANS PÅ KRATERNS RAND

SVIT FÖR MÅNGA RÖSTER

I. O	Bob Hanson
II. Arioso	Anna Rydstedt
III. Oren	Lennart Sjögren
IV. Nattboksblad	Tomas Tranströmer

Ulrika Emanuelsson är svensk tonsättare, dirigent och sångare som bor och verkar i Lund med det egna

Även som Relaxed performance Lör 20 jan kl 18

förlaget Eeka Music. Hon studerade först sång och rytmik 1987-1991 vid Musikhögskolan i Malmö, och fortsatte 2000-2007 med kompositionsstudier vid samma musikhögskola där hon tog en masterexamen 2007 varefter hon varit verksam som tonsättare. Hon fick Stims stipendium 2007, invaldes i Föreningen Svenska Tonsättare 2008 och i styrelsen 2016. Hon är även verksam i styrelsen för Föreningen Sveriges Körledare och i KVASt (Kvinnlig anhopning av svenska tonsättare) i södra Sverige.

Ulrika Emanuelsson har också studerat för Rolf Martinsson, Kent Olofsson, Björn-Tryggve Johansson, Luca Francesconi, Oren Brown och Maria Thérèse Uribe. Hon är erfaren körsångare, aktiv i Petri Sångare och sedan 2003 dirigent för Carolinae Damkör i Lund.

Ulrika Emanuelsson har skrivit många verk, flera med tonvikt på olika körformationer. Men även kammarmusik, orkesterverk, solo, opera, oratorium, rekviem, film- och teatermusik.

Dagens uruppförande, Dans på kraterns rand, består av fyra delar som bygger på fyra olika poeters texter, alla med ett slags koppling till vad som händer just nu i världen. "Jag ville skriva om det vi utsätter våra medmänniskor för när vi stänger in oss i stället för att inkludera – det vi lämnar efter oss till historien idag!" förklarar Ulrika Emanuelsson.

ALFRED JANSON (f 1937)

SONNET NO 76

För blandad kör och baryton

Text William Shakespeare

Den norske tonsättaren Alfred Janson var i början av sin karriär mest aktiv som pianist inom jazzen. Men redan som 12-åring spelade han dragspel och piano för sin mamma, Margrethe Gleditsch. Han var elev till Finn Mortensen i komposition och debuterade som klassisk pianist 1962. Han var även i Stockholm 1962-1963 där han var en av åhörarna vid Musikhögskolans kompositionsseminarier och besökte Darmstadt under 1960-talet. Han kombinerar gärna elektronisk musik och konventionella instrument och hans verk växlar mellan både modernistisk stil och avståndstagande till densamma. Ofta möter man också en stark tonalitet i hans musik. Han spelar fortfarande jazz, gärna tillsammans med framstående jazzmusiker som besöker Norge.

Det var Det Norske Solistkor som beställde Sonnet No 76 av Alfred Janson och verket var färdigkompo-

nerat år 2000. "Why is my verse so barren of new pride, so far from variation or quick change?" – så inleds Shakespeares text till den sonett som inspirerade tonsättaren att komponera för blandad kör och baryton. Det låter litet uppgivet men längre fram i dikten skriver Shakespeare ändå: "Oh know sweet love I always write of you, and you and love are still my argument". Sista meningen i sången bekräftar verkligen kärlekens kraft: "For as the sun is daily new and old, So is my love still telling what is told."

TAGE NIELSEN (1929-2003)

SONGS OF SUN, WIND AND DARKNESS

För niostämmig sångensemble, klarinett, horn och viola

1. Four Trees
2. We Grow Accustomed to the Dark
3. Presentiment
4. There Came a Wind
5. There's Been a Death
6. The Mountain Stood in Haze

Trots att han mest var musikadministratör under sitt liv komponerade dansken Tage Nielsen ändå rätt många verk i både modern och fritonal stil. Songs of Sun, Wind and Darkness skrevs mot slutet av hans liv, 1999, och det är första gången de sex sångerna framförs i Sverige. De uruppfördes av Ars Nova Copenhagen och bygger på naturdikter av Emily Dickinson, som inte publicerades förrän efter hennes död. Nio sångstämmor finns i partituret tillsammans med tre instrument.

Tage Nielsen studerade för den då kontroversielle danske tonsättaren Rued Langgaard under sin skoltid och sedan musikvetenskap och franska vid Köpenhamns universitet. Han var chef för musikavdelningen vid Danmarks Radio 1957-1963, var där efter under 20 år rektor för Kungliga Jylländska Musikhögskolan i Århus samtidigt som han hade flera andra administrativa musikuppgifter i Danmark. Mellan 1983 och 1989 var han också chef vid Danmarks akademi i Rom och därefter blev han styrelseordförande för Sällskapet för publikation av dansk musik. Efter pensioneringen ägnade han mycket tid åt sin enda kammaropera, Laughter in the Dark, som tog fem år att komponera. Den hade urpremiär 1995 och fick mycket beröm, likaså vid framförandet i Berlin året därpå.

Tage Nielsen var en unik dansk tonsättare trots sina många administrativa uppdrag och det är roligt att han nu blir framförd i Sverige med Songs of Sun, Wind and Darkness.

GUNILLA PETERSEN

Göteborgs Symfonikers Vokalensemble

Nybildade Göteborgs Symfonikers Vokalensemble består av tolv skickliga, hängivna och yrkesverkssamma sångare som kommer att utgöra en aktiv kärna i Göteborgs Symfoniska Kör med ambitionen att utforska körsångens konstnärliga möjligheter.

Förutom verksamheten med Göteborgs Symfoniska Kör som ger ett flertal konserter med Göteborgs Symfoniker varje säsong framträder ensemblen också på egen hand med varierade program som visar dess bredd och mångsidighet.

Alexander Einarsson

Sedan 2015 är Alexander Einarsson kormästare för Göteborgs Symfoniska Kör. Han är utbildad organist och har solistexamen i kördirigering från det Kongelige Danske Musikkonservatorium. Han har också ägnat sig åt studier i Paris för Laurence Equilbey och

Denis Rouger samt deltagit i mästarklasser och kurser för dirigenter som Michael Gläser, Stefan Parkman, Stephen Cleobury och Helmut Rilling. Som dirigent har Alexander Einarsson bland annat arbetat med Uppsala akademiska kör, Lunds vokalensemble, Ars Nova Copenhagen, Gächinger Kantorei Stuttgart, Malmö kammarkör, Malmö symfoniorkester, Malmö barockorkester och Malmö sinfonietta. Vid Grand Prix-tävlingarna i körsång i Tours, Frankrike, fick Alexander Einarsson festivalens dirigentpris 2015.

SELENA MARKSON
ADLER klarinett

LISA FORD horn

LARS MÅRTENSSON
viola

ROGER CARLSSON
marimba

LÚCIA VIANA
DA SILVA marimba

L S TORS DAG 25 JAN KL 19.30
M S LÖRDAG 27 JAN KL 15.00

MOZART UVERTYR TILL FIGAROS BRÖLLOP 4 min

BEETHOVEN SYMFONI NR 4 33 min

PAUS

GENESIS:

HILLBORG INCANTATION

HILDEGARD AV BINGEN ANCIENT SUITE

TELEMANN PRESTO

PIAZZOLLA LA MUERTE DEL ÁNGEL

J DOMINIQUE DUO 1 & 2 FÖR KLARINETTER

HILLBORG HYMN OF ECHOES

HYPER RUN UR PEACOCK TALES, MILLENNIUM VERSION

PRIMAL BLUES

G FRÖST KLEZMER DANCE NO 2

BARTÓK RUMÄNSKA FOLKDANSER

DOMINIQUE DUO 4

TRAD LET'S BE HAPPY, ROYAL WEDDING VERSION

HILLBORG HYPER EXIT

50 min

GÖTEBORGS SYMFONIKER

HÄRLANDA FLICKKÖR

MARTIN FRÖST dirigent & klarinett

HÅVARD LYSEBO flöjt

MAGNUS HOLMANDER & SANDRA IBARRECHE klarinett

OLOF WENDEL cimbalom

Konsertmästare Sara Trobäck

Kormästare Birgitta Mannerström-Molin

Ambra Succi koreograf

Maja Andersson koreografassistent

Introduktioner en timme före konserterna med Johan Stern

WOLFGANG AMADEUS MOZART (1756-1791)

UVERTYR TILL FIGAROS BRÖLLOP K 492

Klarinettisten Martin Fröst är en av vår tids stora musikprofiler. Han utforskar ständigt olika aspekter av musikens väsen och skapar nya konstnärliga uttryck för både äldre och nyskriven musik. Allt hör ihop, menar han, och människan återspeglas också i musiken. Som i Mozarts opera Figaros bröllop. Handlingen bygger på en pjäs av Beaumarchais från 1781 vilken lyfte fram flera av de idéer som låg bakom den franska revolutionen som ägde rum bara några år efter operans urpremiär på Wiener Burgtheater den 1 maj 1786. Det komiska dramat rör sig kring en greve som blir rival till sin tjänare men förlorar spelet. Ämnet var känsligt, men Da Ponte som skrivit det italienska librettot hade goda förbindelser med hovet

och försäkrade kejsaren Josef II om att de samhällskritiska och för borgerskapet stötande avsnitten skulle avlägsnas, vilket också skedde. Mozart själv var inte intresserad av politik, däremot just av människor. Och han fick en ypperlig text befolkad av intressanta personligheter som han kunde ge musikalisk gestaltning.

Den energiskt livfulla uvertyren hör till den klassiska musikens alla mest kända och omtyckta stycken. Men när kejsaren hörde operan uttryckte han ett visst missnöje med de numera berömda orden: "Herr Mozart, det är alldeles för många noter". Kanske svarade Mozart som i Milos Formans berömda film Amadeus: "Det är exakt så många noter som behövs".

LUDWIG VAN BEETHOVEN (1770-1827)

SYMFONI NR 4 B-DUR OP 60

Adagio. Allegro vivace

Adagio

Allegro vivace

Allegro ma non troppo

Liksom Mozart var Ludwig van Beethoven en känslomänniska. I sina många brev kunde han förvränga och leka med ord och bokstäver som blev till vapen mot personer han inte gillade. "Käraste baron Lortspidare", inledde han ett brev. Och när han beklagade sig över en kritiker, hackade han sönder ordet recenser – re-re-re-re-re cen-cen-se-se-se-sera sera – för att illustrera kritikerns i hans ögon meningslösa svammel.

De nio symfonierna är själva stommen i hans livsverk. De utgör unika och oändliga universum som kan utforskas om och om igen – det finns alltid nya saker att upptäcka. I likhet med första, andra och sjunde symfonierna startar fjärde symfonin med en långsam inledning. Den är till sina proportioner mindre än både den föregående tredje symfonin, Eroica, och den efterföljande "femman". Atmosfären är ljusare, mer lekfull, men också oemotståndligt både vacker och intensiv. Nobelpristagaren Romain Rolland skrev att symfonin är som "en ren och vacker blomma, som bevarar doften från de ljusaste dagarna i Beethovens liv". Robert Schumann beskrev den som en "grekisk slank ungmö mellan två nordiska jättar". Symfonin tillägnades riksgreven Franz Joachim von Oppersdorff, som också beställde symfonierna nummer fem och sex av Beethoven.

GENESIS

Anders Hillborg (f 1954) tillägnade Martin Fröst sin klarinettkonsert Peacock Tales. Speciellt till föreställningen Genesis har Hillborg dessutom skapat fyra korta stycken för klarinett och varierande besättningar. Allra först hör vi en besvärjelse – Incantation – som leder direkt över till de nästan tvåtusenåriga melodierna av Mesomedes från Kreta. Endast lite av den grekiska antikens musik finns bevarad, men Mesomedes lämnade efter sig ett antal fragment i en tidig variant av notskrift. Här hör vi hans fyra melodier tillägnade muserna som i den grekiska mytologin var konstens, poesins och filosofins gudinnor.

Från Mesomedes tar vi ett nästan tusenårigt kliv framåt till Hildegard av Bingens (1098-1179) O virtus Sapientie. Hildegard av Bingen var abbedissa, mystiker, predikant och författare och högt bildad inom en rad områden. I både text och musik prisar hon vis-

domens kraft och jordens och himlens gudomliga glans, som i O virtus sapientie återspeglas i musikens upphöjda skönhet.

HETSIG ENERGI

En som till skillnad från antikens Mesomedes lämnat efter sig stora mängder musik är den tyske kompositören Georg Philipp Telemann (1681-1767). Han var verksam i Hamburg och god vän med både Händel och Bach. Och han skrev mer musik än de båda tillsammans! Under sin levnad ansågs han också vara den mest framstående av dem. Telemanns energiskt hetsiga musik i Presto, får här en verkningsfull kontrast i argentinararen Astor Piazzollas (1921-1992) tango som vibrerar av nattlig hetta och ohämmad åtrå. Piazzolla övergav tidigt den traditionella tangon och knöt i stället an till jazz och konstmusik och skapade den nya stilen som kom att kallas tango nuevo. Argentinsk tango har också lockat dirigenten, kontrabasis-ten och tonsättaren Jonas Dominique (f 1964). Förutom att han dirigerat många uppmärksammade föreställningar på Folkoperan i Stockholm och spelar kontrabas i Rebaroque är han medlem i gruppen Tango libre. Direkt för Fröst och Genesis har han skrivit fyra korta stycken för klarinetter.

GRÄNSLAND

Göran Fröst, altviolinist och bror till Martin Fröst, rör sig vant i olika musikaliska landskap. Hans Klezmer Dances No. 1-3 är tre klezmerinspirerade stycken för klarinett och stråkorkester. I Genesis bjuds vi på den andra dansen, där vi kastar hejdlöst mellan passionerad sentimentalitet och vansinnig virtuositet. Klezmer är en folkmusikgenre med rötter i Östeuropa. Grunden finns i den judiska festmusiken som influerats av musik från Rumänien, Bulgarien, Grekland, Ungern, Polen, Ryssland och Ukraina. Alltihop genomsyrat av en stor dos romsk musik. Frösts klezmerdans knyter musikaliskt an också till den ungerska tonsättaren Béla Bartóks (1881-1945) Rumänska folkdanser. Bartók ägnade många år till att resa runt på den östeuropeiska landsbygden för att dokumentera regionens folkmusik, vilket sedan satte stora spår i hans egen originella musik.

Föreställningen Genesis är en resa genom tid och rum. Och oavsett i vilken tid, kultur eller religion är musiken en självklar del av människan. Liksom människan alltid är en del av musiken.

GÖRAN PERSSON

Martin Fröst

Klarinettisten och dirigenten Martin Fröst är känd för att vidga musikaliska gränser och New York Times skriver att han besitter "en virtuositet och ett musikerskap som inte överträffats av någon annan klarinetist – eller kanske instrumentalist över huvud taget – som jag kan minnas".

Martin Fröst har framträtt med orkestrar som Concertgebouwworkestern, Gewandhausorkestern, Israels filharmoniker, New York Philharmonic, Philharmonia Orchestra och Franska Nationalorkestern. Denna säsong är han återinbjuden till Los Angeles Philharmonic och Gustavo Dudamel och Sveriges Radios symfoniorkester samt debuterar med Montreals symfoniker med Masaaki Suzuki som dirigent.

I maj 2017 offentliggjordes det att Martin Fröst blir chefsdirigent för Svenska Kammarorkestern i Örebro från och med säsongen 2019-2020. Denna säsong är han Artistic Partner hos både St Paul Chamber

Orchestra och Kungliga filharmonikerna där han presenterar sitt nya projekt Retrotopia som den tredje och avslutande föreställningen efter Dollhouse och Genesis. Nästa säsong är han Artist in Residence vid L'Auditori i Barcelona där han framträder med Kataloniens Nationalorkester vid ett flertal konserter. Han kommer också att göra turnéer med BBC Symphony Orchestra och NDRs radiofilharmoni i Hannover. Martin Fröst är en flitig kammarmusiker och framträder med artister som cellisten Sol Gabetta samt pianisterna Yuja Wang, Leif Ove Andsnes och Roland Pöntinen.

Martin Fröst har numera skivkontrakt med Sony Classical och hans första inspelning för skivbolaget, Roots, hyllades av kritikerna och erhöll det prestigefyllda tyska skivpriset Echo Klassik i kategorin årets instrumentalist. Han har tidigare gjort en rad inspelningar för BIS.

Magnus Holmander

2013-2016 medverkade klarinettisten Magnus Holmander i Martin Frösts föreställningar Dollhouse och Genesis vid ett flertal konserter i norra Europa. Magnus Holmander har ett stort intresse för samtida musik och har samarbetat nära med Anders Hillborg och Rolf Martinsson vilket lett till solokonserter ibland annat Grieg-salen i Bergen, Royal Festival Hall i London och Auditorium i Milano. Han spelar också tillsammans med ackordeonisten Irina Seroytuk (de vann tävlingen Ung och lovande) samt i duon Magnus&Alfred med teaterinslag och trolleri.

Sandra Ibarreche

Klarinettisten Sandra Ibarreche har bland annat samarbetat med Kungliga filharmonikerna, Sveriges Radios symfoniorkester, Kungliga operan och Dalasinfoniettan och medverkade vid uruppförandet av Martins Frösts Genesis 2015. Hon kommer från Bilbao, Spanien, där hon först utbildades med vidare studier vid Sibeliusakademin i Helsingfors, konservatoriet i Barcelona samt Kungliga musikhögskolan i Stockholm. Hon har tagit mästarkurser för klarinettister som Martin Fröst och Kari Krikkku och spelat i ungdoms- orkestrar i Baskien, Slovenien och Frankrike.

Håvard Lysebo

Flöjtisten och stämledaren Håvard Lysebo har varit anställd i Göteborgs Symfoniker sedan 1997. Innan dess var han 1994-1997 soloflöjtist i Malmö symfoniorkester och han har även haft samma tjänst i Bergenfilharmonin under ett år. Sin första fasta tjänst fick han som alternerande soloflöjtist i Stavanger symfoniorkester då han var 20 år. Som gästade soloflöjtist har Håvard Lysebo spelat med många orkestrar, bland dem Sveriges Radios symfoniorkester, Oslo filharmoniska orkester och Philharmonia Orchestra i London.

Olof Wendel

Slagverkaren Olof Wendel är född i Lund och uppvuxen i Eksjö, Småland. Han studerade på diplomutbildningen vid Högskolan för scen och musik i Göteborg för professor Einar Nielsen och tog sin diplomexamen i slagverk 2002. Olof Wendel har varit verksam som cimbalom- eller slagverkssolist i Kungliga filharmonikerna, Sveriges Radios symfoniorkester, Det Konglige Teater, Folkoperan, Norrköpings symfoniorkester, Malmö symfoniorkester, Dalasinfoniettan, Göteborgs Symfoniker och Kroumata.

Härlanda flickkör

Härlanda flickkör har funnits i drygt 10 år och består av 25 sångare i åldrarna 13-20 år. Kören kännetecknas av höga ambitioner och en varm gemenskap. Repertoaren består mestadels av klassisk musik men även pop och folkmusik från olika delar av världen. Under de senaste åren har Härlanda flickkör bland annat framfört Förklädd gud av Lars-Erik Larsson, Vivaldis Gloria och Stabat Mater av Pergolesi samt konserterat med artister som Åsa Fång, Anci Hjulström och Simon Ljungman. Kören samarbetar ofta med musiker ur Göteborgs Symfoniker.

I maj 2017 vann Härlanda flickkör andra pris i Körmästerskapen på RUM-festivalen i Västerås. Birgitta Mannerström-Molin är sångpedagog och kördirigent, verksam som Barn- och ungdomskörledare i Härlanda församling, Göteborg. Hon undervisar även på Högskolan för scen och musik i Göteborg och är engagerad som kurshållare och körledare på riksnivå. Birgitta Mannerström-Molin har också varit med i uppbyggnaden av El Sistema i Sverige och har lett kören under Side by Side-festivalen sedan starten. 2016 blev hon utsedd till årets Barn- och ungdomskörledare i Sverige.

FREDAG 2 FEB KL 18.00
L S LÖRDAG 3 FEB KL 15.00

INGMAR BERGMAN 100 ÅR

BACH UR KUNST DER FUGE

AIR UR ORKESTERSVIT NR 3

AFFETTUOSO UR BRANDENBURGKONSERT NR 5

MODERATO & LARGO UR KLAVERKONSERT NR 5

REINVERE THROUGH THE LENS DARKLY

BEETHOVEN ANDANTE UR PIANOKONSERT NR 4

BARTÓK ELEGIA & INTERMEZZO UR KONSERT FÖR ORKESTER

ZENDER DER LEIERMANN UR SCHUBERTS "WINTERREISE", EINE KOMPONIERTE INTERPRETATION

BRUCKNER FINAL UR SYMFONI NR 4 "DEN ROMANTISKA"

GÖTEBORGS SYMFONIKER

FRANK STROBEL dirigent

Konsertmästare Justyna Jara

Arnbjörg Danielsen regissör

Lene Juhl videokonstnär och rumsdesign

Kasper Stouenborg ljusdesign

Föreställningen beräknas pågå 2 tim 25 min inklusive paus

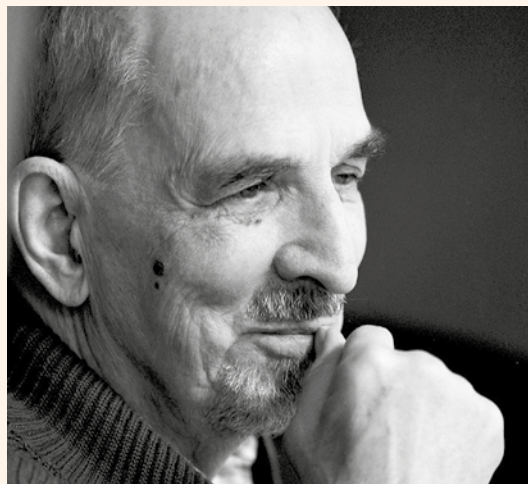
Välkommen till ett musikaliskt drömspel i Ingmar Bergmans universum! Detta är ett unikt allkonstverk där filmprojektioner, ljusspel och levande musik bjuder in till en sällsam och djup upplevelse. Dirigenten Frank Strobel leder Göteborgs Symfoniker som spelar ett urval av Ingmar Bergmans favoritmusik medan filmsekvenser och ljusskimmer spelar på Stora salens vackra ytor. Här omfattas både musiker och publik av Bergmans universum.

Om filmen var Ingmar Bergmans yrke var musiken hans passion: den filosofiska frågan "Varifrån kommer

musiken?" som han ställde till svenska folket i sitt sommarprat 2004 hade fascinerat honom genom hela livet och öppnat dörrarna till nya konstnärliga landvinningar och frågeställningar. Musikens strukturer kom att påverka formen i hans filmer och även de subtila uttrycksmedel som verkade bortom orden. Regissören Arnbjörg Danielsen har berättat att den nya föreställningen inte följer en teatralisk eller dramaturgisk logik, utan drömmens eller musikens logik.

I musikkollaget finns bland annat stycken av Bach, Beethoven, Bruckner och Bartók. Här svävar framförandet mellan intima verk av kammarmusikalisk karaktär, solistiska stycken och stora symfoniska verk. Det blir också uruppförande av ett nykomponerat verk av den estnische tonsättaren Jüri Reinvere. Han blev god vän med Ingmar Bergman via dennes förra hustru Käbi Laretei, konsertpianist, och diskuterade under många års tid musikens väsen med regissören. Han berättar mer om detta på sid 114.

Arnbjörg Danielsen har arbetat tätt och nära med videodesignern Lene Hjul, ljusdesignern Kasper Stouenborg och dirigenten Frank Strobel. I grupp har de gemensamt skapat ett konstverk för flera sinnen, en resa i verklighetens och drömmens värld: "Här kan allting hända... och ingenting."

Frank Strobel

Sedan 1984 är Frank Strobel verksam som dirigent med ett brett intresse för musik från olika epoker och i olika genrer. Han har arrangerat äldre och nyare musik för ett stort antal filmklassiker och dirigerat musiken vid filmvisningar i biografier, konsertsalar och operahus. Många av dessa produktioner har spelats in för TV. Bland filmerna kan nämnas Sergej Eisensteins Pansarkryssaren Potjemkin (Sjostakovitj) och Alexander Nevskij (Prokofjev), Fritz Langs Dr Mabuse och Metropolis samt Charlie Chaplins Stadens ljus som han framförde med Göteborgs Symfoniker i Scandinavium 2005. I Göteborg har han också dirigerat filmvisningar av Richard Strauss Rosenkavaljeren (2011), konserter med filmmusik av John Williams (2015) samt Metropolis (2016).

På Frank Strobels repertoar står också senroman-tiker som Schreker, Zemlinsky och Siegfried Wagner.

Han hade också ett personligt samarbete med Alfred Schnittke som bad honom sammanställa sviter ur ett 60-tal filmer Schnittke komponerat musiken till.

Frank Strobel dirigerar regelbundet tyska orkestrar som Berlins radiosymfoniker, Tyska statsfilharmonin i Rheinland-Pfalz och Frankfurts radiosymfoniker och arbetar internationellt med orkestrar som Finska Radions symfoniorkester, London Symphony, Luxemburgs filharmoniska orkester och Tonhalleorkestern i Zürich. På Komische Oper i Berlin är han aktuell med ett omfattande "Cinéma Vérité"-program.

Frank Strobel har varit chefsdirigent för Tyska filmorkestern i Babelsberg och grundade 2000 Euro-peiska filmfilharmoniska institutet i Berlin tillsammans med Beate Warkentien. En kulturinstitution som byggt ett gediget rykte för sin expertis i autentiska framföranden av filmmusik.

KAMMARKONSERT Stora salen
BAROCKENS HJÄLTINNOR

RAMEAU SVIT UR HIPPOLYTE ET ARICIE 23 min
SVIT UR DARDANUS 13 min
AIR DE TÉLAÏRE UR CASTOR ET POLLUX 5 min

PAUS

M-A CHARPENTIER SVIT UR MÉDÉE 25 min
RAMEAU SVIT UR LES INDES GALANTES 9 min

LE CONCERT D'ASTRÉE
EMMANUELLE HAÏM dirigent
MAGDALENA KOZENÁ solist

Crédit Mutuel Nord Europe is the principal corporate sponsor of Le Concert d'Astrée.

As ensemble-in-residence at the Opéra de Lille, Le Concert d'Astrée receives support from the City of Lille. Le Concert d'Astrée ensemble also receives support from the French Ministry of Culture and Communication/ Hauts-de-France Regional Department of Cultural Affairs in the form of a subsidy for an approved company performing at national and international venues. The Département du Nord is a partner of Le Concert d'Astrée.

JEAN-PHILIPPE RAMEAU (1683-1764)
SVIT UR HIPPOLYTE ET ARICIE

Ouverture
Entrée des habitants des bois
Air de Diane "Sur ces bords"
Marche des prêtresses
Deux menuets
Air de Phèdre "Cruelle mère des amours" (akt 3, scen 1)
"Quelle plainte en ces lieux m'appelle ?" (akt 4, scen 4)
Ritournelle (akt 3)
Chaconne

Hippolyte et Aricie var Rameaus första tragédie lyrique, med prolog och fem akter, och med denna musik blev han fram som förvandlad. Han blev plötsligt en älskad tonsättare som stod i centrum för utvecklingen. Stycket förenar Racines franskklassiska pjäs Phèdre, med den antika grekiska tragedin Hippolytos av Euripides. Hippolytos är son till Teseus och amazonen Hippolyta. Afrodite förmår Hippolytos att väcka styvmodern Fedras passion, men han dödas av Neptunus efter att ha inlett en förbindelse med Aricie, prinsessa av Aten. Här finns uppenbarligen svåra konflikter och våldsamma känsloutbrott. Rameau har bidragit med ett pärlband av spännande arior och orkestermellanspel med stor fantasi. Sviten hade premiär 1733 och uppmärksammades för sina sångbara melodiska linjer och sin harmoniska rikedom. Men det fanns också de som menade att melodierna var onödigt svåra och att harmonierna var alltför komplicerade – sådant som mer tilltalar oss. Hippolyte et Aricie återkom i nya uppsättningar 1742 och 1757.

JEAN-PHILIPPE RAMEAU (1683-1764)
SVIT UR DARDANUS

Ouverture
"C'en est trop... Troubles Cruels... Quand l'aiglon fougueux"
Ritournelle (Venus, akt 4)
Air de Vénus " Venez songes flatteurs
Sommeil (Rondeau tendre)

Dardanus, Rameaus femte och sista tragédie lyrique, presenterades i november 1739 men återkom kraftigt bearbetad även 1744 och 1760. Handlingen bygger på myterna kring titelpersonen Dardanus, grundaren av Troja och son till Zeus och Elektra. Men här finns också elaka trollkarlar och farliga monster. Det är en historia om kärlek, rivalitet, krig och ädelmod, men när man lyssnar på svitens pärlband av eleganta miniatyrer behöver man förvisso inte bekymra sig om intrigen, bara njuta av den harmoniska och melodiska fantasirikedomen. Mer än någon annan förmådde Rameau att variera orkesterklängen och rytterna.

JEAN-PHILIPPE RAMEAU (1683-1764)
AIR DE TÉLAÏRE UR CASTOR ET POLLUX

Jean Philippe Rameau studerade musikteori i Paris och hans egna teoretiska skrifter blev grundläggande. Samtidigt komponerade han kantater och kammarmusik med måttlig framgång. Men det var inte förrän han 50 år gammal började skriva lyriska tragedier som han uppmärksammades. Det nya han bidrog med var en mycket större känslsamhet där Lully mest bidragit med pompa och ståt. Under sina återstående 30 levnadsår kom han att berika musik-

livet med nya stora sceniska verk varje år, älskvärda pastoraler, komedier, ståtliga baletter och alltså fem lyriska tragedier.

Med facit i hand måste han räknas in bland de riktigt stora barocktonsättarna, praktiskt taget jämnårig med Scarlatti, Telemann, Bach och Händel. 1745 utnämndes han av Ludvig XIV till hovkompositör och fick därmed en ledande ställning i franskt musikliv.

Castor et Pollux blev hans andra tragédie lyrique, fem akter, och den hade sin premiär 1737 (starkt reviderad 1754). Tvillingarna Kastor och Pollux älskar båda Thelaire, men Kastor dödas i strid. Thelaire bönfäller Pollux att be Jupiter att ge Kastor livet tillbaka. Det ställs olika krav för detta men det slutgiltiga resultatet blev en hyllning till broderlig lojalitet. Jupiter gav dem en plats bland stjärnbilderna på himlavalvet. Operan blev en stor framgång som hållit i sig trots att detta kanske var hans mest experimentella opera. Den gavs 254 gånger på Parisoperan 1737-1785, och höll sig kvar ända till andra världskriget.

MARC-ANTOINE CHARPENTIER (1634-1704)

SVIT UR OPERAN MEDÉE
Ouverture
Princesse, c'est sur vous que mon espoir se fonde (akt 2, scen 2)
Quel prix de mon amour (akt 3, scen 3)
Noires filles du Styx (akt 3, scen 5)
Dieu du Cocyte et des Royaumes sombres (akt 3, scen 7)
Premier air pour les démons
Seconde entrée des démons
D'où me vient cette horreur (akt 4, scen 5)
Ne les épargnons pas (akt 5, scen 1)

Vi har alla hört musik av Marc-Antoine Charpentier, kanske utan att veta om det. Men det var uvertyren till hans stiliga Te Deum som 1954 valdes som signatur till Eurovisionens TV-utsändningar.

Under en stor del av Charpentiers liv dominerade den fyra år yngre Jean-Baptiste Lully den franska operascenen. Han hade kungligt monopol på uppsättningar av stora operor och han motarbetade kraftfullt Charpentier som stod för en annan stil. Trots att Charpentier komponerade för flera medlemmar av hovet, och 1679 blev den franske kronprinsens tonsättare av kyrkomusik, så levde han ändå i skymundan. Det är förmodligen inom kyrkomusiken han fick möjlighet att göra sina främsta verk.

Trots att Charpentier var en av tidens mest produktiva tonsättare publicerades inga av hans sakrala verk under hans livstid och endast ett fåtal av hans andra verk, ofta de mindre betydande. Undantaget är operan Médée som kunde uruppföras den 4 december 1694

på Académie Royale de Musique. Trots att Lully då varit död i sex år var hans inflytande fortfarande stort. Lullisterna kritiserade verket kraftfullt och menade att det saknade såväl "öra som intelligens". Många ansåg att det var svår musik, men kanske var det bara så att han hade skrivit ett eget verk och inte som så många andra kopierat Lully. Många räknar Médée som den franska barockens främsta opera och den är tillägnad Ludvig XIV. Handlingen är ett konglomerat av Euripides, Senecas och Pierre Corneilles arbeten om Medea. Librettot skrevs av Pierre Corneilles yngre bror Thomas, som då var 68 år, och här levererade sitt sista arbete. Han hade förvandlat Medea till en mer mänsklig och sammanfattad gestalt och gjort hela dramat gripande, men samtidigt fyllt av charm och utstrålning. Médée blev dessvärre Charpentiers enda grand opéra, och han hade liksom senare Rameau hunnit fylla 50 år innan han erövrade operascenen.

JEAN-PHILIPPE RAMEAU (1683-1764)

SVIT UR LES INDES GALANTES
Ritournelle (Les Incas du Pérou)
Air de Phani "Viens, Hymen"
Air d'Emilie "La nuit couvre les cieux... Vaste empire des mers" (akt 2, scen 2)
Rigaudons et "Fuyez, fuyez, vents orageux" (akt 1, scen 6)

Operabaletten Les Indes galantes hör till Rameaus tidiga skapande. Det är ett magnifikt spektakel med en lång prolog och ursprungligen tre akter. Men verket slog inte igenom helt förrän han komponerat ytterligare en akt. Varje akt har sitt eget tema och handlar om turkar, Perus inkaindianer, blommor och vildar. Ordet Indes kunde syfta på vilket exotiskt folk som helst. Musiken är hållen i tidens smak med ett stort uppbåd av folk i 100-tals olika festliga dräkter, stormscener med skeppsvrak, vulkanutbrott och jordbävningar. Här finns gott om kontraster och dramatiska effekter, för att inte tala om alla vackra arior. Dessutom presenteras folktyper från olika länder till passande musik. Sådant var mycket populärt under denna tid då världen genom upptäcktsresande blev mycket större. Musikerna klagade över att verket var svårspelat, men det blev ändå populärt och spelades ett flertal gånger redan under tonsättarens levnad. Handlingen är enkel: den handlar som vanligt om två huvudrollers kärlek till varandra – och man påpekade särskilt att de får varandra "utan hjälp av gudar eller trollkarlar".

STIG JACOBSSON

Le Concert d'Astrée

Franska Le Concert d'Astrée är en instrumental- och vokalensemble med inriktning på barock som hör till världens främsta i sin genre. Ensemblen grundades av Emmanuelle Haïm år 2000 och nådde snabbt framgångar. 2003 erhöll Le Concert d'Astrée utmärkelsen Victoire de la Musique Classique som årets bästa klassiska ensemble. 2008 fick man det tyska skivpriset Echo Klassik som årets bästa ensemble för tidig musik.

Le Concert d'Astrée har gjort ett flertal hyllade inspelningar, från Monteverdi till Mozart, för skivbolagen Warner Classics/Erato. Bland aktuella inspelningar finns en dvd med Rameaus opera *Hippolyte et Aricie*, Händels *Messias* samt en dvd med Mozarts opera *La finta giardiniera*. Senast är en dvd med Händels opera *Il trionfo del tempo e del disinganno* som utgavs 2017.

Le Concert d'Astrée har haft sin hemvist på operan i Lille sedan 2004 och har där uppmärksammats för en rad iscensättningar. Bland dem *Xerxes* av Cavalli och Lully, Mozarts *Mitridate* samt operor av Händel och Monteverdi. Flera av dessa har också givits på turné i Frankrike och Österrike.

Bland solister som medverkat vid ensemblens turnéer finns Anne Sofie von Otter, Patricia Petibon och Magdalena Kozená. Denna säsong framför Le Concert d'Astrée och dirigenten Emmanuelle Haïm tre operor: *Così fan tutte* av Mozart, *Alcina* av Händel och *Pygmalion* av Rameau. På den innevarande turnén besöker ensemblen städer i Frankrike, Bahrain, Tyskland, Sverige, Danmark, Spanien, England, Luxemburg och Ungern.

Emmanuelle Haïm

Efter att ha studerat piano och cembalo valde Emmanuelle Haïm dirigentbanan och bildade Le Concert d'Astrée år 2000. Hennes energiska dirigering och intensiva tolkningar har givit henne smeknamnet "Ms Dynamite of French Baroque" i den engelskspråkiga pressen. Samtidigt ökar hennes engagemang bland internationella orkestrar. Hon har bland annat dirigerat Berlins filharmoniker, Wiens filharmoniker och Akademie für alte Musik Berlin.

Nyligen har Emmanuelle Haïm lett Concert d'Astrée i operor av Cavalli, Lully, Mozart, Händel och Monteverdi. Ensemblen och Emmanuelle Haïm har de senaste säsongerna turnerat med flera ledande solister. Bland annat i produktionerna *Monstres*, *Sorcières et Magiciens* med Anne Sofie von Otter, Laurent Naouri, Patricia Petibon, Christopher Purves och Nahuel Di Peirro 2015 och 2016; *Medée trahie* och *Héroïnes baroques* med Magdalena Kozená 2015 och 2016 samt *Desperate Lovers* med Sandrine Piau och Christophe Dumaux 2016.

Bland andra orkestrar hon samarbetar med denna säsong kan nämnas Los Angeles Philharmonic, Frankfurts radioorkester, Sveriges Radios symfoniorkester och Gewandhausorkestern i Leipzig.

Magdalena Kozená

Mezzosopranen Magdalena Kozená föddes i den tjeckiska staden Brno där hon studerade piano och sång vid konservatoriet med fortsatta studier i Bratislava. Hon har erhållit ett flertal stora priser både i Tjeckien och utomlands vilket kröntes med utmärkelsen vid den sjätte internationella Mozart-tävlingen i Salzburg 1995. Hon skrev exklusivt kontrakt med Deutsche Grammophon 1999 och gav i följd ut arior av Bach och sånger av tjeckiska tonsättare. Den senare erhöll Gramophones pris som årets skiva i kategorin solovokalist. 2004 utsåg Gramophone henne till årets artist och därefter har hon erhållit en rad utnämningar. Bland hennes senaste inspelningar på Deutsche Grammophon finns albumet Monteverdi med La Cetra Baroque Ensemble (2016) samt *Prayer* för sång och orgel med Christian Schmidt (2014).

Magdalena Kozená har framträtt med världens ledande dirigenter, bland dem Gustavo Dudamel, Sir John Eliot Gardiner, Bernard Haitink och Mariss Jansons. Hon är också framstående sångare inom den tidstroga rörelsen och har bland annat samarbetat med English Baroque Soloists, The Gabrieli Consort and Players, Il Giardino Armonico och Le Concert d'Astrée. Dessutom är hon efterfrågad solist med orkestrar som Berlins filharmoniker, Wiens filharmoniker, Cleveland Orchestra, Philadelphia Orchestra och Concertgebouworkestern.

MS FREDAG 9 FEB KL 18.00

LÖRDAG 10 FEB KL 15.00

PÅ BROADWAY MED BERNSTEIN

NEW YORK, NEW YORK ur On The Town

LONELY TOWN ur On The Town

I CAN COOK TOO ur On The Town

DREAM WITH ME ur Peter Pan

A LITTLE BIT IN LOVE ur Wonderful Town

ONE HUNDRED EASY WAYS TO LOOSE

A MAN ur Wonderful Town

ON THE WATERFRONT

PAUS

UVERTYR TILL CANDIDE

I AM EASILY ASSIMILATED ur Candide

NOTHING MORE THAN THIS ur Candide

GLITTER AND BE GAY ur Candide

TAKE CARE OF THIS HOUSE ur

1600 Pennsylvania Avenue

DANCE AT THE GYM ur West Side Story

BALCONY SCENE ur West Side Story

MARIA ur West Side Story

ISLAND MAGIC ur Trouble in Tahiti

WRONG NOTE RAG ur Wonderful Town

GÖTEBORGS SYMFONIKER

JOHN WILSON dirigent

KIM CRISWELL, NADIM NAAMAN &

SCARLETT STRALLEN sång

Konsertmästare Justyna Jara

Introduktion fredag kl 17.00

På eftermiddagen söndagen den 14 november 1943 hade publiken bänkat sig i Carnegie Hall för att lyssna när New York Philharmonic Orchestra skulle dirigeras av den store mästaren Bruno Walter. Vad de ännu inte visste var att Walter samma dag drabbats av influensa och att konserten i stället skulle dirigeras av orkesterns just anställda assisterande dirigent, en 25-årig yngling utan någon större erfarenhet av att dirigera. Han hade hunnit prata en liten stund med Walter men inte haft en enda egen repetition. Programmet upptog Schumanns Manfredduvtyr, ett verk av Miklós Róza, Strauss Don Quixote och förspelet till Wagners Mästersångarna.

Men ingen av de drygt 1000 i salongen behövde efteråt känna sig besviken, inte heller alla de 1000-tals som i Amerika lyssnat till den i CBS direktsända radiokonserten. Dirigentens debut blev till och med en förstasidesnyhet – och de som lyssnade på radio behövde i alla fall inte reta sig på att dirigenten hade en vanlig grå kostym på sig. Han ägde nämligen inte passande konsertkläder. Mottagandet var enormt positivt av såväl publik som kritik och dagen efter var Leonard Bernsteins namn på allas läppar. Faktum är att han var den första i Amerika födde dirigenten som ledde New York-orkestern.

Med facit i hand kan vi konstatera att Bernstein skulle komma att dirigera bortåt 400 konserter i Carnegie Hall, med New York Philharmonic Orchestra men också Wienfilharmonikerna, Boston Symphony Orchestra, Philadelphia Orchestra och många andra. För att inte tala om alla gästspel han svarat för i andra konsertsalar, i andra länder. Det är ingen tvekan om att han är en av 1900-talets största dirigenter. Som dirigent har han varit en starkt bidragande orsak till att exempelvis Mahlers musik kommit att höra till standardrepertoaren. Han var också mån om att sprida amerikansk musik över världen (Ives, Barber, Copland, Harris). Dessutom var han en överlägsen pedagog när han i den långa tv-serien Young People's Concerts öppnade dörrarna till den klassiska musikens skattkammare. Dessa program har gång på gång visats i många länder.

Det finns en fara i att vara en tonsättare som är mer känd som dirigent. Man har ibland föraktfullt kallat deras musik för kapellmästarmusik, skicklig men fantasilös. Vem har i dag hört de symfonier som skrevs av Bruno Walter, Otto Klemperer, Wilhelm Furtwängler, Antal Dorati med flera? Längre var det bara Bernstein själv som dirigerade den egna musiken. Andra tordes kanske inte konkurrera. Men efter hans bortgång

1990 har hans musik börjat dyka upp med andra dirigenter som visar att Bernstein, liksom Mahler, var en av de mycket få mästarna på båda områdena. Han är dessutom storstaden New Yorks oslagbare skildrare vilket visas i de flesta av verken på denna konsert.

Lite mer än ett år efter den sensationella dirigentdebuten skulle han på nytt hamna på förstasidorna – denna gång som tonsättare. Hans första musikal On the Town sattes nämligen upp på Broadway 1944 och gjorde stormande succé! Nu stod alla dörrar öppna för en världskarriär i två yrkesroller, tonsättarens och dirigentens. Redan i baletten Fancy Free från 1944 förlade han handlingen till New York och i programbladet har tonsättaren beskrivit intrigen: "Ljudet från en skrällig jukebox bakom ridån (en blues inspelad av Billie Holliday, vilken blir grunden för Pas de deux). Ett gathörn med en gatlykta. På sidogatan ligger en bar och New Yorks skyskrapor bildar ett mönster av ljus – en svindlande bakgrund. Tre sjömän dyker upp. De är på 24-timmarspermission i land och är på jakt efter flickor. De möter först en, sedan en till. De slåss om dem, förlorar dem och ger sig av efter en tredje."

Detta Bernsteins första sceniska verk blev en oväntad braksuccé redan vid premiären i december och den 25-årige dirigentassistenten vid New York-filharmonikerna kunde räkna in 250 föreställningar bara vid New York Ballet Theatre. Totalt gavs 463 föreställningar vilket resulterade i en inte helt obetydlig inkomst av 100 000 dollar – för fem veckors arbete. Det var en förmögenhet i den tidens valuta. Det skulle inte dröja länge förrän han var en av de allra högst betalda tonsättarna och genistämpeln irriterade honom. 100-tals ungdomar samlades vid sceningången när han dirigerade och han fick snabbt en egen fan club. Man kallade honom Sinatra of the Symphony.

Varför så många ord om baletten Fancy Free när det är musik från On the Town som står på programmet? Jo, framgångarna sporrade och balettintrigen fick bli grunden till Bernsteins första musikal, just On the Town. Handlingen är alltså densamma, bara lite mer utvecklad och med vokala inslag. Med tiden blev musikalen också en stor filmsuccé med Gene Kelly, Frank Sinatra och Vera Ellen i de ledande rollerna.

Ur musikalen spelas här tre rytmiskt jazziga episoder. Lonely Town är som en liten pas de deux. Schlagersuccén New York, New York är första aktens final (kom ihåg att USA nu givit sig in i andra världs-

kriget och behövde eggande propaganda) där alla New Yorks sjömän förenar sig i dansen. Nog kan man tycka att handlingen i *On the Town* är både naiv och grällt vykortsmässig men den speglar också krigsårens osäkerhet och den bitterhet som många unga människor kände. Under några timmars permission måste de skaffa sig ett livs erfarenheter.

Kronologiskt följer sedan *Peter Pan* (1949). Alla känner till pojken som inte ville bli vuxen. Det var den skotske författaren och dramatikern James M Barrie som skapade figuren och dramat om denne hade premiär i London 1904. Men det var kanske inte förrän Disneys tecknade långfilm kom 1953 som *Peter Pan* blev allmänt känd och älskad. Det är därför intressant att notera att pjäsen även sattes upp på Imperial Theatre på Broadway i New York (premiär den 24 april 1950) med Boris Karloff i rollen som kapten Krok. Bernstein hade året innan skrivit några danser och vinjetter samt med egen text sju sånger av vilka den underbart vackra *Dream with Me* var tänkt som Wendys avskedssång. Av oklar anledning togs just den sången bort före premiären, men den har fått leva ett eget liv.

Därefter kom *Trouble in Tahiti* (1952) som inte sällan brukar kallas han första opera. Den är omkring 45 minuter lång, har sju scener och handlar om Dinahs och Sams alldagligt tomma liv i förorten. För att få ett avbrott i den ångestfyllda tristessen beslutar de sig i sjätte scenen för att gå på bio och se filmen *Trouble in Tahiti*, och att åtminstone i fantasin få uppleva all magi som finns på ön. Bernstein betecknade operan – till vilken han skrivit såväl text som musik – som ett lättviktigt verk för två roller som sjunger arior och duetter fyllda av medelklassångest samt en vokaltrio som bidrar med mer jazziga inslag. Premiären ägde rum den 12 juni 1952 under den första Festival of Creative Arts vid universitetet i Brandeis. *Wonderful Town* hade premiär i Winter Garden New York den 25 februari 1953, blev en stor framgång, och hade givits 559 gånger när den lades ner den 3 juli året därpå. Handlingen bygger på Ruth McKennys självbiografiska berättelser från 1930-talets New York där systrarna Ruth och Eileen Sherwood från Ohio söker framgång i den stora staden. I sin lantliga naivitet hänger de med i allt som händer. Berättelsen resulterade i många skådespel och flera av dem var genomsyrade av musik. Den filmades också 1942 under titeln *My Sister Eileen*. Men så frågade man Bernstein om han kunde tänka sig att putsa upp det hela och ge det en trovärdig inramning. Bernstein

vägrade men gick med på att göra om allt från början. På rekordsnabba fem veckor hade han skapat en sofistikerad musikal som förutom en Tony Award också belönades med ett antal andra hedrande utmärkelser. Eileen sjunger *A Little Bit of Love* till en vänligt gungande rytm medan hon njuter av sin nyvaknade känsla av kärlek, och hela musikalen slutar med en underbar *Wrong Note Rag*.

1954 var det premiär på Elia Kazans mest kända film, *On the Waterfront*, Storstadshamn, med Marlon Brando i huvudrollen. Detta är den enda film som Bernstein skrev originalmusik till. Den fick åtta Oscar, bland annat som årets bästa film, och ytterligare fyra nomineringar. Året därpå sammanställde han en 20 minuter lång symfonisk svit, eller snarare en symfonisk dikt, ur filmmusiken – för det är inte fråga om en samling korta stycken utan ett väl sammanhållet verk. Därmed fick musiken den styrka han hade sökt men inte lyckats med i filmen vars musikaliska inslags placering och utformning ständigt ändrades under produktionens gång. "Hollywood är precis som jag föreställde mig, bara mycket värre" skrev han till sin kollega Aaron Copland. Nu kunde han få rum med delar av musiken som inte kom med i filmen och han kunde åter skildra New Yorks puls, förväntningar och färor.

Den 1 december 1956 var det så dags för Bernstein att presentera sin tredje uppsättning på Broadway efter succéerna *On the Town* och *Wonderful Town*. Han hade fångats av 1700-talssatirikern Voltaires berättelse om den unge Candide som av sin lärare Dr Pangloss fått lära sig att allting görs för sina förtjänsters skull och att man nu levde i den bästa av alla tänkbara världar. Men när Candide kommer ut i världen upptäcker han såväl kriminalitet som grymhet och lidande. Mot slutet har han blivit en krass realist som fråntagits all optimism och idealism – och därmed liknar han alla oss andra. I detta verk har Bernstein mer skapat en operett än en musikal och han har på ett musikhistoriskt genialt sätt utnyttjat åtskilliga stilistiska element från vals, ballad, serenad, koloratur, folkmusik, opera, jazz – något som han skickligt och livfullt fångat upp i den sprudlande uvertyren. Med arian *Glitter and be Gay* skapade han något av det mest sprakande och svärsjungna man kan tänka sig. Nog glittrar det alltid!

Bernstein hade tagit draghjälp av ett stort namn i världslitteraturen, och efter Voltaire var det dags för Shakespeare! Med *Romeo and Julia* i bakhuvudet var det inte långt till *West Side Story*, det genom-

brott 1957 som inte kunde undgå att tilltala någon i hela världen. Bernstein visade att han till fullo behärskade orkestern och att han hade en flödande melodisk fantasi som tonsättare. *West Side Story* träffade publiken rakt i hjärtat. Musikalen skrevs 1957 och är lika aktuell som någonsin. Filmen från 1961 fick om möjligt ännu större spridning och tilldelades tio Oscarstatyetter 1962 samt tre Golden Globe-utmärkelser...

Bernsteins namn kommer för alltid att förknippas med *West Side Story* och musikalgenrens definitiva genombrott. Lite orättvist är det väl att just detta verk kommit att bli det mest kända ur hans mycket omfattande produktion, men hans tre symfonier, solo-konserter, mässor och massor med judisk sakral musik väntar fortfarande på att upptäckas av en större publik.

Det är ingen tvekan om att *West Side Story* rymmer musik av allra högsta kvalitet, och detta är så mycket viktigare än att höra till den ena eller andra genren. Med *West Side Story* skapades en genomarbetad musikteater som sedan fått stå modell för åtskilliga kommande verk i branschen. I själva verket följde Bernstein en typiskt amerikansk traditionslinje från Scott Joplin, George Gershwin, Irving Berlin, Jerome Kern och Richard Rodgers.

Texterna till *West Side Story* skrevs av Stephen Sondheim och det är ingen tvekan om att denna musikal innehåller fler "hits" än någon annan. Variationerna är också imponerande, från smäktande kärlekssånger till medryckande gymnastiska övningar. Den bjuder på musik som med förtjusning också tagits om hand av världens främsta symfoniorkestrar.

1600 Pennsylvania Avenue (premiär 4 maj 1976) blev Bernsteins sista Broadwayuppsättning och ett riktigt ordentligt fiasko. Föreställningen levde bara under sju föreställningar. Men den mesta kritiken kretsade kring Alan Jay Lerner's text medan de flesta berömde Bernsteins musik – och har senare betecknat den som ett mästerverk. Titeln är en av Amerikas viktigaste adresser, den till Vita Huset i Washington, och handlingen kretsar kring dem som varit hyresgäster där under 1800-talet med början hos president Thomas Jefferson. Mycket kretsar kring rasfrågor och presidenternas inte alltid sympatiska inställning till dessa.

Att göra politiska markeringar var inget Bernstein drog sig för. Det väckte till exempel viss uppmärksamhet och irritation när han under Vietnamkriget lät framföra Haydns stora Missa in tempore belli – Mässa i krigstid – för att få amerikanarna att förstå att landet faktiskt befann sig i krig.

John Wilson

Dirigenten John Wilson utsågs förra säsongen till gästdirigent för BBC Scottish Symphony Orchestra med vilken han sommaren 2017 framträdde på BBC Proms i Royal Albert Hall. Denna säsong dirigerar han för första gången Göteborgs Symfoniker, Oslo-filharmonin, Bergens filharmoniker, Malmö symfoniorkester, Hong Kongs filharmoniker och Deutsches Symphonie-Orchester Berlin. Han har också samarbetat med orkestrar som London Symphony, Concertgebouw-orkestern och Sveriges Radios symfoniorkester. När han 2016 gjorde sitt första framträdande på operafestivalen i Glyndebourne beskrev Opera Magazine det som en "sensationell succé". Framöver väntar ytterligare produktioner i Glyndebourne samt debuten på English National Opera.

1994 bildade han The John Wilson Orchestra som spelar musik från Hollywoods och Broadways gyllene år. Tillsammans har de framträtt årligen på BBC Proms det senaste decenniet. Orkestern har skivkontrakt med Warner Classics och förekommer ofta på tv och i radio.

John Wilson har gjort ett stort antal inspelningar med orkestrar i olika genrer. Den senaste en dubbel-cd där BBC Philharmonic spelar symfoniska verk av Copland som kallades "outstanding" av Gramophone.

Kim Criswell

Sångerskan Kim Criswell har sjungit och skådespelat professionellt i över 40 år. Hon har under sin karriär framträtt på Broadway, West End och andra ledande internationella konsertscener, bland dem La Scala, Opéra comique, Musikverein och Berlinfilharmonin. Hon har sjungit med orkestrar som London Symphony, Berlins filharmoniker och Gewandhausorkestern och bland annat samarbetat med dirigenterna Sir Simon Rattle, Kristjan Järvi, Leonard Slatkin och Marin Alsop. Kim Criswell har också spelat mot Sting i Tolvskillingsoperan på Broadway, sjungit i Cats i Los Angeles, Kismet på Wiens folkopera och gestaltat titelrollen i Annie Get Your Gun i West End. Hon medverkar på över 40 inspelningar, vara fyra är soloalbum.

Nadim Naaman

Nyligen utsågs Nadim Naaman till medlem av The Royal Academy of Music där han studerade musikteater. Han framträdde senast i rollen som Bertie Wooster i By Jeeves av Andrew Lloyd Webber och Alan Ayckbourn, efter P G Woodhouses litterära förlaga. Nadim Naaman har också gestaltat Raoul i Phantom of the Opera samt medverkat i

Sweeney Todd, The Sound of Music, Titanic och Chess i London. Som konsertsångare har han bland annat framfört känd musikal- och filmmusik av Leonard Bernstein, Rodgers & Hammerstein och Sondheim (A Little Night Music baserad på Ingmar Bergmans Sommarnattens leende) samt medverkat på Rod Stewart European Tour 2007 och Concerto for Diana med Sir Elton John. Nadim Naaman har spelat in två studioalbum, senast Sides som låg etta på iTunes engelska sånglista 2016, samt We All Want the Same som kom ut 2013.

Scarlett Strallen

Mångsidiga sångerskan Scarlett Strallen förekommer flitigt på de internationella scenerna. Bland hennes senaste produktioner finns arenaturén i Love Musicals med Peter Jöback, Cole Porter in Hollywood med John Wilson Orchestra som sändes av Sky från Royal Albert Hall och Bernstein Stage and Screen på BBC Proms med samma orkester. Den senare visades på BBC och fick strål- ande kritik: "Mest fängslande av alla var Scarlett Strallen, som var iklädd en glittrande,

tätt åtsittande sak i Glitter and Be Gay där hennes koloratur inte var mindre häpnadsväckande än hennes scennärvaro. Publiken svarade med jublande ovationer." (Evening Standard)

Scarlett Strallen har spelat in musikalsamlingen Something's Gotta Give tillsammans med Simon Keenleyside (Chandos) och har nominerats till en Oliver för sin gestaltning av Josephine i HMS Pina-fore 2006 och för sin roll i Singin' in the Rain 2012. År 2014 mottog hon Whatsonstage-utmärkelsen som bästa musikalskådespelare för A Chorus Line på London Palladium och Candide på Menierteatern. Scarlett Strallen har också spelat huvudrollen i Mary Poppins på Broadway och i West End samt medverkat i originaluppsättningen av Mamma Mia! i London.

GÄSTSPEL

HOSOKAWA BLOSSOMING II 12 min

J SANDSTRÖM SOLAMENTE TÚ 30 min

PAUS

MOZART PIANOKONSERT NR 24 31 min

NORRLANDSOPERANS SYMFONIORKESTER

ELIM CHAN dirigent

CLAIRE HUANGCI piano

Konsertmästare Alexander Kagan

Introduktion kl 18.30 med Marco Feklistoff

TOSHIO HOSOKAWA (f 1955)
BLOSSOMING II

Sedan 1998 är Toshio Hosokawa Composer in Residence hos Tokyos symfoniorkester. I sin musik skapar han spännande möten mellan den västerländska, moderna konsten och den japanska, traditionella kulturen. Verket Blossoming II skrevs 2007.

Tonsättaren Toshio Hosokawas stråkkvartett Blossoming utgjorde grunden för dess efterföljare Blossoming II där det musikaliska materialet bearbetats och nya element införts. Blossoming II frambesvärjer bilden av en lotus som långsamt blommar upp och sträcker sig mot solen. Inledningens ensamma, uthållna ton symboliserar ytan i en damm, varje ton under den representerar världen under vattnet och de som är högre avbildar världen ovanför. Sålunda utvecklas en melodi underifrån för att sedan stiga högre och högre. En bok om buddism och den blom-

mande lotusen inspirerade till denna bild, en viktig del av den japanska kulturen. Toshio Hosokawa skriver:

"Blommornas djupa betydelse i den japanska estetik och andligheten förde mig till dem som ämne för detta verk. Blommorna och jag är ett; blomningen representerar min skinnömsning, upptäckten av mitt eget jag."

Toshio Hosokawa avsåg att uttrycka ett personligt ämne i Blossoming II: en kritik av det japanska samhällets stora intresse för västerländsk kultur som gradvis håller på att ersätta dess egna, uråldriga traditioner. Genom sin musik söker Hosokawa vända denna process och karva ut en nisch för traditionell japansk estetik och japanska musikformer i hans betraktelse av hemlandets kultur.

Toshio Hosokawa

JAN SANDSTRÖM (f 1954)
SOLAMENTE TÚ FÖR ORKESTER

Solamente tú är det andra av tre verk som ingår i mitt uppdrag som hustonsättare hos Norrlandsoperan. Det första stycket är en violinkonsert som uruppfördes våren 2017 med Elina Vähälä som solist och det tredje verket ska bli en helaftonsopera.

Solamente tú, "bara du", är tillägnat en kär person och målar upp minnen som likt diablerlar tar lyssnaren till olika platser. Allt börjar med en tågresa från Rom till Neapel 1988 och sedan tar en båt oss till ön Capri. Vidare tillbaka till Rom, sedan till Bogotá, skånska Osby och därefter avslutas resan vid det kristallklara havet i Thailand.

Den som är bekant med min musik kan känna igen fonder från tidigare verk – som sveper förbi som just ljudande diablerlar.

Solamente tú uruppförs i Umeå den 8 februari 2018 och följer sedan med Norrlandsoperans symfoniorkester på en turné till Luleå, Piteå, Stockholm, Göteborg och Vara.

JAN SANDSTRÖM

Jan Sandström har komponerat musik för många olika ensembler men är nog mest känd för sin kör-musik, sina operor och instrumentalkonserter. Trombonkonsert nr 1, Motorcykelkonserter, har sedan premiären 1989 framförts vid fler än 700 tillfällen världen runt och sägs vara Sveriges mest spelade verk utomlands. Hans intresse för musikedratik utvecklades redan under slutet av 1980-talet med radioteatern Strändernas svall, tv-baletten En herrgårdssågen och operan Bombi Bitt och Nick Carter, beställd av Norrlandsoperan. För Göteborgsoperan har Jan Sandström komponerat Macbeth samt K. Beskrivning av en kamp. Den senare beskrevs av DN som "något av det starkaste som hänt svensk operakunst på mycket länge". 2006 komponerade Jan Sandström sin fjärde opera, Bellmanoperan God Natt Madame. Efter Elisa kom Fair Opera för Umeå kulturhuvudstad i Europa 2014 samt Rokomaskineriet 2016 till Drottningholmsoperans 250-årsjubileum. Jan Sandström har under åren kommit att bli en eftersökt beställningstonsättare. År 2006 fick han uppdraget att komponera en kantat till kungens 60-årsdag. Han skrev även en kantat till firandet av Carl von Linnés 300-årsdag och ett orkesterverk till 200-årsfirandet av Norges grundlag. 2017 fick Jan Sandström en Guldbagge för årets bästa filmmusik till filmen Sophelicoptern.

WOLFGANG AMADEUS MOZART (1756-1791)
PIANOKONSERT NR 24 C-MOLL K 491
Allegro
Larghetto
Allegretto

Av Mozarts 23 "originalkonserter" för piano (de fyra första är ju arrangemang av andras kompositioner) är nr 24 den mest udda.

I tre av dem skriver Mozart första satsen i tretakt i stället för den brukliga fyrtaktsmarschen – nr 11, 14 och 24. Två av konserterna går i moll – nr 20 och 24 – men det är bara den senare som slutar tragiskt. I två av dem skriver Mozart finalen som variationer i stället för rondo – nr 17 och 24. I en av dem deltar solisten ända till första satsens slutackord i stället för att efter sin solokadens lämna över ordet till orkestern – givetvis i nr 24. Och till sist är det också här som Mozart använder sin största symfoniorkester, Haydns och Beethovens orkester, med både oboer och klarinetter. Allt bidrar till att ge c-mollkonserten dess särställning. Kanske är den också Mozarts allra mörkaste komposition. Han hade precis fyllt 30 år när han fullbordade den, i mars 1786, och han hade knappt sex år kvar att leva. Det kan han knappast ha anat, men efter c-mollkonserten satte han punkt för sina tre år med abonnerade pianokonserter i Wien och lät verksamheten kröas av den praktfulla C-durkonserten nr 25. De dödsaningar man förnimmar i mollmellansatserna i konserterna nr 22 och 23 tycks i c-mollkonsertens första sats ha vuxit till visshet; redan öppningstemat tycks gå på ett kusligt harmoniskt gungfly. Andra satsen kommer med ljus och lindring, men det är något av solnedgångens ljus över den. Och finalvariationernas sporadiska ljusglimtar med de förtrollande blåsarklangerna släcks obarmhärtigt i den mest dystra och fatalistiska coda som någonsin förunnats en pianokonsert.

Om det var Mozart själv som öppnade sitt hjärta för oss, eller om han – som den dramatiker han var – bara roade sig med att för en gångs skull skriva ett riktigt sorgespel, det kommer vi aldrig att få veta.

LARS SJÖBERG

Claire Huangci

Den unga amerikanska pianisten Claire Huangci har genom åren etablerat sig som en högst respekterad artist efter att ha börjat som hyllat underbarn. Bland annat gav hon en privatkonsert för Bill Clinton när hon var tio år. Claire Huangci fångar sin publik med "strål-
ande virtuositet, konstnärlig känslighet, stor lyhörd-
het och finstämd klangdramaturgi" (Salzburger Nach-
richten).

2009 vann hon förstapris vid den internationella Chopin-tävlingen i Darmstadt och 2010 Chopin-tävlingen i Miami. Claire Huangci har framträtt med orkestrar som Stuttgarts radioorkester, Mozarteum-orkestern i Salzburg, Kinas filharmoniska orkester och Moskvas radioorkester. Denna säsong innefattar en soloafton i Hamburgs nya Elbfilharmonik samt turnéer i Kina med Wiens radiosymfoniker och i Sverige med Norrlandsoperans symfoniorkester.

Claire Huangci har spelat i flera kritikerrosade skivor med musik av Tjajkovskij, Prokofjev, Scarlatti och Chopin.

Norrlandsoperans Symfoniorkester

Det som i dag är Norrlandsoperans symfoniorkester var från början en militär blåsorkester som bildades 1841. Stråksektionen kom till 1974 i samband med grundandet av Norrlandsoperan. Som symfoniorkester fick den sin nuvarande form 1991. I dag består den av 47 yrkesmusiker varav många även framträder i olika kammarmusiksammanhang. Från och med hösten 2017 är Elim Chan chefsdirigent.

Utöver den ordinarie konsertverksamheten, spelar symfoniorkestern en viktig roll som operakapell. Orkestern uppträder också vid Umeå Jazzfestival samt turnerar i Sverige och utomlands. Norrlandsoperans symfoniorkester har flera gånger uppmärksammats på den internationella skivmarknaden. För skivan *Shifting Landscapes* fick orkestern en prestigefull fransk utmärkelse och inspelningen av Rosenbergs opera *Lycksalighetens ö* belönades med en Grammis. Skivan *Urban Concertos*, med musik av den amerikanske tonsättaren David Chesky, nominerades för en Grammy Award.

Elim Chan

Norrlandsoperans symfoniorkesters nyutnämnda chefsdirigent Elim Chan utbildades vid Smith College i Massachusetts och University of Michigan och arbetar med orkestrar över hela världen. 2014 vann hon – som första kvinna någonsin – Donatella Flick Conducting Competition, en tävling arrangerad av London Symphony Orchestra. Framgången ledde till att hon säsongen 2015–2016 blev biträdande dirigent för orkestern. Från och med nästa år blir Elim Chan förste gästdirigent hos The Royal Scottish National Orchestra. Förordnandet i Umeå sträcker sig över tre år. Sedan tidigare är hon förste gästdirigent för Universitetsorkestern i Mexiko City.

Elim Chan har uppmärksammats internationellt och arbetat med orkestrar som Chicago Symphony, Rotterdams filharmoniker, Lyons Nationalorkester, Luzerns festivalorkester och Mariinskiteaterns orkester.

GÄSTSPEL

WEILL UVERTYR TILL DER SILBERSEE 3 min

DER BÄCKER BÄCKT UMS MORGENROT UR DER SILBERSEE 3 min

H K GRUBER MANHATTAN BROADCAST 10 min

SCHWERTSIK VIOLINKONSERT NR 1 19 min

PAUS

H K GRUBER FRANKENSTEIN!! 28 min

SVENSKA KAMMARORKESTERN

HK GRUBER dirigent

Konsertmästare Katarina Andréasson

Introduktion kl 14.00 med Marco Feklistoff

KURT WEILL (1900-1950)

UVERTYR TILL DER SILBERSEE

DER BÄCKER BÄCKT UMS MORGENROT

UR DER SILBERSEE

Det kan vara värt att påpeka att Kurt Weill var en mycket produktiv och välutbildad tonsättare, elev till bland andra Arnold Schönberg och upphovsman till två symfonier, en violinkonsert, en cellosonat och ett stort antal sceniska verk där samarbetet med Bertold Brecht resulterade i hans mest kända verk, Tolvskillingsoperan och Mahagonny. Uruppförandet i Leipzig den 18 februari 1933 av hans då helt ny-skrivna opera i tre akter, Der Silbersee, sammanföll med ytterst omtumlande händelser i Europas nutids-historia. Det var knappt tre veckor efter Hitlers makt-övertagande! Att man samtidigt kunde se operan i såväl Magdeburg som Erfurt visar vilken popularitet och sprängkraft Weills verk hade. Den 27 februari 1933 brann Riksdagshuset och många av det tyska kulturlivets toppar flydde ut ur Tyskland. Kurt Weill tog sig först till Paris 23 mars 1933 och fortsatte 1935 till USA där operan 30 år efter tonsättarens död 1980 presenterades i kraftigt bearbetat skick under namnet The Silverlake.

Ariorna byggde på moderna dansrytmer, orkestre-ringen var fräsch och tilltalande. Handlingen utspelas i Nordtyskland under tidigt 1930-tal. Depressionen är starkt närvarande och visst finns det drag av Hitler i rollen som en otrevlig polis. Operan börjar som sig bör med en uvertyr, en helt kort orkesterintroduktion i typisk tysk kabaréstil. Det är vinter i skogen vid stranden till Silversjön där några män gräver en grav

där de symboliskt vill begrava hungern som alla lider av, samtidigt som de sjunger sin hungersång: "Bagaren bakar i morgonrodnaden sitt allra finaste vetebröd. Men den som glömt sina pengar kan inte äta brödet."

STIG JACOBSSON

H K GRUBER

MANHATTAN BROADCASTS

Tammany Hall

Radio City

Radio City komponerades 1962 och Tammany Hall 1964 på beställning av Heinz Sandauer som var chef för underhållningsmusiken vid österrikiska radion. De framfördes första gången 1964 av Wiens radio-orkester med Heinz Sandauer som dirigent.

Tammany Hall var huvudkvarter för den demo-kra-tiska partiorganisationen i New York. På 1800-talet blev det en maktfaktor för partiet som helhet och på 1870-talet förknippades Tammany Hall med utbredd korruption. Detta har lett till att "Tammany Hall" används som begrepp för politisk korruption.

I anslutning till Rockefeller Center på centrala Manhattan ligger världens då största inomhusteater, Radio City Music Hall med 6000 platser. Den invigdes 1932 som en varitétéater och är än i dag hemvist för den legendariska underhållningsbaletten The Rockettes.

Manhattan Broadcasts är en wiensk spegling av amerikansk storbandsmusik som återges trovärdigt in i minsta detalj. H K Gruber absorberade den ameri-kanska stilen till fullo och kombinerade den med sin

egen kreativa ådra. Tammany Hall går i högt tempo och når efter en dämpad inledning en häftig kulmina-tion för att åter avslutas i pianissimo. Radio City är en långsam blues som halvvägs ökar i tempo, för att avslutas med ett bleckblåsglissando.

PAUL DRIVER
STEFAN NÄVERMYR

KURT SCHWERTSIK (f 1935)

VIOLINKONSERT NR 1 OP 31

Phantasie I

Albumblatt

Vogellied

Aubade

Phantasie II

Kurt Schwertsik hör till de mest framgångsrika öster-rikiska tonsättarna under 1900-talet och han har er-hållit såväl staden Wiens musikpris 1980 som det stora österrikiska statspriset 1992. I sin ungdom hörde han till de radikalaste modernisterna och han besökte tidigt festivalerna i Darmstadt och Köln, där han tog lektioner för pionjärer som Stockhausen, Kagel och Cage. Men han var också utbildad hornist och satt som stämledare i Wiens symfoniker. 1958 grundade han tillsammans med kollegan Friedrich Cerha den legendariska ensemblen Die Reihe och 1968 bildade han med själsfränden HK Gruber en ensemble kallad MOB art & tone ART, för vilken han bland annat komponerade en Symphonie im Mob-stil op 19. Vid det laget hade han blivit synnerligen kritisk mot avantgardets överintellektuella positioner. Han hade i stället inspirerats av Erik Satie, Mahler och populärmusik och menade att "komposition har med konsten att beröra människor att göra". Han strävar efter att göra sin musik enkel och lättlyssnad. Schwertsik har komponerat omkring 15 sceniska verk (operor, baletter), ett 20-tal solokonsertser – bland annat en för alphorn – och andra orkesterverk, över 20 kammarmusikverk och ett tiotal sångcykler – totalt ett 90-tal kompositioner.

Schwertsik skrev sin första violinkonsert op 31 1977, och efter åtskilliga nya verk var det år 2000 dags för nr 2 op 81. I den närmare 20 minuter långa första violinkonserten visar han upp en intelligent och lättsam humor, av samma typ som Haydn kunde roa sig med 200 år tidigare. Den första satsen är en fantasia med stadig rytm och en vacker lyrisk violin-stämman som svävar över en ganska sparsmakad orkestersats. Så följer tre färgrika kontrasterande mellansatser, innan finalen knyter an till inledningen.

Hela konserten har en förtrollande charm och den har en undertitel som väcker fantasin: Romanser i svart bläck och blommigt paradisiavitt.

STIG JACOBSSON

H K GRUBER (f 1943)

FRANKENSTEIN!!

Ursprunget till detta "pandemonium" (helvete) går tillbaka till Frankenstein-sviten från 1971. Även om sviten var en succé var jag inte nöjd med dess improvisatoriska struktur och kände också behovet av en fullstor orkesters resurser. Så 1976-1977 skrev jag om verket fullständigt. Det framfördes första gången den 25 november 1978 av Royal Liverpool Philharmonic Orchestra under Simon Rattles ledning, med mig själv som solist. 1983 tog Frankenstein!! för första gången steget in i teatern på Espace Cardin i Paris – en oförutsedd utveckling, men en som visade sig passa poeten H.C. Artmanns mångskiktade fantasi.

Titeln på den volym ur vilken jag hämtade dikterna till Frankenstein!! – Oväsen, oväsen överallt, nya vackra barnvisor – utlovar något oskuldsfullt, men Artmann har själv beskrivit dikterna som, bland annat, "förklädda politiska uttalanden". Typiskt nog vägrade han förklara vad han menade. Men hans tillbakadragenhet är talande: det politiska livets monster har alltid försökt dölja sina sanna jag, och har alltför ofta lyckats med detta. En av de tvivelaktiga figurerna i pandemoniet är den olycksalige vetenskapsmannen som gör en så överraskande entré mitt i händelserna. Frankenstein – eller vem än vi väljer att identifiera med det namnet – är inte huvudpersonen utan figuren bakom kulisserna som vi glömmar i farans stund. Där-av utropstecknen.

Artmanns avmystifiering av hjälteskurkarna har en musikalisk parallell i den envisa alienationen från konventionell orkesterklang genom utnyttjandet av en låda full av leksaksinstrument. Hur pittoresk och roande den visuella effekten av leksakerna än är, så är deras primära roll musikalisk snarare än lekfull – även ylande plasthästar har sin motiviska/harmoniska funktion. Analogt med Artmanns diktning var mitt mål en bred palett som kombinerar traditionella musik-språk med nyare och mer populära, och därmed vara trogen den skenbara enkelheten i texterna vars former vid en första anblick antyder en naiv och oskuldsfull stämning.

H K GRUBER

Svenska Kammarorkestern

Med sitt unika tonspråk och ambition att hela tiden tänja gränser har Svenska kammarorkestern, med chefsdirigent Thomas Dausgaard i spetsen tagit en självklar plats på den internationella arenan.

Svenska kammarorkestern bildades 1995 i Örebro med ambitionen att bli just Sveriges bästa kammarorkester. Hösten 1997 blev Thomas Dausgaard chefsdirigent och han fortsätter i den befattningen till och med våren 2019. Han satte en krävande och ambitiös plan i verket: att spela in alla Beethovens orkesterverk. Det var under de inspelningarna som orkestern hittade sitt unika tonspråk och "sound" – det är många som blir överraskade av att en så pass liten ensemble (39 personer) kan spela så att det låter som en hel symfoniorkester. Hösten 2019 efterträds Thomas Dausgaard av klarinettisten och dirigenten Martin Fröst som chefsdirigent för Svenska kammarorkestern.

Sedan 2004 har orkestern turnerat regelbundet världen över och har under resorna erhållit lysande recensioner. Listan över länder de framträtt i kan göras lång: Japan, USA, Storbritannien, Tyskland, Österrike och Frankrike är bara några av dem. Och scenerna har varit några av de mest kända: BBC Proms i London, Lincoln Center i New York och festspelen i Salzburg.

Det långsiktiga samarbetet med Thomas Dausgaard har lett till en allt bredare repertoar med inspelningar av kompositörer som Schumann, Schubert, Brahms, Bruckner, Tjajkovskij, Dvorák och Wagner. Det nära samarbetet med tonsättare som H K Gruber och Brett Dean har gjort orkestern till en av de mest ambitiösa samtidsensemblerna i Europa. Och det intensiva samarbetet med Andrew Manze har befast orkesterns trygghet i barocken och klassicismen.

H K Gruber

Som liten var H K Gruber (född 1943) medlem i berömda Wiener Sängerknaben och studerade senare komposition och kontrabas vid musikhögskolan i Wien. Som kontrabasist har han spelat i ensemblen Die Reihe och Wiens radiosymfoniker. 1968 började han framträda som sångare och skådespelare i ensemblen MOB art and tone ART som han bildade tillsammans med Kurt Schwertsik. Den internationella tonsättarkarriären tog fart 1987 när Sir Simon Rattle och Royal Liverpool Philharmonic Orchestra uruppförde hans orkesterverk *Frankenstein!!* som sedan dess spelats över hela världen. H K Gruber har särskilt uppmärksammats för sina konserter, bland dem *Aerial* för Håkan Hardenberger (som framförts över 60 gånger), en cellokonsert för Yo-Yo Ma och slagverkskonserten *Rough Music* för Evelyn Glennie. H K Gruber har också komponerat operan *Gomorra* som hade premiär

på Wiener Volksoper 1993. Orkesterverket *Dancing in the Dark* uruppfördes av Sir Simon Rattle och Wienfilharmonikerna 2003 och fem år senare var Håkan Hardenberger solist i *Busking*. Bland hans senare verk finns operan *Geschichten aus dem Wiener Wald* som uruppfördes i Bregenz 2014 samt slagverkskonserten *Into the Open* för Colin Currie med uruppförande 2015. H K Gruber har också skrivit en piano-konsert till Emanuel Ax som fick sitt första framförande med New York Philharmonic under ledning av Alan Gilbert 2017. Den spelades även vid den tonsättarfestival i Stockholm som ägnades H K Gruber i höstas.

H K Gruber framträder också som sångare, "chansonnier", i egna verk samt Schönbergs *Pierrot Lunaire*, Maxwell Davies *Eight Songs for a Mad King* samt verk av Mauricio Kagel och sånger av Weill och Eisler.

BEETHOVEN VIOLINKONSERT 42 min

PAUS

BACH VÅR GUD ÄR OSS EN VÄLDIG BORG 5 min

MENDELSSOHN SYMFONI NR 5 "REFORMATIONSSYMFONIN" 33 min

GÖTEBORGS SYMFONIKER

KENT NAGANO dirigent

JAMES EHNES violin

Konsertmästare Vlad Stanculeasa

Introduktioner en timme före konserterna med Erik Risberg

LUDWIG VAN BEETHOVEN (1770-1827)

VIOLINKONSERT D-DUR OP 61

Allegro non troppo

Larghetto

Rondo: Allegro

Pianisten Beethoven kunde någorlunda föra en stråke också. Några få bevarade vittnesmål gör troligt att han långtifrån var någon virtuos, men han satt likafullt i det lilla hovkapellet i Bonn som altviolinist i unga år. År 1870 hittade man fragment av en första sats till en violinkonsert i C-dur från den tiden. Flera försök har gjorts att få ut något begripligt av de där 259 räddiga takterna.

Så gick det 15 år innan Beethoven tog itu med en violinkonsert igen. Han hade då lärt känna åtskilliga violinvirtuoser och skrivit för dem ibland: Kreutzer-sonaten vittnar bland annat om det. Fast denne Rodolphe Kreutzer spelade aldrig "sin" sonat. Han tillhörde de många som slog ifrån sig sådan "obegriplig" musik. Just franska fiolspelare tycks ha engagerat Beethoven – i synnerhet på den tid när han svärmade för Napoleon och funderade på att flytta till Paris. Men violinkonserten skrev han för Franz Clement, ett före detta underbarn, som farit Europa runt åravis i pappas regi. På originalmanuskriptet kan man läsa:

"Concerto par Clemenza pour Clement, primo Violino e direttore al teatro a Vienna". Beethoven lekte gärna med ord: Clemens står för "mild" på latin. Av mildhet täckes han komponera för den milde Clemens, kapellmästaren vid Theater an der Wien, den

då nya lokalen vid det lilla vattendraget som alltjämt heter Wien (i Wien).

Uruppförandet ägde rum på en lång, mycket blandad konsert 23 december 1806. Troligen 37 man i orkestern. Säkerligen ingen kvinna. Även recensio- nerna var blandade: den vanlige lyssnaren måste ha gått hem "obehagligt utmattad" bestämde en skribent. Visst: detta var verkligen inte någon vanlig violinkon- sert. Den verkade dessutom orimligt lång. Lång tid tog det också innan den blev ett repertoarnummer. Genombrottet kom efter 38 år då den tolvårige (!) Joseph Joachim framförde den i London med Mendelssohn som dirigent.

Beethoven förde aldrig in några metronomsiffror i just denna musik – när Mälzels apparat väl kom. Som- liga musiker har tvivlat på senare tiders långsamma tempi i den. Violinisten Rudolf Kolisch skrev 1943 en stor artikel om "Tempo und Character" där han över- förde metronomsiffror mellan Beethovens verk – när nämligen föredragsbeteckningar och musikens karaktär stämde överens. Han föreslog halvnot =72, fjärdedel=60 och punkterad fjärdedel= 104 för de tre satserna. Den som har en metronom hen pröve och baxne!

INGEMAR VON HEIJNE

JOHANN SEBASTIAN BACH (1685-1750)

VÅR GUD ÄR OSS EN VÄLDIG BORG

Johann Sebastian Bach var protestant och kyrko- musiker och därmed väl bekant med de psalmer och koraler som hörde till gudstjänsten. De hade på hans tid framförts under århundraden och vem som egent- ligen tonsatt många av dem är längre känt. Bach attraherades av enkelheten och innerligheten i dessa stycken och arrangerade många av dem för orgel – det finns åtskilliga sådana samlingar i hans verk- förteckning. Vår Gud är oss en väldig borg hör dit, en koral med ursprung i den gregorianska sången till text av Martin Luther som Bach också använde i kantaten med samma namn (BWV 80). Versioner av dessa koraler för bleckblåsensemble var vanliga även under barocken då mässingsblåsare var vanligt före- kommande i kyrkomusiken.

STEFAN NÄVERMYR

FELIX MENDELSSOHN (1809-1847)

SYMFONI NR 5 D-DUR OP 107

"REFORMATIONSSYMFONIN"

Andante. Allegro con fuoco

Allegro vivace

Andante

Andante con moto. Allegro vivace. Allegro maestoso

Egentligen skulle Felix Mendelssohns femte symfoni ha nr 2 i ordningsföljd och vara färdigkomponerad till 300-årsminnet av Reformationen 1830, och minnet av Augsburgsbekännelsen, inledning till protestant- ismen 1530. Men Mendelssohn blev sjuk och fick också mässling i slutskedet och kunde inte skriva

färdigt sin symfoni. Den blev klar i maj, men det var för sent för festligheterna. Den blev istället spelad första gången i Berlin den 1 november 1832 med tonsättaren som dirigent. Visserligen i ett reviderat skick, men efter 1838 ville inte Mendelssohn att den skulle spelas mer, han ansåg att den var för ungdom- lig. Så den framfördes inte igen förrän 1868, 21 år efter tonsättarens död, och hade då fått numreringen 5, den sista av symfonierna.

Liksom i den skotska tredje och den italienska fjärde symfonin så syftar den femte symfonin bara till att presentera ämnet, inte att porträttera det. Det beror kanske också på att han gjorde andra och tredje satserna mycket kortare än yttersatserna. Dramatiken i första och fjärde satserna överskuggar helt de båda mellansatserna.

I första satsens inledande långsamma andante, citerar Mendelssohn "Dresden Amen" i stråkarna, som egentligen inte har någonting med 1500-talets reformation att göra, den är från 1700-talet. En melodi som Richard Wagner också skulle använda som Graalens ledmotiv i operan Parsifal 1882. Mässings- blåsarna bryter med krigsrop och Dresden Amen åter- kommer i stråkarna innan Allegro con fuoco sätter igång med satsens andra tema. Andra satsen är betydligt lättare och kortare till sin karaktär. Liksom tredje satsens Andante där Dresden Amen återkom- mer kort i stråkarna och också den första satsens andra tema. Fjärde satsen är i sonatform. Den grun- dar sig på Martin Luthers hymn "Vår Gud är oss en väldig borg" och både inleder med hela psalmen och avslutas också med att hela orkestern spelar inledningen till psalmen en gång till.

GUNILLA PETERSEN

James Ehnes

Kanadensaren James Ehnes har etablerat sig som en av de främsta violinisterna i sin generation. Han är begåvad med en sällsynt kombination av häpnadsväckande virtuositet, ett rofyllt lyriskt uttryck och osviklig musikalitet. Bland dirigenter som gärna samarbetar med James Ehnes finns Vladimir Ashkenazy, Marin Alsop, Sir Andrew Davis, Charles Dutoit, Sir John Eliot Gardiner och Paavo Järvi. Under sin karriär har han framträtt med en lång rad orkestrar, bland dem Boston Symphony Orchestra, Deutsches Symphonie-Orchester Berlin, London Symphony, New York Philharmonic, Philharmonia Orchestra, Tjeckiska filharmonin och NHK-orkestern i Japan. 2017 urupp-

förde James Ehnes Aaron-Jay Kernis violinkonsert med Toronto Symphony Orchestra. Samma år erhöll han också Royal Philharmonic Society Award i instrumentalistkategorin.

Bland hans många prisbelönda inspelningar på Onyx finns Elgars violinkonsert med Sir Andrew Davis och Philharmonia som erhöll en Gramophone-utmärkelse samt inspelningen av Korngolds, Barbers och Waltons violinkonserter med Vancouver Symphony och Bramwell Tovey som belönades med en Grammy. I oktober 2017 utgavs hans inspelning av Beethovens violinkonsert med Royal Liverpool Philharmonic Orchestra och Andrew Manze.

Kent Nagano

Amerikanske Kent Nagano blev 2006 chefsdirigent för Montreals symfoniorkester och 2015 konstnärlig ledare för Hamburgs statsopera och filharmoniska orkester. Sedan 2013 är han förste gästdirigent för Göteborgs Symfoniker och tillsammans har de bland annat turnerat i Kina samt framfört Sibelius sju symfonier vid firandet av tonsättarens 150-årsdag. Nyligen utgavs också den första volymen i en serie med orkestermusik av Richard Strauss, En alpsymfoni, på Farao Classics. 2006-2013 var Kent Nagano konstnärlig ledare för Bayerska statsoperan i München. Tillsammans med Montreals symfoniorkester har han bland annat framfört Mahlers och Beethovens symfonier, operor av Wagner samt konsertserier med musik av Dutilleux och Boulez.

Som gästdirigent har Kent Nagano framträtt med flera av världens ledande orkestrar. Bland aktuella orkestrar han samarbetat med finns Münchens filharmoniker, Bayerska Radions symfoniorkester, London Symphony Orchestra, Tonhalle-orkestern i

Zürich och Santa Cecilia-orkestern i Rom. En viktig period i Kent Naganos karriär var hans tid som konstnärlig ledare och chefsdirigent för Deutsches Symphonie-Orchester Berlin 2000-2006. Han utsågs sedan till orkesterns hedersdirigent. Kent Nagano har också varit chefsdirigent för operan i Los Angeles. Han tillbringade sin första yrkesverksamma tid i Boston där han arbetade vid operan och som assisterande dirigent till Seiji Ozawa hos Bostons symfoniorkester. Kent Naganos framgångar i USA ledde till europeiska utnämningar: konstnärlig ledare för Nationaloperan i Lyon (1988-1998) och för Halléorkestern i Manchester (1991-2000).

Kent Nagano har gjort ett stort antal skivinspelningar med orkestrarna i Montreal och Berlin. Tillsammans med Göteborgs Symfoniker har Kent Nagano spelat in vokal-verk av Hillborg, Gefors och Boldemann med Anne Sofie von Otter som solist (DG). Nästa inspelning blir Dvoráks och Schumanns cellokonserter med Truls Mørk (Ondine).

K SÖNDAG 25 FEB KL 18.00

GAGEEGO! Stenhammarsalen

CZERNOWIN INA 12 min

HALPERIN-KADDARI KINKY KINGS 13 min

GILUTZ BEETHOVEN SOUVENIRS 14 min

CZERNOWIN SHEVA 7 min

PAUS

COHEN-ELIAS AIR PRESSURE 8 min

FEILER 32° 43' NORD 33° 31' OST –

DEN 10 GEWIDMET 15 min

GAGEEGO!

CHAYA CZERNOWIN (f 1957)

INA FÖR BASFLÖJT OCH TAPE (1988)

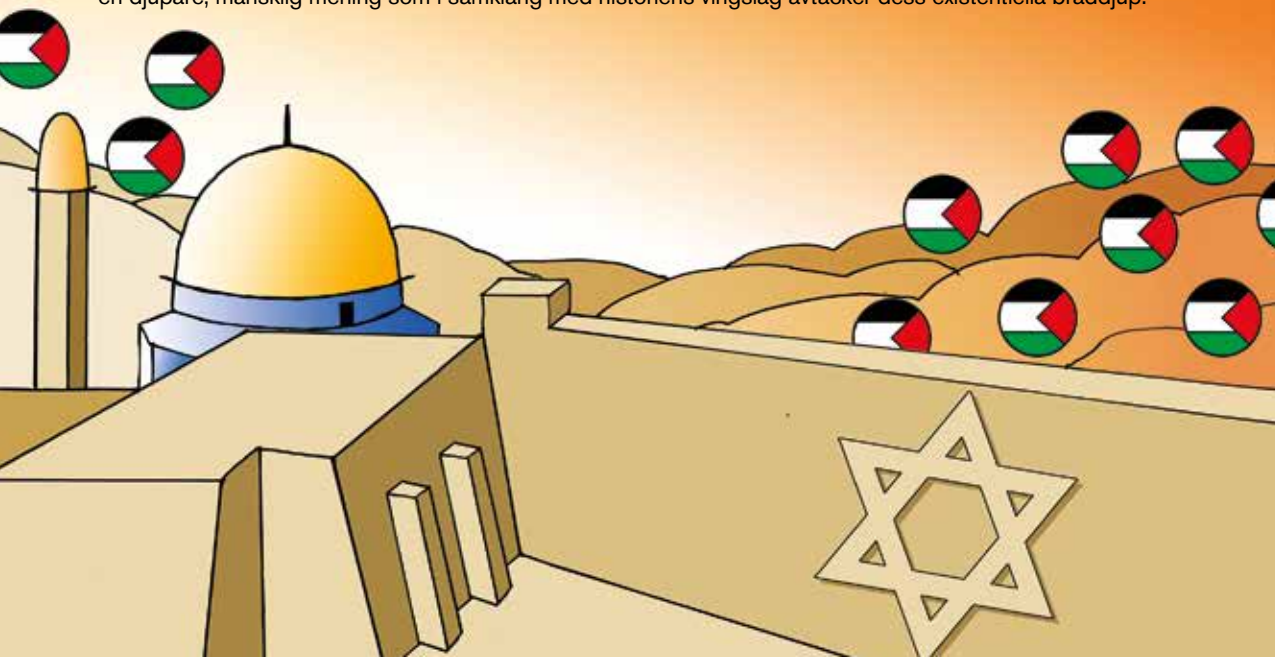
SHEVA FÖR TRUMPET, TROMBON, GITARR, PIANO,
TVÅ SLAGVERKARE OCH CELLO (2007)

"Kan musik vara vital, kroppslig, vild och odefinierad som livet självt? Sällan har jag hört sådan musik, men i de stunder jag har – så har den förändrat mitt liv. Men att arbeta mot en sådan musik är en svår balansgång: man måste vara känslig som om man

saknade skinn och samtidigt uppvisa en analytisk skärpa och en kirurgs precision".

Så beskriver Chaya Czernowins sin strävan och ramar sannerligen in dess poetik: den emotionella kraften paras med en ofta tydlig, strukturell sida. För Czernowin, som efter uppväxten i Israel levte och verkat i fem länder från Europa till Asien, är alltid i dialog eller stadd i en utforskande balansgång mellan det påtagliga (fysiska) och det efemära (osynliga). Men

Gageego! beger sig till mellanöstern. Blickar ut över minareter och synagogor. Jerusalem utgör kanske den enskilt viktigaste staden i det västerländska kulturarvet. En stad, en pilgrimsort – men också en konflikts epicentrum. Att inte försöka förstå konflikten många sidor är att inte helt och fullt omfamna och kritiskt granska sitt (kulturella) ursprung. I tusentals år har denna lilla landremsa, där Jerusalem återfinns, präglats – stundom – en hel värld. Än idag är intet slut i sikte på konflikten, men i konsten får den för ett ögonblick en djupare, mänsklig mening som i samklang med historiens vingslag avtäcker dess existentiella bråddjup.

också i dialog i en mer "alldaglig" betydelse: med identiteter (kulturella, nationella, religiösa...), med naturen – i samtal med studenter (hon är för närvarande professor i komposition vid Harvard) och givetvis – i dialog med ljud, instrument – musiker. Många av verktitlarna vittnar om ett arkeologiskt perspektiv: hur klang och form grävs fram ur historiens sediment. Ljud och poetiska ögonblick fångas innan de hunnit sättas i sammanhang. Genom Czernowins handlag blir de därefter satta i berättelse, i rörelse och avtäcker på det viset nya kopplingar men kanske framförallt avtäcks det poetiska hos det alldagliga, det ljuva och samtidigt raffinerade i ett brus, det genomträngande och smärtsamma i en ton.

Flöjtsolot Ina är ett av hennes tidigaste verk som ännu framförs frekvent. Det tillhör en fas i hennes komponerande där musikaliskt material bestående av flera röster stod i fokus, men där många av dessa verk sätter instrument (och dess register, klangfärg och egenskaper) i dialog med varandra är det i Ina till synes bara en röst (flöjten). Den skärskådas emellertid och rivs isär i flera disparata röster. Alltifrån den mest påtagliga nivån (hur flöjten är förinspelad och återges elektroniskt), men desto mer i elaboreringen av klangfärg och gestik. I fokus är förbindelsen mellan instrument, kropp och den mångfacettering som rymms i den singulära musikern.

I ensembleverket Sheva komponerat nära 20 år efter Ina är en annan dialog i fokus. Sheva skrevs i samband med ett projekt där Czernowin sammanstrålade med sju tidigare studenter och sju musiker (ensemblen Ascolta). Under ett par-tre år växte en konsert fram där alla inblandade interfolierade och blev del av de utfällda verken som senare presenterades på konsert (ett för varje tonsättare). Dialogen är mångfaldigad, varje steg i processen gjordes tillgänglig för alla parter. Musiker såväl som tonsättare kunde gå in i musiken: ändra, "stjäla", radera... Att inkorporera (i de enskilda verken) denna flexibilitet och instabilitet utgör projektets nav. För i slutändan, utkristalliseras ändå autonoma verk. Deras beroende av de övriga är dock omisskännlig, utan att för den skull förta något från verkens individuella kraft.

BNAYA HALPERIN-KADDARI (f 1988)

KINKY KINGS FÖR FLÖJT, KLARINETT, PIANO, VIOLIN,
CELLO OCH TAPE (2014)

Bnaya Halperin-Kaddari tillhör den yngre generationen av Israeliska tonsättare. I likhet med många andra

är han idag bosatt annorstädes. Närmare bestämt Berlin. Kvällens konsert knyts ihop av att skildra en konstnärlig diaspora, men där platsen för dessa tonsättare inte längre är hembygden präglas deras musik av minnet, eller bara realiteten att vara Israel. För Halperin-Kaddari är det inget undantag, i flera av de senare årens verk sätts hans identitet som Israel, men även sin relation till den judiska religionen i fokus. Verket Abramelin som presenterades i synagogor runt om i Tyskland är ett tydligt exempel. I kvällens verk, som tillhör ett av Halperin-Kaddaris tidigare är en annan form av identitet i fokus. En närmast absurdistisk. Han skriver själv: "Under århundraden regerade King of Saxony bird of paradise (på svenska: flaggbärare) över bergen i Papua Nya Guinea. På 1800-talet upptäcktes den av en tysk ornitolog som namngav den efter den saxiske kungen. Fågeln i fråga sitter på en gren och framför de mest spektakulära lockrop helt oberörd av den konungsliga tyngd som dess namn ger."

Denna fågel tar plats i musiken både som en ljudlig referens – den flyger fram och åter mellan instrument och bandstämma – men också i en metaforisk mening: virtuella saxiska kungar flyger kring i denna Stenhammarsal helt ovetande om sin makt, sitt namn eller vad de implicerar...

DROR FEILER (f 1951)

32° 43' NORD 33° 31' OST FÖR TRUMPET, TROMBON,
PIANO, ELGITARR, TVÅ SLAGVERKARE OCH CELLO (2015)

Närmare en ikon i svenskt kulturliv är svårt att komma, som musiker, tonsättare, konstnär och kanske framförallt politik aktivist. För Feiler är själva motståndet en konstnärlig akt. Konst måste uppvisa motstånd, kraft – patos. Inte distanserat, utan i konflikt, genom närvaro och kamp. Feilers gärning bär inga skygg-lappar. Hans musik, såväl som konst och politiska aktivism, bryter barriärer. Ibland ljudliga sådana (som när den Bavariska orkestern vägrade spela hans orkesterverk Halat Hisar med hänvisning till den extrema ljudvolymen). Det gränsöverskridande extrema är inte en strategi utan ett ideologiskt måste: "Det finns ingen medelväg. Du kan inte bara vara åskådare. Det enda sättet att framföra min musik är genom att brottas med den, svettas, kämpa och bita ihop". Avståndet mellan musiker, musiken och publiken ska minimeras. Eventuella murar raseras. I kvällens verk står ett av Feilers hjärteprojekt i allegoriskt fokus: Ship to Gaza. 32° 43' Nord 33° 31'

Ost tillägnas de tio aktivister som miste livet ombord på Mavi Marmara (del av Ship to Gaza-flottiljen) den 31 maj 2010 när Israeliska armén bordade skeppet. Ship to Gaza vars ambition var och ännu är att bryta Israels sanktioner av Gaza.

AMIT GILUTZ (f 1983)
BEETHOVEN SOUVENIRS FÖR PIANO, VIOLIN, VIOLA,
CELLO OCH ELEKTRONIK (2014)

Amit Gilutz återvände för några år sedan till Israel efter studier i framförallt USA. Återvändandet präglas av hans politiska aktivitet, då han nu arbetar aktivt i organisationen B'Tselem för Palestiniernas rätt till ett värdigt och fritt liv genom att belysa de överträdelser som görs av den Israeliska staten. I sin musik är det konceptuella, oftast med en politisk slagsida, i fokus. Inte sällan i hybridformer, där bland annat elektronik och media är aktiva och likvärdiga element. Om Beethoven Souvenirs skriver han följande:

"Jag fick 1500 euro för denna beställning. Den stora kanoniska – och bästsäljande – kompositören, för många den mest betydande inom västerländsk musik, gör ett gästspel. Stycket noterades på en Mac Book pro (1500 dollar), jag beställde datorn online och den levererades till mitt hem. Jag vet inte om beställningen spårades och övervakades av NSA (troligen är jag inte så viktig). O FREUNDE i form av speldosor i olika sockersöta versioner användes. På eBay beställde jag en fiol för 30 euro, på amazon en cello (230 euro). Amazon anklagas nu för sina fång-

lägerliknande arbetsförhållanden... För uruppförandet kommer jag troligen bära en enklare kavaj (50\$ på rea), som antagligen syddes under slavliknande förhållanden i Bangladesh... Hjulen rör sig, runt, runt. Denna ändlösa cykel, dessa tomhetens hjul... melodin kan börja igen, i hopp om att känna något – FREUDE! FREUDE!

SIVAN COHEN-ELIAS (f 1976)
AIR PRESSURE FÖR FLÖJT, KLARINETT, VIOLIN OCH
CELLO (2010)

Att dagens tonsättare inte drar sig för att röra sig över sin disciplins gränser är nog ingen överraskning. Flera av kvällens tonsättare utforskar musik via ett brett spektrum. Sivan Cohen-Elias är inget undantag. Hennes verksamhet har för varje år drivit alltmer mot ett konglomerat där noterad musik, improvisation, koreografi, scenografi, multimedia med mera stöps till ett sammansatt medium, men sammansmältandet sker inte bara mellan medier. I kvällens Air Pressure – där vi enkom möter hennes musik – hör vi smältdegeln i dess estetiska form. Hur luft, ton, musikern och instrumentets rörelse (i en vid bemärkelse) förs samman, finner skärningspunkter och än repellerar och än attraherar varandra. Air Pressure (lufttryck) återfinns ifrån det mest uppenbara: flöjten och klarinettens tonbildning, till övriga musikers lungor, men även den seismiska spänningen mellan yta, hastighet och tryck. Ett förhållande som sätter även rummet, akustiken, under lupp.

ESAIAS JÄRNEGARD

Gageego!

Ensemblen bildades 1995 och arbetar med att utforska och göra den nutida musiken mer tillgänglig. Som en av de viktigaste aktörerna i musiksverige uppskattas ensemblen för att på ett lustfyllt och nyfikt sätt tolka dagens musik på högsta tekniska och konstnärliga nivå. Gruppen samarbetar regelbundet med svenska och internationella gäster som Peter Eötvös, H K Gruber och Pierre-André Valade. Förutom konserter i Sverige har ensemblen turnerat

i bland annat Ryssland och Danmark samt gästspelat på Lange Nacht der Neue Klänge i Wiens konsert-hus. 2015 firade Gageego! 20-årsjubileum och fick en egen serie i Göteborgs Konserthus. 2016-2017 hade konserterna fyra europeiska huvudstäder som tema: Rom, Paris, London och Berlin. Denna säsong utforskas ytterligare fyra städer under rubriken Konflikternas klanger: Moskva, Madrid, Jerusalem och Darmstadt.

STENHAMMAR REVERENZA 7 min
ETT DRÖMSPEL 13 min
SENTIMENTAL ROMANS NR 1 6 min
SENTIMENTAL ROMANS NR 2 6 min

PAUS

STENHAMMAR SÅNGEN 38 min

GÖTEBORGS SYMFONIKER
GÖTEBORGS SYMFONISKA KÖR
BRUNNSBO MUSIKKLASSER
NEEME JÄRVI dirigent
SARA TROBÄCK violin
CHARLOTTA LARSSON sopran
MARTINA DIKE mezzosopran
DANIEL FRANK tenor
FREDRIK ZETTERSTRÖM baryton

Konsertmästare Per Enoksson
Kormästare Alexander Einarsson, Kicki Rosén Bejstam och Patrik Wirefeldt

Introduktioner en timme före konsert med Johan Stern

WILHELM STENHAMMAR (1871-1927)
REVERENZA OP 31

Wilhelm Stenhammar är Sveriges första stora mästare under 1900-talet. Han var en lysande pianist som spelade Beethovens och Mozarts konserter som solist, och han turnerade runt hela landet med pianoaftnar eller som kammarmusiker. Han var också en av tidens främsta svenska dirigenter och som sådan chef för Göteborgssymfonikerna under många år. Dessutom var han en romantisk tonsättare med ett klassiskt och klart tonspråk. Stycket Reverenza har en säregen bakgrund. "Jag vill dikta så vackert och vekt om södern som bara en nordbo kan", skrev Stenhammar i ett brev. Han ville skriva om "flöjter och oboer som kvintilerar som trastar", om "långa sugande stråkfraser". Han befann sig i Florens när han i mars 1907 började tänka på Serenad för orkester. Det blev en krävande uppgift men inte förrän vid nyåret 1914 var den då sexsatsiga serenaden fullbordad. Musiken uruppfördes den 20 januari samma år men han drog genast in verket för revidering, och var inte klar med den förrän fem år senare. Då hade han tagit bort den ursprungligen andra satsen eftersom han kände att serenaden blev för lång. Men denna strålande sats kom att leva ett eget liv under namnet Reverenza. Den spelas numera

inte sällan som ett fristående stycke, en sorts menuettpastisch, om man inte väljer att låta den klinga på sin ursprungliga plats vid framföranden av Serenaden.

WILHELM STENHAMMAR
ETT DRÖMSPEL OP 36

Stenhammar hade sedan länge en etablerad plats i musiksverige när han 1916 skrev sin första musik för teatern, till Strindbergs Ett drömspel. Föreställningen utgjorde invigningen av Lorensbergsteatern i Göteborg och Mauritz Stiller regisserade. Sviten till Ett drömspel följer handlingen nära. När ridån går upp ligger scenen tom och mörklagd, musiken börjar djupt ner i basarna. När Indras dotter sänks ner till jorden blir musiken mer dramatisk och färggrann. Uppgiften ställde tonsättaren på stora prov, och det råder ingen tvekan om att Stenhammars tonspråk förändrades under arbetets gång. Melodikern förvandlades till en klangmästare, och musiken har sugit upp mycket av dramats pessimistiska svartsyn. På ett skissblad har tonsättaren citerat en känd fras ur dramat vid ett ofta förekommande dissonant ackord: "Det är synd om människorna".

WILHELM STENHAMMAR
SENTIMENTAL ROMANS NR 1 A-DUR OP 28
SENTIMENTAL ROMANS NR 2 F-MOLL OP 28

Även om Stenhammars tonspråk oftast är klart och samlat står han i några verk mycket nära nationalromantiken. Tydligast märks detta kanske i de två sentimentala romanerna för violin och orkester. Det är musik som genomsyras av skira midsommarminnen med en tydlig nordisk känsla. Ordet sentimental har med tiden skiftat i betydelse, här ska det snarast tolkas som känslig och ömsint. Dessa små läckheter komponerades 1910 och hör sannerligen till den svenska violinromantikens omistliga guldgruva.

WILHELM STENHAMMAR
SÅNGEN, SYMFONISK KANTAT FÖR SOLI, KÖRER OCH ORKESTER OP 44
Del I Tempo Andante, poco rubato
Del II Molto adagio, solenne

I början av 1920 var det dags för Kungliga musikaliska akademien i Stockholm att börja tänka på sitt 150-årsjubileum som inträffade året därpå. Man gav Wilhelm Stenhammar uppdraget att komponera festmusik, och av tradition borde det bli en kantat med lämplig text. Det var Stenhammar som något överraskande föreslog att hans kollega, tonsättaren Ture Rangström, skulle erbjudas att författa texten. Denne hade ju själv skrivit texterna till åtskilliga av sina romanser och visat sig vara en lyhörd poet. Resultatet av deras ansträngningar blev den ambitiösa kantaten Sången vars båda delar åtskiljs av ett innerligt och koralbetonat adagio.

Stenhammar berättar i ett brev till Rangström: "När jag föreslog dig som textförfattare, bestämdes jag av två skäl. Det ena var övertygelsen, att du vad innehållet beträffar skulle kunna prestera en verkligt

musiknyttig, musikeggande text. Härvidlag har du ej heller svikit mina förväntningar. Men jag trodde också, att du såsom själv tonsättare skulle ha ett finare och mer förstående öra för eventuella formella invändningar och önskemål från komponistens sida än en vanlig "diktare".

Det finns en rik korrespondens mellan vännerna bevarad när det gäller verkets framväxt – men Stenhammar skrev i augusti att han behövt flera dagar "för att sansa sig efter den första förskräckelsen. Förskräckelsen, ja! I första ögonblicket, som förresten var ett mycket långt ögonblick – på minst 24 timmar, var jag bara överväldigad av en förlamande tanke: omöjligt!" Och så vidtar det tålmodiga arbetet på det som inte blev en tredje symfoni för röster och instrument, men väl en tvådelad kantat.

Stenhammar sätter igång det hela dramatiskt och patetiskt, med intensiva arioson och orkesterfanfarer. Nog finns här en del storsvenska drömmar om man så vill. För att balansera detta mot andra delens enklare och mer friskt musikantiska stämning behövdes ett mellanspel, det innerliga och koralbetonade adagio som under namnet Mellanspel har blivit en älskad och ofta separat spelad meditation.

Kantaten Sången kom att kräva stora resurser och detta förde i sin tur med sig att akademien tvingades skjuta upp första framförandet en månad – nu gick det av stapeln den 18 december 1921. Många av kritikerna reagerade surt på Rangströms alltför högt travande text, andra var förvånade över att Stenhammar anammat ett som de tyckte modernare tonspråk än som var lämpligt i sammanhanget. Vad som än är skälet måste man dessvärre erkänna att kantaten inte kommit att framföras speciellt ofta – långt ifrån så ofta som detta centrala verk i svensk repertoar för kör och orkester förtjänar.

STIG JACOBSSON

Sara Trobäck

Sedan 2002 är Sara Trobäck förste konsertmästare i Göteborgs Symfoniker. Hon har studerat för Tibor Fülep på Musikhögskolan i Göteborg och för György Pauk på Royal Academy of Music i London. I samband med sin examenskonsert 2001 erhöll hon akademins prestigefyllda Professional Diploma och Dove-priset. Sara Trobäck har även deltagit i mästarkurser för Lord Yehudi Menuhin, Ruggiero Ricci och Joshua Bell och brittisk tv filmade ett spännande musikaliskt möte mellan henne och den ryske violinvirtuosen Maxim Vengerov. Som solist har hon bland annat framträtt med Göteborgs Symfoniker, Svenska kammarorkestern, Stockholm sinfonietta och Helsingborgs symfoniorkester. 2010 uruppförde hon en violinkonsert av

Johannes Jansson som tillägnats henne och Göteborgs Symfoniker. Londondebuten skedde sommaren 1999 då hon framförde Tjajkovskijs violinkonsert med London Soloists i St Martin-in-the-Fields. Sara Trobäck har även konserterat i Skottland, Tyskland, Frankrike, Spanien, Portugal och Kina.

2002 bildade Sara tillsammans med solocellisten Claes Gunnarsson och pianisten Per Lundberg Trio Poseidon. Trion har spelat in två cd varav en med Göteborgs Symfoniker och Neeme Järvi, Beethovens trippelkonsert. Sara Trobäck spelar på en Giovanni Battista Guaragnini som lånas ut av Järnåkerfonden

Charlotta Larsson

Sopranen Charlotta Larsson har under sin karriär framträtt vid alla ledande scener i Norden, bland dem Kungliga operan, Göteborgsoperan, Malmö Opera, Det Kongelige Teater och Den Norske Opera. Vid sin professionella debut som Liù i Puccinis opera Turandot på Folkoperan i Stockholm etablerade hon sig omgående som en unik talang och hon gick snabbt vidare i karriären med roller i operor av Mozart, Puccini och Verdi. Charlotta Larsson har varit anställd på Malmö Opera där hon gjort en rad roller. Sommaren 2008 ägnades åt barockopera med dirigenten Arnold Östman på Confidencen Ulriksdals slottsteater. Samma år var hon tillsammans med världstenoren Aleksandr Antonenko solist vid en Puccini-gala i Uppsalas nya konserthus.

Som konsertsångerska sjunger Charlotta Larsson bland annat verk av Alban Berg, Wagner och Richard Strauss. Hon är inte främmande för den nutida vokalmusiken och har deltagit i uppmärksammade uppföranden som Jacqueline Fontyns sångcykel Blake's Mirror samt sopranpartiet i John Adams opera El Niño som gavs på Den Norske Opera och på Malmö Opera.

Martina Dike

Mezzosopranen Martina Dike är internationellt etablerad i det dramatiska facket. Bland hennes roller finns Brangäne i Tristan och Isolde, Fricka i Rhenguldet och Valkyrian (samtliga Wagner), huvudrollen i Bizets Carmen och Eboli i Verdis Don Carlos, alla framförda på Kungliga operan. Hon har också framträtt på Frankfurteroperan och festspelen i Bayreuth i flera Wagner-roller samt på opera-

scener som Aix-en Provence och La Monnaie i Bryssel. Bland dirigenter hon arbetat med finns René Jacobs, Kent Nagano, Christian Thielemann och Manfred Honeck. På konsertscenen har Martina Dike sjungit verk som Mahlers andra symfoni, Wagners Tristan och Isolde, Beethovens Symfoni nr 9, Verdis och Mozarts rekvier, Bachs Juloratorium och Stravinskys Oedipus Rex. Martina Dike medverkar på flera inspelningar, bland annat Rhenguldet och Valkyrian från Frankfurteroperan och Ringen i Bayreuth. Hon har framträtt med Göteborgs Symfoniker åtskilliga gånger, senast 2012 i Wagners Ragnarök med Kent Nagano.

Daniel Frank

Sångaren Daniel Frank har under de senaste åren etablerat sig som en av Nordens mest intressanta Wagner-sångare. Han gjorde sin operadebut som John Sorel i Menottis Konsuln vid Folkoperan i Stockholm 2009. Innan dess hade han arbetat som rocksångare, sångcoach samt musik- och dramalärare i tio år. Hans kraftfulla röst och stora register imponerade på

operavärlden och efter debuten gjorde han flera barytonroller på Folkoperan och Läckö slottsopera. 2010 sjöng han Severins roll i Kurt Weils opera The Silver Lake och bekräftade därmed övergången till tenorfacket. Han har sedan dess framträtt i ledande roller på svenska och internationella operahus: Wagners Tannhäuser på statsoperan i Prag samt Kungliga operan, Brittens Peter Grimes, Wagners Lohengrin och Tannhäuser på Konzert Theater Bern, Beethovens Florestan på Wermland Opera, Radames i Verdis Aida på Malmö Opera och Siegfried i Wagners Siegfried och Götterdämmerung på Kungliga operan samt Bacchus i Richard Strauss Ariadne auf Naxos på Göteborgsoperan.

Fredrik Zetterström

Barytonsångaren Fredrik Zetterström har varit engagerad vid flertalet skandinaviska operahus, bland dem Drottningholms slottsteater, Kungliga operan, Malmö Opera, Göteborgsoperan, Folkoperan och Det Kongelige. 2010 gjorde han rolldebut som Wotan i uppsättningen av Wagners Nibelungens ring på Wermland Opera. Han har även

uppträtt vid Brooklyn Academy of Music i New York och Chicago Opera Theatre. Vid sidan av de stora operarollerna från Mozart till Puccini har Fredrik Zetterströms stora vokala omfång gjort honom till en framstående uttolkare av samtida vokalverk. Han har framträtt som solist med orkestrar som Sveriges Radios symfoniorkester, Göteborgs Symfoniker och Norska radioorkestrer. Bland dirigenter han samarbetat med finns Raymond Leppard, Alexander Vedernikov och Leif Segerstam samt de flesta av de nu verksamma svenska dirigenter.

Neeme Järvi

Estländaren Neeme Järvi är en av vår tids mest respekterade dirigenter. Han är också känd för sin flit i inspelningsstudion: hans diskografi omfattar närmare 500 inspelningar, många av dem med Göteborgs Symfoniker. Han var orkesterns chefsdirigent 1982-2004 och utsågs därefter till chefsdirigent emeritus.

Neeme Järvi har under sin långa och mycket framgångsrika karriär lett orkestrar över hela världen. Han är chefsdirigent för Estlands Nationalorkester, chefsdirigent emeritus hos både Residentieorkesteren i Haag och Detroit Symphony Orchestra och hedersdirigent hos Royal Scottish National Orchestra. I augusti 2014 utsågs han till konstnärlig rådgivare och chef för dirigering vid Gstaads dirigentakademi i Schweiz.

Tidigare och kommande säsonger inkluderar engagemang hos Berlinfilharmonikerna, Concertgebouw-orkesteren, Bayerska Radions symfoniorkester, Gewandhausorkesteren i Leipzig, Tjeckiska filharmonin och Wiens symfoniker, de största orkestrarna i USA

samt återkommande framträdanden hos orkestrar i Tokyo, Shanghai och Singapore. Han fortsätter också sina regelbundna kontakter med Bergenfilharmonikerna, Göteborgs Symfoniker och Royal Scottish National Orchestra för ett antal inspelningar och konsertprojekt.

Neeme Järvi har spelat in på Chandos i över 30 år, och hans senaste album innehåller bland annat Tjajkovskijs kompletta baletter med Bergenfilharmonikerna samt symfonier och orkestermusik av den schweiziske kompositören Joachim Raff. Höjdpunkter i hans omfattande diskografi innehåller kritikerhyllade, kompletta orkesterinspelningar av Prokofjev, Sjostakovitj, Richard Strauss, Mahler, Dvorák, Glazunov och Brahms. Med Göteborgs Symfoniker har han bland annat spelat in de kompletta symfonierna av Atterberg, Sibelius, Nielsen, Stenhammar, Berwald, Svendsen och Tjajkovskij samt den kompletta orkestermusiken av Grieg.

Göteborgs Symfoniska Kör

Göteborgs Symfoniska Kör firade nyligen sitt 100-årsjubileum. Kören grundades 1917 av Elsa Stenhammar med stöd av orkesterföreningens ordförande Peter Lamberg. Den 8 december 1917 debuterade kören i Beethovens Körfantasi med Wilhelm Stenhammar som solist vid flygeln. En del körmedlemmar har gedigna musikutbildningar medan andra har tagit privata sånglektioner. En sak har de dock gemen-

samt: stor körvana. Göteborgs Symfoniska Kör är en ideell förening som är knuten till Göteborgs Symfoniker. Kören medverkar i konserter och föreställningar i såväl orkesterns som i egen regi. Kören repeterar regelbundet med kormästare Alexander Einarsson (presenteras på sid 36) och Symfoniker-nas pianist Erik Risberg.

Brunnsbo musikklasser

1985 bildades Brunnsbo Musikklasser som erbjuder barn i göteborgsområdet möjlighet att utveckla sitt musikinträsse och bygga en grund för fortsatt musicerande. Att gå i musikklass innebär musik på schemat varje dag. Musiktimmarna ägnas åt sång och körsång, gehörslära, röstvård, musiklyssnande,

musikhistoria och allmän musikleära. Brunnsbo Musikklasser har under åren medverkat i så väl opera, musikal och teateruppsättningar som tv och skivinspelningar. Kormästare: Kicki Rosén Bejstam och Patrik Wirefeldt.

MS **ONSDAG 7 MARS KL 19.30**
MS **FREDAG 9 MARS KL 18.00**
MS **TORS DAG 15 MARS KL 19.30**

R STRAUSS SVIT UR ROSENKAVALJEREN 21 min
BEETHOVEN PIANOKONSERT NR 4 34 min
PAUS
SIBELIUS SYMFONI NR 1 40 min

GÖTEBORGS SYMFONIKER
SANTTU-MATIAS ROUVALI dirigent
HÉLÈNE GRIMAUD piano

Konsertmästare Per Enoksson och Sara Trobäck

Introduktioner en timme före konsert med Erik Risberg

RICHARD STRAUSS (1864-1949)
SVIT UR ROSENKAVALJEREN

Richard Strauss musikaliska språk har beskrivits på många sätt. Å ena sidan hade han talang för "galen" musik med starka inslag av ironisk humor och å andra sidan för realism och mer eller mindre naiv program-musik; han kunde skildra "en tesked i toner". Och allt där emellan. Ett bra exempel på det dubbla i Strauss karaktär är att han ett par år före Rosenkavaljeren hade premiär på operan Elektra. Det har berättats att folk i publiken kräktes, skrek, svimmade och omtöck-nade försökte ta sig ut ur konsertsalen.

Två år senare var det dags för Rosenkavaljerens uruppförande; inga chocker, inget blod, ingen galen-skap. I alla fall inte på ytan. Mozart ska ha varit en viktig inspirationskälla. Librettot – som skrevs av den tyske poeten Hugo von Hofmannsthal – var också precis den typ av berättelse man ofta finner hos Mozart. En förvecklingshistoria där ämnen som otrohet, förhållande till åldrandet samt ungdomens naivitet och styrka är bärande element. Och allt utspelar sig i en borgerlig miljö. Det är verkligen icke-provokativt –samtidigt som galenskapen ligger och lurar i det för-dolda. Framförallt när Strauss ger sig hän åt wiener-valsens och med ett anslag av tillbakahållet, rusigt vansinne ringar in de intriger som utspelar sig på scenen – då anar man en underton av ironi och lust att förvränga. Det kunde ha varit mycket mer påtagligt, men själva aningen väcker just i sin otydlighet så många målande associationer. Det finns flera orkesterutdrag ur Rosenkavaljeren. Kvällens svit är sammansatt av sex satser just för detta tillfälle.

YLVA BENTANCOR

LUDWIG VAN BEETHOVEN (1770-1827)
PIANOKONSERT NR 4 G-DUR OP 58
Allegro moderato
Andante con moto
Rondo: Vivace

Låt oss vara uppriktiga. De båda yttersatserna i Beet-hovens fjärde pianokonsert har blivit styvmoderligt behandlade genom åren, åsidosatta av den något få-fänga mellansatsen. Men vem är egentligen förvånad? Detta märkligt dualistiska andante är i sig så laddat och uttrycksfullt att lyssnare alltid haft svårt att värja sig mot dess fångslande stämningar. Redan tidigt noterade kritiker och publik denna musiks märkliga dragningskraft. De barska stråkarna avbryter bryskt pianostämmans fria poetiska deklamation gång på gång, men pianot vägrar gå i svaromål utan fortsätter sin utläggning med beundransvärt tålmod. Efter en kulminerande solokadens med halvt vansinniga drillar möts de två i något slags hoppfull resignation. Ett underbart stycke musik.

Vad gestaltar eller uttrycker denna musik? Beet-hovenexperten Åke Holmquist håller en nykter linje i den 1000-sidiga biografi som gavs ut förra året. Han förkastar tolkningen om Orfeus möte med furierna i dödsriket eller andra litterära kopplingar: "Den drama-tiska intensiteten och teatraliska gestaltningen har lett till många spekulationer om ett bakomliggande program. Men något sådant existerar inte och behövs inte heller. Det här är musik som bara är." Men så enkelt är det inte. Det finns i Beethovens intervall och harmonik – tonfallet – en musikalisk gestik som gör den "begriflig" för lyssnarna. Därför berör den! Redan tidigt jämförde man fjärde pianokonsertens mellan-sats med 1700-talsoperans ackompanjerade recitativ,

På turné!
Framförs i Oslo,
Stockholm,
Köpenhamn och
Reykjavik
10-18 mars

dess arioso, där en berättande röst interfolieras med kommenterande continuo eller orkesterackompanje-mang, i sig en variant av det grekiska dramas sam-spel mellan aktör och kör. Dialogen leder till nya in-sikter, nytt samförstånd.

Beethoven själv gick aldrig in i liknande diskussio-ner utan lät musiken tala för sig själv. Den fjärde piano-konserten var den sista där han själv spelade solo-stämman, förmodligen i ett privat framförande hemma hos furst Lobkowitz i mars 1807 och sedan vid den offentliga premiären på Theater an der Wien den 22 december 1808. Konsertbesökarna måste ha skakat huvudena av förvåning när Beethoven inledde kon-serten utan orkesterexposition, rakt på med pianot och huvudtemat. Det hade aldrig tidigare skett. I förstasatsenskerflerafinurligaövergångarmellantonart-erna vilket skapar en kittlande spänning och viss oro... följt av ljuva stråkmelodier och en ständigt omväxlande och oförutsägbar solostämman.

Finalen? Vi låter Åke Holmquist beskriva den: "Den är ett lekfullt, virtuost rondo med ett spänstigt och energiskt tema. I finalen, liksom i första satsen, rör sig pianot påtagligt ofta i de högre registren, vilket ger musiken en ljus framtoning och tydliggör det rik-haltiga, virtuosa passageverkets motiviska anknyt-ningar till rondots teman. I en stor coda förs denna musik till ett strålände slut i G-dur."

Publiken jublade i Theater an der Wien, trots att en fyra timmar lång konsert som också omfattade både femte och sjätte symfonierna, delar ur C-durmässan och den för tillfället komponerade Körfantasin där Beethoven till stora delar improviserade pianostäm-man. Tonsättaren och författaren Johann Friedrich Reichardt var på plats och talade om "en ny piano-konsert av djävulssisk svårighetsgrad som Beethoven framförde häpnadsväckande bra i snabbast tänkbara tempon."

STEFAN NÄVERMYR

JEAN SIBELIUS (1865-1957)
SYMFONI NR 1 E-MOLL OP 39
Andante ma non troppo. Allegro energico
Andante, ma non troppo lento
Scherzo: Allegro. Lento, ma non troppo. Allegro
Finale, quasi una fantasia: Andante. Allegro molto

Sibelius började arbeta på sin första symfoni i Berlin våren 1899 och han ledde själv uruppförandet av en första version i Helsingfors den 26 april 1899. Den slutgiltiga versionen uruppfördes i Helsingfors av Robert Kajanus den 1 juli 1900. Allra först hade Sibe-

lius tänkt sig en "musikalisk dialog" med program-matiskt innehåll. Som motto skulle citeras den sven-ska folkvisan Det blåser kallt, kallt väder ifrån sjön, följt av en sats inspirerad av Heinrich Heines ord: "Den nordliga tallen drömmer om den sydliga palmen". Efter en sats kallad Vinterns berättelse var finalsatsen tänkt som en utläggning av Sibelius eget praktiskt taget sönderlästa exemplar av Juhani Ahos roman Panu från 1897, om slutstriden mellan hedendom och kristendom i Finland.

Att planerna ändrades berodde till stor del på den ryska tsarens februarimanifest våren 1899 med syfte att begränsa storfurstendömet Finlands självständig-het. Sibelius bekämpade manifestet också i andra verk som Viktor Rydbergs Atenarnes sång, tänkt att uruppföras jämsides med den omarbetade symfonin på en planerad Europa-turné med Helsingfors stads-orkester våren och sommaren 1900 under Kajanus ledning. På denna turné hälsades Symfoni nr 1 som tonsättarens internationella genombrott i bland annat Stockholm, Köpenhamn, Hamburg, Berlin och delvis även i Paris.

Under arbetet upplevde Sibelius sig som en kärvare Tjajkovskij, kände sig också som "en berusad gud" inför Borodins första symfoni och jämförde den egna symfonin med Bruckners naturstämmningar. För Sibe-lius gällde kampen inte bara den hotande nationella ofriheten utan också ett ställningstagande för eller emot symfonin som sådan, i ett läge där Debussy utdömde formen som förlegad.

I Stockholm beskrev kritikern Peterson-Berger första symfonins Sibelius som "en bruten, trasig bo-hemartad natur". Den gången gällde det i Sibelius fall för Beethoven-traditionen och mot Wagner och Liszt. I efterhand kan vi se hur Sibelius intuitivt gick sin väg rakt fram "som en syntes av europeisk tradition och finsknationella drag – med Sibelius personliga signum", för att citera Erik Tawaststjerna. Det var symfoniformen som i allt högre grad skulle bli hans styrka i takt med att förryskningssträvandena skärp-tes, närmast med införande av värnplikt i syfte att gradvis inlemma de finska truppförbanden i den ryska armén. Sibelius personlighet och musik blev i allt högre grad en samlande tillgång för den finska nationen. Axel Carpelan skrev till honom: "Ditt namn och din framgång är en uppehållande kraft för mången."

ROLF HAGLUND

Hélène Grimaud

Säsongen 2017-2018 är Hélène Grimaud Artist in Residence hos Göteborgs Symfoniker. Vid turnén med Göteborgs Symfoniker och nye chefsdirigenten Santtu-Matias Rouvali i mars är hon solist vid konserter i Göteborg, Oslo, Stockholm, Köpenhamn och Reykjavik.

Hélène Grimaud är en kvinna med många begåvningar som sträcker sig långt utöver instrumentet hon spelar med poetiskt uttryck och oförlägen teknisk kontroll. Den franska artisten är känd som hängiven naturvårdare av vilda djur, medkännande aktivist för mänskliga rättigheter och författare.

Hélène Grimaud föddes 1969 i Aix-en-Provence och inledde sina pianostudier för Jacqueline Courtin vid det lokala konservatoriet innan hon fortsatte med Pierre Barbizet i Marseille. Hon antogs vid Paris-konservatoriet när hon var bara 13 år och vann förstapris i piano tre år senare. Hon fortsatte studera för György Sándor och Leon Fleisher fram till 1987 då hon gjorde sin kritikerrosade debut i Tokyo. Samma år bjöds hon in att spela med Orchestre de Paris av den berömda dirigenten Daniel Barenboim.

Detta innebar starten på hennes musikaliska karriär som sedan dess innefattar konserter med de flesta av världens stora orkestrar och ett flertal uppburna dirigenter. Hennes inspelningar har hyllats av kritik-

erna och erhållit många priser, bland dem Cannes Classical Recording of the Year, Choc du Monde de la musique, Diapason d'or, Grand Prix du disque, Record Academy Prize (Tokyo), Midem Classic Award och Echo Award.

Mellan hennes debut med Berlins filharmoniker och Claudio Abbado 1995 och hennes första framträdande med New York Philharmonic och Kurt Masur 1999 – för att nämna två milstolpar – gjorde Hélène Grimaud en helt annan debut: hon startade ett varg-reservat i norra delen av staten New York.

Denna säsong spelar hon bland annat pianokonserter av Beethoven, Ravel och Brahms, i samarbeten med Lionel Bringuier och Gewandhausorkestern i Leipzig, James Gaffigan och Luzerns symfoniorkester samt Fabio Luisi och Philharmonia Zürich. Hon genomför också turnéer med Yannick Nézet-Séguin och Philadelphia Orchestra samt Bayerska Radions kammarorkester där hon leder orkestern från pianot. I april 2017 var det premiär för projektet Woodlands and Beyond, ett samarbete mellan Hélène Grimaud och konstfotografen Mat Hennek som denna säsong kan upplevas i Paris, Luzern, München och andra städer. Hon kommer också att spela musik från sitt senaste album Water vid konserter i Europa.

Santtu-Matias Rouvali

Från och med hösten 2017 är Santtu-Matias Rouvali chefsdirigent för Göteborgs Symfoniker. Han har redan en internationell dirigentkarriär och har av The Guardian hyllats som "den finska dirigenttraditionens senaste storartade begåvning man bara måste lyssna på". Han är sedan tidigare chefsdirigent för Tammerfors stadsorkester och från och med denna säsong förste gästdirigent för Philharmonia Orchestra i London.

Santtu-Matias Rouvali studerade vid Sibelius-akademien och debuterade med Finska Radions symfoniorkester vilket snabbt ledde till engagemang i Norden och andra delar av världen.

Som en del av hans första internationella framträdanden var Santtu-Matias Rouvali en av dem som valdes ut till Dudamel Fellowships dirigentprogram med Los Angeles Philharmonic. När han återvände till den orkestern blev det en av säsongens höjdpunkter. Debuterna med Minnesota Symphony Orchestra och Cincinnati Symphony Orchestra blev också stora framgångar. Santtu-Matias Rouvali har regelbundna samarbeten med flera orkestrar i Europa, bland dem Franska Radions filharmoniker, Oslo-filharmonin och Deutsches Symphonie-Orchester Berlin.

Han besökte senast Göteborg i september då han dirigerade Sibelius Kullervo. Framöver kommer han bland annat att dirigera Gewandhausorkestern i Leipzig och Münchens filharmoniker. Han har tidigare dirigerat opera i Tammerfors, Verdis Ödets makt, och ska 2018 uruppföra en ny opera av Olli Kortekangas.

K SÖNDAG 11 MARS KL 18.00

KAMMARKONSERT Stenhammarsalen

MOZART DIVERTIMENTO F-DUR K 138 11 min

SIRMEN TRIO FÖR TVÅ VIOLINER OCH CELLO 6 min

BOCCHERINI STRÄKKVINTETT D-DUR OP 39 20 min

PAUS

MOZART DIVERTIMENTO D-DUR K 136 15 min

EYBLER STRÄKKVINTETT B-DUR OP 6 35 min

FREDRIK FROM violin

SAMUEL RUNSTEEN violin

SUSANNE BRUNSTRÖM STIGHÄLL viola

MIME BRINKMANN cello

OLOF LARSSON violone

Ensemblen spelar på tidstroga instrument och stråkmodeller med sensträngar där instrumentens normal-A klingar i 415 Hz. Det ger sträckkvintetten en speciell klang som är mer lik hur det lät när musiken komponerades.

WOLFGANG AMADEUS MOZART (1756-1791)

DIVERTIMENTO F-DUR K 138

Allegro

Andante

Rondo: Presto

DIVERTIMENTO D-DUR K 136

Allegro

Andante

Presto

Här har vi fyra musiker på gång vid kvällens kammarkonsert: Luigi, Maddalena, Wolfgang och Joseph. Tillsammans brer de ut sig över Europas musikliv under 103 år: 1743-1846 – för att nu ta dem i åldersordning. De skulle kunnat spela sträckkvartett ihop: primarie Maddalena, andrafiol Wolfgang, altfiol Joseph, cello Luigi. Detta skedde förvisso icke, men man kan väl få leka litet med tanken...

Jag väljer så ett av de 103 åren: 1772. Då sitter 16-åringen Wolfgang och skriver bland mycket annat tre divertimenti. Det här är någon gång före tredje Italien-resan med pappa Leopold, den som ledde fram till den tredje operan som hovet i Milano beställt av pojken, Lucio Silla. Herrarna Mozart reser nog över

världen med ett eget litet notbibliotek i bagaget. Lite anspråkslös stråkmusik kunde väl komma till pass vid sällskapligt musicerande med Milanomusiker. "Wol-gango" säger de: det får vara någon måtta på konsonant-gnissel söder om Alperna...

INGEMAR VON HEIJNE

MADDALENA SIRMEN (1745-1818)

TRIO FÖR TVÅ VIOLINER OCH CELLO F-DUR OP 1:1

Vi backar 19 år till 1753, i Venedig. Den 21 september förrättas där inträdesprov för musikflickor i Ospedale dei Mendicanti, en ärevördig social inrättning. Skolan var egentligen tänkt för fattiga och övergivna barn men just musikundervisningen blev en succé: flickorna sjöng och spelade på offentliga gudstjänster och konserter året runt. Bakom galler... Det gav inkomster att driva verksamheten. Så det var lika bra att anmäla intresse för just musikflickor.

21 september tog man bland andra in en sjuåring, Maddalena Lombardini. Hon blev ett fenomen på fiolen och lärde dessutom komposition. Hon fick rent av tillstånd att åka över till Padova i ett par omgång-

FREDRIK FROM
violin

SAMUEL
RUNSTEEN violin

SUSANNE BRUN-
STRÖM STIGHÄLL
viola

MIME BRINKMANN
cello

OLOF LARSSON
violone

ar för att studera för ingen mindre än Giuseppe Tartini, fiolmästaren framför andra.

Efter 14 år på skolan måste hon bestämma sig: antingen fortsätta som lärare där eller ingå äktenskap. Hon gifter sig 1767 med en sju år äldre violinist och tonsättare, Ludovici Sirmen. De startar ett turnéliv tillsammans och hamnar snart i Paris, storstaden. Där spelar de bland annat en konsert för två fioler. Recensenterna har ibland svårt att hålla reda på vem i paret som komponerat vad. I London blir hon senare "the celebrated Mrs Lombardi Sirmen".

Eftervärlden kan undra över hennes äktenskap. Hon födde ett barn men Ludovici Sirmen åkte hem till Ravenna med denna dotter. (Det finns också en grevinna inblandad här). Maddalena blev likafullt inte ensam. Hon hade hela sitt vuxna liv en cavaliero servente, en präst faktiskt, Giuseppe Terzi. Tydligen inte något uppseendeväckande den gången.

Hon var framgångsrik under några decennier och för då vida över världen, även till Ryssland. Ibland uppträdde hon som sångare och klaverspelare. Stockholm gästade hon aldrig. Men det syns i pressen att konsertmästare Ferling spelade en violinkonsert av

"Madame Syrmen" i Riddarhuset den 23 oktober 1774. Maddalena gjorde mycket pengar – och skötte dem, det syns i hennes testamente. Tryckta kompositioner i livstiden: sex sträckkvartetter, sex violinkonserter, sex violinduetter, en violinsonat och sex trior för två fioler och cello.

INGEMAR VON HEIJNE

LUIGI BOCCHERINI (1743-1805)

STRÄKKVINTETT D-DUR OP 39

Allegro vivo

Pastorale amoroso ma non lento

Finale: Presto

"There is perhaps no instrumental Music more ingenious, elegant and pleasing, than his quintets: in which invention, grace, modulation and good taste conspire to render them, when well executed, a treat for the most refined hearers and critical judges of musical composition." Voilà – den outtröttlige 1700-talsresenären, musikhistorieskrivaren och värderingsmannen Charles Burneys kungsord om Luigi Boccherini.

Pappa Boccherini spelade cello. Följaktligen gjorde sonen detsamma. Det började i Lucca, en "italiensk" stad som på den tiden ytterst löd under kejsaren i Wien. Det förklarar kanske varför far och son kallades till tjänstgöring vid hans hov, pojken 14 år gammal. Han lärde mycket snabbt och hade många kontakter. Det påstås att han redan 1765 anordnade offentliga stråkkvartettkonserter i Milano – ett märkligt företag på den tiden. 1767 finner man honom i Paris, året innan herrskapet Sirmen dyker upp där. Alla hörde de väl ryktas i salongerna om ett märkligt barn från Salzburg som varit där några år tidigare.

Boccherini börjar publicera kammarmusik. Fortsättning följer i Madrid där han blir "virtuoso di camera e compositor di musica" hos Don Luis, son till spanske kungen Filip V. Han skriver också kvartetter "alli Signori Dilettanti di Madrid". På 1770-talet börjar han på allvar med stråkkvintetter. Det skulle till slut bli 112 stycken. Det berodde inte minst på hans kontakter med kung Friedrich Wilhelm II av Preussen, en sann musikälskare med just cello som första instrument. 1786 blev Boccherini kammarkompositör åt denne man, dock utan att flytta från Spanien, där det fanns ett antal intressenter.

Franska revolutionen och Napoleons äventyr för-surade livet även för tonsättare, inte minst när penga-värdet föll; det verkar som om Boccherinis slut blev ganska bittert, kanske förvirrat. Han spottade blod under ett antal år. Han dog 1805, begravdes i Madrid men flyttades tillbaka till födelseorten Lucca drygt 100 år senare.

Han skrev totalt 300 nummer kammarmusik, flitigt spelade Europa runt. Andra januari 1776 annonseras i Stockholm: "Konsert, i Secreta Utskotts-rummet i Riddarhuset kl. ½ 5 e.m. Program: Trios, Quartetter. Boccherini: Quintett, här aldrig upförde. Medverkande bl.a. Hrr Baumgartner och Pihlman i violoncellpartierna. Biljetter 6 daler: kopparmynt."

INGEMAR VON HEIJNE

WOLFGANG AMADEUS MOZART DIVERTIMENTO D-DUR K 136

se verkkommentar sid 82

JOSEPH LEOPOLD EYBLER (1765-1846)

STRÅKKVINTETT A-DUR OP 6:1

Adagio. Allegro moderato

Menuetto. Trio 1 & 2

Andante

Menuetto. Trio 1 & 2

Adagio

Rondo: Allegretto

"Undertecknad betygar härmed att jag funnit herr Joseph Eybler vara en värdig elev till den berömda Albrechtsberger, en grundlig komponist, lika hemma i kammarmusikstil som i kyrkostil, kunnig i sångkonsten och fullkomlig som klaver- och orgelspelare. Kort sagt: en ung musiker som det, tråkigt nog, finns så få av.

*Wien den 30 maj 1790
Wolfgang Amadé Mozart,
kapellmästare i kejserlig tjänst."*

En vecka senare fick Eybler i sin hand en liknande skrivelse undertecknad "Josephus Haydn, Fürst: Esterhazischer Capell Meister". Haydn rekommende-

rade Eybler hos sin wienske förläggare Artaria också.

Eybler föddes 1765 i Schwechat – där numera Wiens flygplats ligger. Pappa var musiker och skollärare. Sonen lärde snabbt. Han fick anställning bland gossarna i Stefansdomens kör. Elvaårig började han parallellt studera komposition några år för Albrechtsberger, kontrapunktisten.

1782 lades kören ned under en period. Eybler fick vackert studera juridik vid universitetet men måste ge sig ut i musikvärlden igen när familjen drabbades i en av alla dessa stadsbränder.

Wien var ju en storstad – med alltför många musiker till de få uppdragen. En ljus tid för Eybler blev januari 1790 då Mozart ville ha honom som repetitör när man studerade in operan *Così fan tutte*. (Fast operaintriger gillade han intel!) Elva månader senare blev han en av dem som försökte hjälpa Mozart de sista veckorna i livet.

Wolfgangs änka, Constanze, uppdrog åt honom att komponera färdigt detta Requiem, som hade en så hemlighetsfull beställare. Han tog itu med det men gav upp av okänd anledning. Süssmaier, Mozarts elev och faktotum, hade god nytta av Eyblers förslag när han fick ta över uppdraget.

Kyrkomusiken kom så småningom att dominera i Eyblers liv. Karmeliterkyrkan ville ha honom 1792, Schottenklostret från 1794. 1801 blev han musiklärare vid hovet, 1804 hovkapellmästare Salieris medhjälpare, tjugo år senare hans efterträdare. 1829 valdes han till ledamot i Kungliga musikaliska akademien i Stockholm. 1833 drabbades han av en stroke när han dirigerade – just precis Mozarts Requiem. Joseph Eybler dog 1846, 81 år gammal.

INGEMAR VON HEIJNE

FREDAG 16 MARS KL 18.00**GÄSTSPEL****LISZT** LES PRÉLUDES 15 min**PROKOFJEV** VIOLINKONSERT NR 2 26 min**PAUS****RIMSKIJ-KORSAKOV** SCHEHERAZADE 47 min

UNIVERSITY OF GOTHENBURG SYMPHONY ORCHESTRA

ANJA BIHLMAIER dirigent

MARJA INKINEN ENGSTRÖM violin

Konsertmästare Gabriela Prokocka

FRANZ LISZT (1811-1886)

LES PRELUDES

Till Göteborgs Symfonikers stora projekt hör framförandet av Liszts samtliga symfoniska dikter. Minns ni det? Idén kom från förre intendenten Sven Kruckenberg som med iver och envishet såg till att Liszts 13 tondikter och två symfonier framfördes i Göteborgs Konserthus. Projektet påbörjades med Dantesymfonin den 17 oktober 1968 under Norman Del Mars ledning och avslutades med Heroïde funèbre den 28 oktober 1977 med Peter Maag som dirigent. Ett riktigt maratonlopp! Reaktionerna var blandade men den följande diskussionen livlig och uppfriskande. Sven Kruckenberg minns själv: "En stor del av orkestern förstod sig inte på Liszt, men många i publiken tog emot honom med intresse." Synen på Liszts musik har i mångt och mycket förändrats sedan dess vilket Jan Ling bland annat tar upp i sin intressanta bok Franz Liszt och 1800-talets konstmusik (Gidlunds, 2009).

Franz Liszt är tveklöst en av senromantikens stora förgrundsfigurer. Han mer eller mindre uppfann den symfoniska dikten som enligt ordboken är en "orkesterkomposition i fri form och symfonisk stil med utpräglat programmatiskt innehåll, vanligtvis ensatsig". Les préludes betecknas i Liszts verkförteckning också som Symfonisk dikt nr 3. Pluralformen Les préludes är något förbryllande. Liszt skrev och framförde verket första gången 1848 som preludium till sitt stora kör- och orkesterverk De fyra elementen. När stycket reviderats och första gången spelades i sin nya form i Weimar 1854 lade Liszt till raden "Efter Lamartine" på titelbladet. Där syftar han på en dikt av den franske lyrikern Alphonse de Lamartine

(1790-1869) som ingår i samlingen Méditations poétiques från 1820. Titelns pluralform får sin förklaring i Lamartines rader: "Vad annat är vårt liv än en följd av preludier till den okända sång, vars högtidliga begynnelse-toner stäms upp av döden? Kärleken är varje tillvaros strålände morgonrodnad. Men vilket livsöde finns, vars första ljuva lycka inte brutits av något oväder, som med sin dödande stormvind krossat dess illusioner och med sin olycksbringande blix splittrat dess altare?"

Les préludes är typisk för den eklektiske Liszt. Här finns arvet från den preussiska militärmusiken (som även är tongivande hos Liszts förebild Beethoven) och romantikens ljuva klanger i skön förening med den typ av tematisk bearbetning (metamorfosteknik) och kromatisk äventyrlighet som Wagner skulle dra till sin spets. Liszt var för övrigt en stor inspirationskälla för Wagner som sedermera blev Liszts svärson. Les préludes fick ny aktualitet i 1940-talets Tyskland när Hitler valde stycket som signaturmusik till journalfilmer från nazisternas krigståg i Europa. Det kan Liszts musik inte lastas för men det säger oss något om dess attraktionskraft och karaktär med rötter som sträcker sig långt ner i det tyska kejsardömet psyke och historia.

STEFAN NÄVERMYR

SERGEJ PROKOFJEV (1891-1953)

VIOLINKONSERT NR 2 G-MOLL OP 63

Allegro moderato

Andante assai

Allegro, ben marcato

När Sergej Prokofjev 1917 skrev sin första violinkonsert sammanföll det med att han lämnade Ryssland för att få leva ut sin ungdom i Europas mal-

strömmar. När han nästan 30 år senare påbörjade sin andra violinkonsert kom verket att höra till det sista han skrev innan han återvände till sitt hemland. "Jag var ryss och inspirerades inte av främmande länder", påstod han, men hans produktion talar ett annat språk.

"1935 bad en grupp beundrare av den franske violinisten Robert Soëtans mig att skriva en violinkonsert för honom, och att ge honom ensamrätt till musiken under ett år. Jag gick genast med på förslaget eftersom jag hade tänkt skriva något för violin vid den tiden, och hade samlat en del material. Liksom i fallen med mina tidigare konserter började jag genom att söka efter en originell titel till stycket, som "konsertsonat för violin och orkester", men slutligen återvände jag till den enklaste lösningen: Violinkonsert nr 2. Inte desto mindre ville jag att den skulle vara helt olik nr 1 både till musik och i stil. De olika platser där konserten komponerades speglar det nomadliv jag som turnerande artist levde vid denna tid. Första satsens huvudtema skrevs i Paris, andra satsens i Voronezh, orkestreringen fullbordades i Baku, och uruppförandet ägde rum i Madrid i december 1935."

Så berättar Sergej Prokofjev om andra violinkonsertens tillkomst, en strålände vacker musik fylld av den ryske tonsättarens egendomligt sköna tonspråk, så melodiskt och klangligt varierat och så typiskt för sin upphovsman. Han hade komponerat med stor flit och den nya konserten blev något av det innerligaste och mest gripande han skrivit. Särskilt den andra satsen, med violinens cantilena, högt över klarinett och stråkarnas pizzicato, är oförglömligt inspirerad.

I få verk har Prokofjevs nästan insmickrande melodier och groteska humor ingått en mer lyckad förening än i detta.

NIKOLAJ RIMSKIJ-KORSAKOV (1844-1908)

SCHEHERAZADE OP 35

Havet och Sindbad sjöfarens skepp

Sagan om Prins Kalender

Den unge prinsen och den unga prinsessan

Festen i Bagdad och skeppsbrottet

Bland ryska kompositörer intar Nikolaj Rimskij-Korsakov utan tvivel en rangplats, men han hade utbildat sig till något helt annat: han var marinofficer och hade som sådan rest jorden runt och upplevt det mesta. Inte minst skulle hans erfarenheter från österlandet smitta av sig på hans kompositioner. Vi märker det i exotiska verk som den symfoniska sviten

Scheherazade, i den andra symfonin Antar och i flertalet av hans operor. Rimskij-Korsakov var liksom kollegerna Balakirev, Musorgskij, Cui och Borodin medlem i den i St Petersburg verksamma tonsättargruppen "De fem unga" som satte rysk tradition mycket högt, till skillnad från de mer västligt orienterade Moskvatonsättarna. Som symfoniker nådde Rimskij-Korsakov knappast upp till Tjajkovskijs nivå men i sin programmusik är han den store mästaren.

I den symfoniska sviten Scheherazade leder han oss rakt in i de sagor som ingår i Tusen och en natt: Det var en gång en sultan som hette Shakriar, och som beslutat att döda var och en av sina hustrur i gryningen efter varje bröllopsnatt, övertygad som han var om alla kvinnors trolöshet och falskhet. Men flickan Scheherazade lyckades rädda sitt liv genom att i "tusen och en natt" berätta underbara sagor och påpassligt somna just när något så spännande skulle hända att sultanen verkligen måste låta henne leva för att få höra fortsättningen. Till slut återtog sultanen sitt stränga påbud och de levde lyckliga i alla sina dar...

Rimskij-Korsakov var en av sin tids allra främsta orkesterdomptörer, något som han lärde vidare till sina elever som Stravinsky och Respighi. Hans förmåga att färga sin musik är imponerande, och han har i Scheherazade skapat ett utomordentligt underhållande verk – en sorts förryskad orientalism. Han förnekade att de melodiska motiven hade berättande innebörd, men nog ligger det nära till hands att tänka sig det inledande temat som den otåliga sultanens tema, och att det till synes improviserade violinsolo som går genom alla satserna porträtterar Scheherazade när hon berättar sina sagor.

Satstitlarna väcker nyfikenhet och associationer och några kan knytas till specifika sagor. Den om Sindbad är välkänd, Sagan om Kalender handlar om en tiggarprens. Men titlarna ger bara stämningssunderlag. De berättar inga påtagliga historier. Ursprungligen tänkte han sätta neutrala titlar på satserna: Preludium, ballad, adagio, finale.

Scheherazade är ett graciöst, underhållande verk med stor skönhet och drömska klanger som uruppfördes hösten 1888. Det var en gång...

STIG JACOBSSON

University of Gothenburg Symphony Orchestra

Orkestern består av studenterna vid den tvååriga internationella masterutbildningen i symfoniskt orkesterspel vid Högskolan för scen och musik, Göteborgs universitet. Utbildningen är unik i sitt slag och bedrivs i samverkan med Göteborgs Symfoniker och GöteborgsOperan. Syftet är att förbereda studenterna för arbetet som professionella orkestermusiker i internationell miljö. Förutom lektioner på det egna instrumentet, kammarmusik och teoretiska ämnen, innehåller masterutbildningen varje läsår åtta orkesterproduktioner med sammanlagt omkring 15 offentliga konserter. Till dessa engageras internationellt välkända dirigenter och solister. På senare tid har Anja Bihlmaier, Eva Ollikainen, Shao-Chia Lü, Olaf Henzold, Shi-Yeon Sung, Patrik Ringborg, Tobias Ringborg, Michel Tabachnik och Steven Sloane gästade orkestern.

Bland solisterna märks pianisterna Roland Pöntinen och Christian Zacharias, violinisterna Malin Broman och Antje Weithaas, trumpetaren Tine Thing Helseth samt sångerskorna Monica Groop och Kristina Hansson. Varje år samarbetar orkestern också med operautbildningen vid Högskolan för scen och musik.

University of Gothenburg Symphony Orchestra är en ambassadör för Göteborgs universitet som stöder konsert- och turnéverksamheten. Vid varje konsertproduktion kompletteras orkestern med andra studenter för att nå den storlek som behövs för den aktuella produktionen. Vid denna konsert deltar studenterna från kandidatutbildningen, inriktning klassisk musik. Den treåriga studietiden fokuseras på kammarmusikspel och individuell utveckling på instrumentet.

Anja Bihlmaier

Sedan 2015 är Anja Bihlmaier förste kapellmästare och ställföreträdande generalmusikdirektör vid Staatstheater Kassel. Innan dess var hon andre kapellmästare vid Staatsoper Hannover. Denna säsong dirigerar hon bland annat för första gången Deutsches Symphonie-Orchester Berlin, Kungliga filharmonikerna och Tyska radiofilharmonin Saarbrücken/Kaiserslautern samt vid Volksoper Wien. Hon gör också sitt första framträdande i USA med Toledo Symphony Orchestra. Sommaren 2017 ledde hon premiären samt ett antal föreställningar av Verdis Rigoletto vid operan i Steinbruch i Österrike. Anja Bihlmaier är flitigt verksam i Sverige där hon säsongen 2017-2018 dirigerar Gävle symfoniorkester, Jönköping Sinfonietta, Nordiska kammarorkestern samt vid Wermland Opera. Hon är också gästdirigent hos Göttingens symfoniorkester, Åbo stadsorkester och Sønderjyllands symfoniorkester samt återvänder till Saarländischen Staatstheater för en återuppsättning av Puccinis La bohème och till operan i Kassel för tre symfonikonserter och premiären av Nicolais Muntra fruarna i Windsor.

Marja Inkinen Engström

Violinisten Marja Inkinen Engström tog diplom i violinspel vid Sibelius-akademien (master of music för professor Tuomas Haapanen) och vid Utrechts konservatorium i Holland. Sandor Vegh, Chaim Taub och Mi-Kyung Lee har betytt speciellt mycket för hennes musikaliska utveckling. Marja Inkinen Engström är sedan 1998 stämledare för andraviolinerna i Göteborgs Symfoniker. Hon är även medlem i Haga pianotrio, Göteborg Baroque och framträder ofta som kammarmusiker och solist. På Konserthuset har hon i kammarmusiksammanhang och som solist samarbetat med musiker som cellisterna Lynn Harrell och Daniel Müller-Schott, pianisten Christian Zacharias och altviolinisten Brett Dean samt kolleger i Symfonikerna. Sedan 2002 undervisar hon violin, orkesterspel och kammarmusik på Högskolan för scen och musik i Göteborg samt även på andra institutioner. Marja Inkinen Engström spelar på en Francesco Ruggieri från 1680 som ägs av Göteborgs Symfoniker.

FREDAG 23 MARS KL 19.00

L S LÖRDAG 24 MARS KL 19.00

THIS WOMAN'S WORK – A TRIBUTE TO KATE BUSH

GÖTEBORGS SYMFONIKER

GÖTEBORGS SYMFONIKERS VOKALENSEMBLE

CHRISTOFFER NOBIN dirigent

JENNIE ABRAHAMSON sång

MALIN DAHLSTRÖM sång

MARTIN SCHAUB arrangör, kapellmästare, keyboard & cittern

HENRIK CEDERBLOM gitarr & fiol

MARTIN HOLMLUND bas

MAGNUS BOQVIST trummor

HELENA RÖHR regissör

Konsertmästare Justyna Jara

Veckans Popical-konserter, This Woman's Work – A Tribute to Kate Bush, är ytterligare en utveckling av Popical-konceptet där Göteborgs Symfoniker möter profilstarka artister i gränsöverskridande projekt. Bland tidigare produktioner där internationella giganter hyllats finns Sgt. Pepper och David Bowie: Berlintrilogin. Nu är det Kate Bush som står i centrum, 40 år sedan hennes debutsingel Wuthering Heights toppade listorna och lagom till hennes 60-årsdag. Mannen bakom projektet är arrangören, kompositören och musikern Martin Schaub för vilken Kate Bush ända sedan tonåren varit en viktig inspirationskälla. I This Woman's Work har Martin Schaub gått igenom hennes samlade produktions otroliga spännvidd och gjort ett urval utifrån berättandet och texterna. Sex olika textliga teman blir till sex satser i konserten: – Att placera sångerna i nya kontexter gav mig frihet

att hitta oväntade vinklar där det behövdes. Publiken kommer definitivt att känna igen sig. Jag har medvetet inte valt bort de kändaste låtarna eller "överarrangerat" musiken – Why fix something that ain't broken? – men jag har jobbat hårt med att förstärka och utveckla musiken med hjälp av symfoniorkesterns unika klangfärgsmöjligheter. Dock hela tiden med respekt för Kate Bushs ursprungliga artistiska vision, säger Martin Schaub.

Sångsolisterna brinner för projektet och delar också Martin Schaub's respekt för Kate Bush. "Hon har gått sin egen väg och byggt upp ett eget universum" menar Jennie Abrahamson och Malin Dahlström summerar sina intryck av artisten: "Hon är helt fri i sitt skapande, en stor konstnär."

I regi av Helena Röhr.

Christoffer Nobin

2017 utsågs Christoffer Nobin till chefsdirigent och konstnärlig ledare för Östgöta Blåarsymfoniker. Han studerade dirigering vid musikkonservatoriet i Köpenhamn och dessförinnan klassisk sång och komposition vid musikhögskolan i Malmö. Sedan sin debut med Helsingborgs symfoniorkester 2011 har han varit en flitig gäst hos så gott som samtliga symfoniorkestrar och operahus i Sverige och Danmark. Han har gjort skivinspelningar med bland andra Malmö symfoniorkester, Göteborgs Symfoniker och Norrköpings symfoniorkester. Debuten med Helsingborgs symfoniorkester gav honom också ett tre år långt förordnande med omkring 15 konsertproduktioner i Helsingborg 2011-2014.

Engagemang i utlandet inkluderar bland annat London Symphony Orchestra, Deutsche Kammerphilharmonie och Danmarks Radios symfoniorkester samt turnéer till bland annat Japan, Ungern och Tyskland. Med Deutsche Kammerphilharmonie, som anses

vara en av världens ledande kammarorkestrar, har Christoffer Nobin ett särskilt varmt förhållande. Han har gjort ett flertal produktioner med orkestern, bland annat två omfattande operaproduktioner och en abonnerad konsert i Berlin för Tysklands dåvarande president.

Som assistent till några av världens främsta dirigenter (bland andra Paavo Järvi och Louis Langrée) har Christoffer Nobin varit verksam vid bland annat Metropolitan Opera i New York, Grosses Festspielhaus i Salzburg och Théâtre des Champs-Élysées i Paris. Christoffer Nobin har i den här rollen även medverkat vid ett flertal cd- och dvd-inspelningar. Han var tidigare dirigent för Lunds akademiska kör och har varit verksam som kormästare både på Malmö opera och på Göteborgsoperan. Christoffer Nobin är även verksam som kompositör och har bland annat skrivit tre operor och varit medkompositör till fem musikaler.

Göteborgs Symfonikers Vokalensemble

presenteras på sid 36

Malin Dahlström

Låtskrivaren och producenten Malin Dahlström är en av medlemmarna i den internationellt hyllade duon Niki & The Dove som givit ut två album och turnerat i Sverige, Europa och USA. För sitt andra album *Everybody's Heart Is Broken Now* tilldelades de 2016 P3Guld i kategorin Årets pop och 2017 fick de pris av organisationen SKAP. Niki & The Dove har tidigare gjort Popical på Göteborgs Konserthus tillsammans med musiker ur Symfonikerna. Malin Dahlström arbetar även med att skriva musik till dans, teater och film och har bland annat skrivit musik och medverkat i flera av Suzanne Ostens uppsättningar på Unga Klara men även på Göteborgs Stadsteater.

Jennie Abrahamson

I början av 2017 gavs Jennie Abrahamsons femte album *Reverseries* ut och hyllades näst intill unisont av kritikerna, med bland annat full pott (10/10) i Sonic Magazine. Under året som följt har hon turnerat med sitt band i Europa varvat med engagemang i Hans Eks orkestersatsning *Bowie* i Berlin, framträdande på Polarprigalan och turné med Loney Dear. Vårintern 2018 startar bra – med *Reverseries* har Jennie Abrahamson nominerats till Årets Pop på P3 Guld, hon kommer att släppa ny musik i spännande samarbeten och i april är det dags för turné igen. Tidigare har Jennie Abrahamson turnerat med Peter Gabriel (2013) och varit med på världsturnén *Rock Paper Scissors Tour* med Peter Gabriel och Sting (2016). I Göteborg har hon gjort en uppskattad Popicalkonsert med musiker ur Symfonikerna samt medverkat i Hans Eks *Bowie*-projekt (båda 2016).

Tidigare framföranden

Intresserad av att se vilka artister, dirigenter och verk som förekommit i Göteborgs Symfonikers historia? Hela arkivet finns tillgängligt på: gso.se/historik

Pianisten Käbi Laretei hade ett stort inflytande på dåvarande maken Ingmar Bergmans förhållande till musiken, vilket Jüri Reinvere skriver om i sin krönika på sid 114. Hon var också regelbunden solist med Göteborgs Symfoniker, sammanlagt 17 framträdanden 1949-1983. Den 19 november 1968 spelade hon ett stort soloverk. Vilket verk var det? Första rätta svaret belönas med en cd. Mejla till podiet@gso.se.

Ingmar Bergman 100 år!

Ett musikaliskt drömspel i Bergmans universum med livemusik av Symfonikerna, video och ljus, dirigent Frank Strobel. 2 & 3 februari.

ERBJUDANDE!

Abonnenter i Göteborg Konserthus och Filmfestivalens Plus-medlemmar får 100 kr rabatt och betalar endast 330 kr/biljett (ord pris 430 kr). Bokas i biljettkontoret 031-726 53 00.

Göteborg
Film Festival

Hos oss kan du äta med gott samvete

Konserthusets restaurang är Svanen- märkt och KRAV-certifierad. Det innebär att verksamheten bedrivs med tanke på miljös bästa. Inga av restaurangens fisk- och skaldjursrätter innehåller rödlistade arter och både mat och vin är ekologiska i så stor utsträckning som möjligt. KRAV-märket är Sveriges mest kända miljö-

märkning för mat, uppbyggd på ekologisk grund med särskilt höga krav på djuromsorg, hälsa, socialt ansvar och klimatpåverkan. Detta gör sammantaget att alla miljömedvetna gäster kan känna sig trygga och bekväma vid ett besök hos oss. Och att maten smakar förträffligt är alltid vårt främsta mål! Mer information finns på: svanen.se samt krav.se.

BOKA BORD 031-726 53 00 OCH GSO.SE

Barockakademin Göteborgs Symfoniker

2016 bildade Symfonikerna en egen barocken-semble som sedan dess ger konserter både i Konserthuset och på turnéer i regionen. Man har lyckats knyta en internationellt respekterad barockprofil till ensemblen som konstnärlig ledare – den italienske cellisten Stefano Vegetti. Han har bland annat samarbetat med Anner Bijlsma, Midori Seiler

och Joos van Immerseel. Sedan 2000 leder han sin egen Ensemble Cordia men han spelar också i ensembler som Anima Eterna och L'Archibudelli.

Det senaste projektet med Barockakademin Göteborgs Symfoniker var Apokalyps eller inte? i höstas, ett spännande möte mellan ny animerad film och musik av tonsättare som Roman, Biber och Vivaldi. Nästa projekt blir barockkonserter i Göteborg den 26-27 april. I sitt arbete i akademien utforskar musikerna och Stefano Vegetti musiken ur ett tidstroget perspektiv. Det handlar både om teknik, ideal och instrument.

– Musikerna i BAGS är mycket öppna och nyfikna och jag är imponerad över hur väl de utvecklas tillsammans, säger Stefano Vegetti.

Rent praktiskt innebär det att man spelar med sensträngar och i en lägre stämning, 415 Hz mot normala 440 Hz. Material, stämning och teknik är element som alla har betydelse för klangen.

– Men allra viktigast är sensträngarna, de påverkar ensemblens klang väldigt mycket.

Vid konserterna i april ingår musik av de enormt produktiva ikonerna Telemann och Vivaldi samt den italienska virtuosen och mästaren Francesco Maria Veracini (1690-1768). I nästa nummer av Podiet berättar Stefano Vegetti mer om programmet.

Med musiken mot framtiden

Musik inspirerar, förenar och öppnar nya vägar. Därför är vi stolt sponsor av Göteborgs Symfoniker, Sveriges Nationalorkester.

Tillsammans gör vi musiken tillgänglig för fler, samtidigt som vi skänker inspiration till flera unga.

Därför hjälper vi också El Sistema, i deras arbete med att öppna nya vägar in i samhället för barn och ungdomar.

Vi engagerar oss för framtida generationer

Pelles möte med Leonard Bernstein

TEXT STEFAN NÄVERMYR FOTO CHRISTINA BURTON & MARCO FEKLISTOFF

– Ni svenskar är ju otroliga. Jag måste åka dit! Orden var Leonard Bernsteins och han talade med violinisten Pelle Appelin. Det var party med rykande grillar, kall öl och kylt vin på gräsmattan i Tanglewood där Boston Symphony höll sin årliga sommarfestival i den väldiga utomhuspaviljongen med plats för 5700 åskådare. De firade framförandet av Berlioz Symphonie fantastique med The Jeunesses Musicales World Orchestra under ledning av den legendariska amerikanske dirigenten. Kulminationen på en turné som fört den internationella ungdomsorkestern från Wien och London till New York och Tanglewood innan det hela skulle avslutas med finalkonsert i kanadensiska Ottawa. Pelle Appelin hade provspelat i Stockholm och tagits ut som en av åtta svenska musiker. När turnén var avslarad skulle han börja sin nya tjänst i Göteborgs Symfoniker. Ingen dålig start på karriären.

Framträdandet i Tanglewood 1974 var inte vilken konsert som helst: den hölls till 100-årsminnet av Serge Kusseviskij som varit mångårig chefsdirigent för Boston Symphony och lärare till den unge

Leonard Bernstein. Snacka om feststämning! Och mitt i allt detta satt den 20-årige Pelle Appelin och bara trivdes.

– Det var helt fantastiskt. När Bernstein kom in på podiet vid den första repetitionen och tog pinnen så lyfte alla en bit från stolen – det blev en sådan förändring i orkestern. Alla skärpte sig och han behövde aldrig höja rösten. Han var i sitt esse och man märkte att han tyckte det var kul.

På programmet stod William Schumans American Festival Overture och Berlioz Symphonie fantastique. När man under repetitionerna kommit till tredje satsen i symfonin var det dags för det stora klarinettsolot. Pelle Appelin spände öronen. Den unge solisten gjorde sin insats varefter Leonard Bernstein slog av. En spänd tystnad infann sig. Utan att säga något klev Bernstein ner från podiet och gick fram till klarinettisten. Vad skulle nu komma? De behövde inte vänta länge på svaret.

– Your playing is fantastic, I just had to say that. Where do you come from?
– I come from Sweden, svarade den rodnande mannen med utpräglad stockholmsbrytning.

– Oh my god! I've been to Sweden once and conducted the Stockholm Philharmonic. Which orchestra are you solo clarinetist in?

– No, no, no, I play in a military band...

Bernstein höjde på ögonbrynen.

– Unbelievable, I must go to Sweden and conduct, svarade han skrattande.

– If you're in a military band what wouldn't the symphony musicians be like? Incredible.

Bernstein vände sig om och ropade till sin assistent: "Nu får du fixa några konserter i Sverige".

En skön värme spreds i orkestern, inte minst bland de svenska medlemmarna som blev extra stolta. Klarinettisten var Pelle Appelins kompis Krister Andersson som sedermera skulle bli känd som en av våra finaste jazzsaxofonister, "Sveriges mest underskattade jazzmusiker" enligt Bernt Rosengren och två gånger vinnare av Gyllene skivan. En försynt musiker som inte gjorde mycket väsen av sig utom när han spelade.

Orkestern var laddad och genomförde en höjdar-konsert. Leonard Bernstein fick allt att lyfta med sin inspiration och passion. Efteråt var musikerna lyckliga, lättade och glada. Något firande var ursprungligen inte planerat, orkestern skulle nästa morgon ta ett tidigt flyg till Ottawa. När Bernstein under en paus i genrepet tidigare satte sig och småsnackade med Pelle Appelin och några andra frågade han om det skulle bli fest efteråt. De unga musikerna skakade besviket på huvudena: "Tyvärr får vi ingen fest." Bernstein protesterade omedelbart.

– We can't have that, of course we must celebrate!

Så han kallade till sig assistenten som fick order att fixa mat och dryck till kvällen. Här skulle det bli fest. Och det var Bernstein som bjöd.

Under turnén hade orkestern spelat i New York där Pelle Appelin och Krister Andersson traskat upp och ner längs gatorna i jakten på en sax till Krister. De var billigare i USA än i Sverige. Efter

Två musikerkolleger: Pelle Appelin och Leonard Bernstein.

Pelle Appelin är violinist i Göteborgs Symfoniker och var med i den ungdoms- orkester som Leonard Bernstein dirigerade i Tanglewood 1974.

att ha testat flera instrument i stans musikaffärer hittade han en tenorsaxofon han gillade och slog till. Den saxen plockade han fram på festen i Tanglewood. Pelle Appelin tog hand om kompet tillsammans med en bekant i orkestern.

– Jag hade fuskat lite på trummor och det fanns en sydamerikan som spelade piano. Så vi satte ihop en trio och spelade under kvällen. Bossa-nova och standardlåtar.

När Krister Andersson solade som värst kom Bernstein förbi. Pelle Appelin minns hans reaktion. – Han blev ju nästan knäckt när han insåg vilken hög nivå det var och utbrast: ”I don’t believe it, you guys are incredible. I must visit Sweden!”

Inhyrda kockar med elegant mundering stod vid grillarna och levererade barbecue av högsta klass medan musikerna snackade, skrattade och gång på gång fick påminna sig själva om att de firade med Leonard Bernstein som var med hela kvällen. Han gick ledigt runt och tog sig tid att tala, satte sig ner en stund och kopplade av. Han älskade att umgås med människor och var nyfiken på deras bakgrund.

Efter den festliga kvällen i Tanglewood blev det en avslutande konsert i Ottawa med Michael Tilson Thomas. Den gick bra men kunde inte mäta sig med Bernstein-ruset. Sedan var äventyret över och

Pelle Appelin fick ta avsked av vännerna i orkestern innan alla återvände till sina respektive hemländer. – Det kändes underligt när jag kom hem. Jag visste egentligen inte vad jag hade varit med om, det var en sådan stor händelse.

Efter det sex veckor långa turnéäventyret var han snart inne i verkligheten igen och det nya arbetet i Göteborgs Symfoniker. Några år senare följde eran med Neeme Järvi där utmaningar och landvinningar kom i strid ström under mer än 20 år och sedan fick Pelle Appelin spela med profilstarka chefsdirigenterna Gustavo Dudamel och Santtu-Matias Rouvali.

Kvällen i Tanglewood har en speciell plats i Pelle Appelins hjärta. Visst var det något av en dröm, men en sann sådan. En liveinspelning av Symphonie fantastique gavs ut och tittar man på lp-konvolutet ser man en ung Pelle Appelin på gräsmattan med en leende Leonard Bernstein.

– Jag kommer aldrig att glömma den sommaren, det var en sådan kick. Vilken tur jag hade som fick vara med om detta när jag var 20 år!

PÅ BROADWAY MED BERNSTEIN
STORA SALEN
FREDAG 9 FEBRUARI KL 18.00
LÖRDAG 10 FEBRUARI KL 15.00

MICHAEL VERDICCHIO

Michael. Verdicchio@gp.se
Granskande reporter.

GP GRANSKAR. ÄR DITT TIPS MITT NÄSTA AVSLÖJANDE?

VI GER DIG VERKLIGHETEN. Varje dag skapar vi innehåll som engagerar, guidar och upplyser i vardagen. För vem skulle annars rapportera om det som händer på Götaplatsen, i Biskopsgården och bland politikerna på Gustaf Adolfs torg? Bry sig om att recensera den nyöppnade krogen på din gata eller utse stans bästa semla? Vi kommer att fortsätta leverera journalistik som betyder något. För Göteborg och Västsverige.

Göteborgs-Posten

LOKALSINNE I VÄRLDSKLASS

Min starkaste konsertupplevelse

NAMN: Namn: Peter Brandt, helt ny konsertbesökare. 57 år, arbetar på informationsbolaget Bisnode sedan 21 år. Gift i snart 30 år med Anna. Barnen Clara, Ellen och Maja är utflugna.

KONSERT: Händels Messias med Göteborgs Symfoniker, Göteborgs Symfoniska Kör, dirigenten Natalie Stutzmann och sångsolister den 14 december 2017.

Efter rätt många år som gifta och med numera tre utflugna barn kom min fru till mig en dag och sa: "Låt oss göra lite saker tillsammans, du älskar ju fotboll och jag älskar ju musik". Hon fortsatte: "Om jag följer med dig till Ullevi kan du väl för

första gången följa med mig till någon föreställning på Konserthuset."

Blev väl inte så där jättespontanglad men har alltid velat ta med mig Anna till min värld av kamp, svett och tävling så jag sa javisst efter lite tvekan.

Sagt och gjort, redan någon vecka efter vår överenskommelse tog vi några kalla Pale Ale Lager som man sig bör och så begav vi oss till Ullevi för en högriskmatch. Före matchen försökte jag berätta allt om varför det bara är en boll

på planen, offsideregeln, indirekta frisparkar, avsiktlig maskning, bortamålsregeln och varför de manliga starka och vältränade spelarna ofta får något smärtstillande och ambulansvård när någon från andra laget skojkittlade dom lite. Efter matchen som för övrigt slutade med 0-0 och några trivsamma supporterslagsmål var Anna allt annat än nöjd. I går var det så dags för mig att följa med Anna till konserthuset för en julkonsert med den klassiska Messias av Händel.

Inga hovtramp från polishästar, inga sirener eller avspärningar när vi promenerade upp längs Avenyn till föreställningen. Dessutom ingen visitation eller tunga kontroller för att försäkra sig om att man inte försökte smuggla in knivar, basebollträ eller medhavd bomull och eter. Började ana oråd, vart tusan hade jag kommit, vad hade jag gett mig in på och vad hade jag egentligen tackat ja till?

Kvällen till ära hade själva kören en liten extra-föreställning i foajén före själva huvudnumret. De framförde några vackra julsånger och avslutade med O helga natt. Det blev rejält stämningsfullt och jag kände att jag började tina lite och började så smått se fram mot huvudnumret.

Det var helt fullsatt och stämningen andades förväntan och det dröjde inte länge förrän publiken intagit sina platser. Musikerna satt redan på

plats och stämde sina instrument, sen kom den beryktade Halleluja-kören och till sist solisterna och själva dirigenten. Trumpetarna kom och gick dock som dom ville.

Sen satte det i gång och det dröjde inte länge innan jag var rejält tinad. Det var så fint och vackert, varje ton och not var i perfekt harmoni, kändes som att inte en enda not var felpacerad eller i vägen på något sätt. Det var samma känsla som att gå i en lövskog på hösten där varenda färg är i perfekt samklang med naturen, där inga färger skär sig över huvud taget.

Dock så applåderade man inte efter varje stycke, man väntade in tills första halvlek eller vad det nu heter var slut, då klappade man liksom retroaktivt på vad som hänt före pausen. Tyckte det var jättesvårt att hålla igen så.

Hur som helst tror jag nog att de flesta tyckte så för i andra akten när paradnumret Halleluja sista halleluja tonat ut så struntade publiken helt i vett och etikett utan startade en spontan vissel och applåderidå.

Jag var nu helt fast och för en gångs skull fick jag känna hur det är att bara vara i nuet. I vanliga fall tänker jag alltid bakåt på en massa hemska snöstormar som varit, oförrätter, felaktiga val och sänt eller hur framtiden skall bli eller rättare sagt räds-lan för allt som kan gå fel. Jag bara satt och njöt och kände både vanlig glädje och chockglädje.

det i alla fall. Och i ärlighetens namn så hade jag släppt garden helt, efteråt kramade jag Anna varmt utan att säga något och hon fattade genast att detta var mitt sätt att tacka henne för hennes briljanta idé. Tittade mig försiktigt runt och det var så många glada och uppspelta människor. Förstod att jag inte var den enda som var berusad av upplevelsen. Sen är det faktiskt inte så vanligt få uppleva något nytt och för första gången i min ålder. Tankarna gick tillbaka till när jag smakade crème brulee första gången eller när jag blev pappa till mitt äldsta barn. Eller när jag köpte min första pälsmössa gjord av äkta humlor. Var så gulbrun och fin.

På vägen hem fick jag en idé så jag frågade Anna om hon köpt någon julklapp till mig ännu. Hon skakade lite generat på huvudet och innan hon hunnit förklara varför sa jag bara: "Undrar om de säljer årskort på Konserthuset, i så fall hade det varit en riktigt bra julklapp."

Med tanke på hennes leende så säger jag bara: "På återseende Konserthuset!"

Peter Brandts kommande bloggar hittar du på gso.se/blogg. Är du själv intresserad av att blogga om din musikupplevelse på Konserthuset – mejla till podiet@gso.se.

Genesis med Martin Fröst

TEXT GÖRAN PERSSON
FOTO TOR JOHNSSON

Klarinettisten och dirigenten Martin Fröst är en av vår tids stora musikprofiler. I föreställningen Genesis utforskar han musikens egen skapelseberättelse och får oss att med historien som verktyg öppna öronen för vår egen tid.

Martin Fröst drivs av en ständig och okuvlig lust att utforska musikens innersta väsen. I föreställningen Dollhouse utmanade han våra invanda föreställningar om hur en konsert ska vara. Här, i uppföljaren Genesis ger han sig i kast med musikens själva skapelseberättelse och tar oss med på en resa genom musikhistorien. 2000 år på 50 minuter. Sedan premiären i Konserthuset i Stockholm 2015 har han både utvecklat och koncentrerat föreställningen.

– Ja, före paus dirigerar jag Mozarts uvertyr till Figaros bröllop och Beethovens fjärde symfoni. För de allra flesta är det musik som är bekant och känns trygg. Sedan förändras spelplanen. Den andra avdelningen ger oss nya perspektiv på det vi har hört, men också på vår tids musik, säger Martin Fröst när Podiet får tag på honom i Stockholm där han vistas några dagar mellan sina många internationella konsertframträdanden.

När vi lyssnar på dagens musik gör vi det alltid med historiens musik inom oss. Och tvärt om, när vi hör gammal musik gör vi det med erfarenheterna från vår egen tids musik. Vi har både gamla och nya öron, fortsätter Martin Fröst. På det viset speglar konsertens båda halvor varandra mycket påtagligt. För långt, långt därinne finns det förflutnas alla skikt, menar han.

– Men samtidigt som vi lär oss av historien kan vi aldrig exakt veta hur någonting lät på Mozarts eller Beethovens tid. Därför tycker jag också att man ska vara ödmjuk när vi speglar det som har hänt genom det nya, och det nya genom det som har hänt.

Någonting man ändå slås av när man ser och hör Genesis är hur mycket som förenar både gammalt och nytt och musik från olika delar av världen. Anders Hillborgs Incantation känns som en fullkomligt naturlig fortsättning på Hildegard av Bingens musik med närmare 900 år på nacken. Och Telemanns energiskt hetsiga Presto har starka uttrycksmässiga likheter med argentinaren Astor Piazzollas tango som vibrerar av nattlig hetta och ohämmad åtrå. Att människor inte var annorlunda förr kan vi höra i musiken.

Som "ceremonimästare" kommer Martin Fröst att lotsa publiken genom programmet och vara publikens guide genom århundradena.

– Jag tycker oerhört mycket om att para ihop saker som först kan verka helt olika varandra. När något plötsligt – och ibland nästan omärkligt – övergår i något annat. Vid den här konserten går alla stycken under den andra delen i varandra nonstop, säger Martin Fröst.

Och det han presenterar är en mix av musik som spänner från munkklosterritualer till musik av

Anders Hillborg, komponerad speciellt för Genesis. Däremellan återfinns bland mycket annat också brodern Göran Frösts virtuosa Klezmer Dance, som vi kommer att kunna höra har ett tydligt musikaliskt släktskap med Béla Bartóks Rumänska folkdanser. Genesis är sannerligen ett musikhistoriskt äventyr, signerat Martin Fröst.

GENESIS
STORA SALEN
TORSDAG 25 JANUARI KL 19.30
LÖRDAG 27 JANUARI KL 15.00

Klassiska konserter var du än är

↓

Ladda ner GSOpay i dag!

Available on the
App Store

ANDROID APP ON
Google play

Ny säsong på gång!

När detta skrivs i december är i stort sett hela programmet för säsongen 2018-2019 lagt. Ett överflöd av skön musik, explosiva uruppföranden och artister och dirigenter av högsta internationella klass. Gamla favoriter kombinerat med kittlande nyheter blir en spännande blandning som både smeker och retar. Hela programmet presenteras i april men redan nu kan vi avslöja några guldskor.

Chefdirigenten Santtu-Matias Rouvali kommer att vandra vidare i Sibelius-spåret men också glänta på dörren till Beethoven. Han kommer att leda en omfattande Tysklands-turné med Symfonikerna, pianisten Alice Sara Ott och den karismatiska slagverkaren Martin Grubinger. Här får den internationella publiken höra Sibelius och Stravinsky och helt nyskriven musik. Och piano-konserter av Grieg och Liszt.

Säsongens Artist in Residence blir den holländska violinisten Janine Jansen som skapat sig ett stort namn med sitt kompromisslösa konstnärskap och sin starka scen närvaro. Hennes konserter tar oss djupare in i musiken och berör alltid!

Något liknande kan sägas om den dynamiske isländske pianisten Víkingur Ólafsson som med skärpa och passion verkligen får musiken att lyfta. Han är solist vid säsongöppningen och visar sin mångsidighet med att både spela Mozart och Stravinsky.

Och för alla som väntat på verket som älskas av de flesta men faktiskt sällan framförs: Symfonikerna kommer att spela Mozarts lilla juvel Eine kleine Nachtmusik. Välkomna till en ny säsong!

Santtu-Matias Rouvali

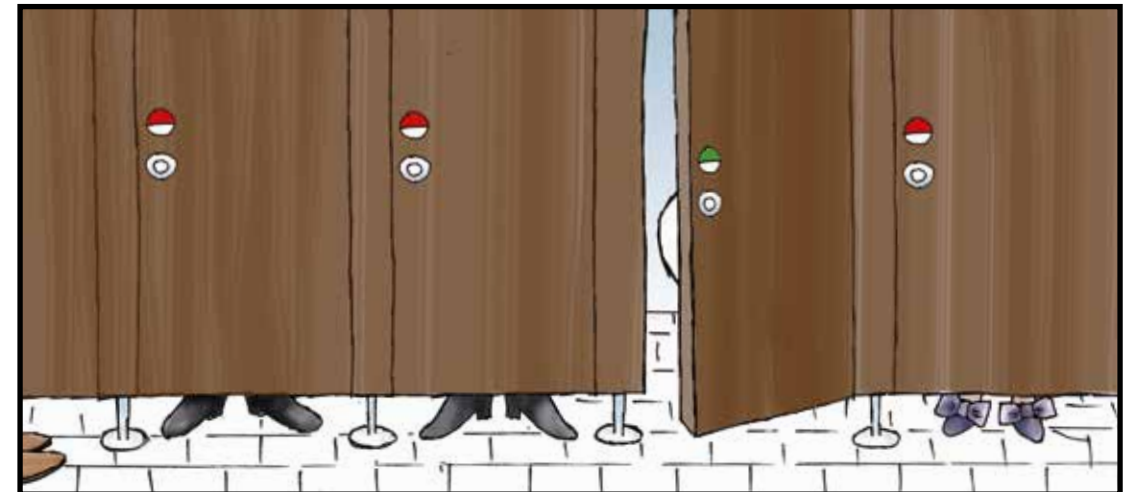
Víkingur Ólafsson

Alice Sara Ott

Janine Jansen

Musiker ur Göteborgs Symfoniker återkommer under våren med tre nya Fikastråk utvalda lördagar.

”Ett nytt musikår – gå med i Vännerna!”

Peter Schéle, ordförande

Göteborgs Symfonikers Vänner bildades 1985 och kan nu se tillbaka på en mer än 30-årig och fullständig historia. Föreningen delar ut stipendier för vidareutbildning av musiker och bidrar ekonomiskt till musikernas konsertkläder. 2015 inköptes för orkestern en Guarneri-violin från 1730. Vi ser också till att den populära kammarmusikserien Fikastråket (med smörgås) genomförs i Göta-platsfoajén år efter år på lördagar kl 11. Kommande Fikastråk äger rum 24 februari, 7 april och 12 maj. Dessutom ordnar vi särskilda träffar med utvalda artister och andra gäster samt bjuder in till programpresentationer inför många konserter. Vidare välkomnas vi till ett antal repetitioner.

Ett medlemskap kostar endast 350 kr/år. Företagsmedlemmar betalar 12 000 kr. Med färre än 15 anställda, 6000 kr. Betala till bankgiro 171-0979 eller swish 123 683 72 49. Märk betalning med Göteborgs Symfonikers Vänner, ditt namn och adress. Postadress: Göteborgs Symfonikers Vänner, Götaplatsen, 412 56 Göteborg. www.gsvanner.com E-postadress: info@gsvanner.com

Hallå där, Carl-Einar Häckner

Du ska trola med Symfonikerna. Vad kan publiken förvänta sig vid föreställningen?

–Magisk stämning, trolleri och musik i kombination med en bit kontrollerat vansinne som går lite över styr.

Har du upptäckt något nytt trick på sistone?

–Jag har trollat med en hand i stället för två. Intressant begränsning som öppnar dörrar till nya lösningar. Det var en isbjörn som åt upp armen så publiken förstår varför.

Vilken roll spelar musiken när du skapar dina föreställningar?

–Ja, det är nog oerhört fantastiskt viktigt även om ingen kan veta hur det låter inne i huvudet när jag målar. Ljudet finns i texter, i trolleri och så klart i musiken. Rytmen påverkar skapandet mycket.

Favoritmusik, favoritartister?

–Schubert, Beethoven, Schumann, Bach, Maria Callas, Nick Cave, Édith Piaf, Erroll Garner, Yuja Wang, Victor Borge, Lena Philipsson, Tommy Cooper, John Cleese, Stewart Lee, Rikard Wolff.

Du har haft föreställningar på Aftonstjärnan hela hösten, vad händer nu i år?

–Extraföreställningar på Aftonstjärnan fram till april. Södra teatern i Stockholm i september och sen turné lite grann.

Var har du ditt hem nu för tiden?

– Jag bor alltid i Göteborg och Berlin. Om jag inte är på turné eller har semester.

Något annat du vill berätta för våra läsare?

–Det är fint med Konserthuset och Symfonikerna. Sjostakovitjs Symfoni nr 12 nu senast är bland de bästa ögonblicken jag haft som åhörare när det gäller klassisk musik. Om-tumlande upplevelse.

STENHAMMARSALEN
LÖRDAG 24 FEBRUARI KL 17.00 & 19.00

7 frågor

Vi tar pulsen på Héléne Grimaud, säsongens Artist in Residence som turnerar i Norden med Santtu-Matias Rouvali och Göteborgs Symfoniker 10-18 mars.

Hemlig last

Jag har inga hemliga laster. Om jag upplever en känsla av njutning eller passion så förknippas den aldrig till känslan av skuld, och vice versa.

Hobby

Westernridning.

Min oas

Mitt hem.

Favoritmusik

Den som är aktuell för stunden men Bach får gärna komma på besök varje dag, vad mig anbelangar.

Mitt livs överraskning

Den första: att jag föddes, den andra: har ännu ej inträffat.

Mitt tips

Håll ut och gör det bästa av varje ögonblick med öppet hjärta och öppet sinne.

Äter helst

Det italienska köket, tysk Brotzeit* och marockansk cous-cous.

**Bayerskt smörgåsbord med godsaker som saltade kringlor, potatisost, ost- och smörröra med paprika (Obatzda), saltade rädisor, wienerkorv och rökt fläsk.*

KONSERT

GÖTEBORGS SYMFONIKER SVERIGES NATIONALORKESTER
- KONserter, GÄSTSPEL & TURNÉER

MUSIK

Huvudsponsor av kultur i världsklass
- i mer än tre decennier

VOLVO

Volvo Group

Efter första världskrigets slut 1918 hade oroligheter och politiska efterskalv skakat Europa med strider mellan segrare och besegrade, högerfalanger och vänsterblock. Flyktingar sökte skydd och trygghet från krigshärjade områden vilket precis som i dag ledde till sociala och politiska konflikter. En person som visade engagemang och sökte praktiska lösningar var den legendariske norske forskningsresanden Fridtjof Nansen som drev frågan i Nationernas Förbund. Så kallade "Nansen-pass" infördes till statslösa flyktingar som därmed kunde söka sig till mindre drabbade länder. Över 450 000 pass utfärdades och många gick till ryska flyktingar som drabbats av inbördeskriget. Omkring 800 000 hade blivit statslösa när Lenin drog tillbaka medborgarskapen för folk som invandrat. Nansen belönades 1922 med Nobels fredspris för sina insatser, samma år som Sovjetunionen bildades och Benito Mussolinis fascistiska parti tog makten i Italien. Det var en värld i förändring.

I Sverige var det lugnare men krisen efter tidigare års hungerkravaller med bröduppror i stora delar av landet höll i sig. Hjalmar Branting och socialdemokraterna tog över 1920 men det politiska läget var komplicerat och utan absolut majoritet kunde sittande regering lätt

fällas om opinionen ändrades. I en situation med massarbetslöshet och deflation kunde sport och kultur skänka lite ljus i tillvaron. Musik piggar alltid upp! En artist som fick något av ett genombrott 1922 var sångaren och underhållaren Karl Gerhard, för övrigt aktuell i en musik- och dansföreställning på Stadsteatern i regi av Eva Bergman. Han lanserade sin nya schlager

Jazzgossen. Det var en tidig uppmärksamhet av den trendiga stil som blev identitetsskapande för många ungdomar med sina heta rytmer och fräcka kläder, "Se här kommer ju en gosse, med en byxa som en rakkniv vass. Mockaskorna har han påsse, och hans hobby är

att dansa jazz." Om jazzen var ett storstadsfenomen dominerade idrotten i landsorten. I mars 1922 genomfördes det allra första Vasaloppet med 119 startande skidåkare. Snabbast var Ernst Alm från Norsjö, 80 km väst om Skellefteå. Han segrade med en sluttid på sju och en halv timmar. 2017 hade antalet anmälda deltagare stigit till 15 800.

I juli 1922 slutade Greta Gustafsson som affärsbiträde på varuhuset PUB (Paul U Bergström) i Stockholm och satsade på en karriär som skådespelare. Hon blev elev på Dramatens scenskola och gjorde sin andra film,

ÅRET VAR 1922

Forskningsresanden Fridtjof Nansen

Revykungen Karl Gerhard

Vasaloppsvinnaren Ernst Alm

Greta Gustafsson i filmen Luffar-Petter från 1922. Huvudroll, manus och regi: Erik A Petschler.

farsen Luffar-Petter. Två år senare hade hon framgångar i succén Gösta Berlings saga och sedan var det raka vägen till Hollywood där hon blev stjärnan Greta Garbo.

Biografen var förstas ett stort folknöje med sina rörliga bilder och spännande berättelser. Men det fanns ett medium som arbetade live, i realtid, nämligen radion. BBC startade sina reguljära sändningar 1922 och fantaster kunde höra levande musik, reportage och nyheter på enkla kristallmottagare. Sverige följde efter tre år senare med Radiotjänst och Göteborgs Symfoniker var med i etern redan första året (och är i dag i framkant med GSoplay). Att musiken fanns tillgänglig i varje hem var naturligtvis ett stort framsteg men det fanns också kritiska röster. Julius Rabe skrev i Handels-tidningen den 8 januari 1925: "Någon full ersättning för musiken, den levande, skälvande, värmande och smekande musiken kan radion icke ge. Hur tekniken än fulländas, en reproduktion, en kopia blir radiomusiken alltid." Men man kan undra vad Julius Rabe hade sagt om han fått uppleva dagens levande livesändningar i ljud och bild av hög klass på GSoplay!

Våren 1922 var en ödesmättad tid för Symfonikernas chefsdirigent Wilhelm Stenhammar. Han hade trött och utarbetad bestämt sig för att sluta sin tjänst i Göteborg. Det ständiga arbetet hade slitit på kropp och själ och han liknade sig själv i ett gripande brev till orkestern med "en slö rakkniv". Som avslutning på säsongen

1921-1922 gavs två konserter den 27-28 april i Konsert-huset på Heden. Första halvan leddes av ingen mindre än Carl Nielsen. Han dirigerade sitt körverk Hymnus amoris som skildrar människans fyra livsåldrar och "förde med sig den livets fläkt, som stora och sköna människotankar framkalla" (Göteborgs-Posten). Efter paus stegade Wilhelm Stenhammar in på podiet och dirigerade "denna mäktiga komposition som reser sig till ett monument både över svensk natur och svensk kultur. Man kan icke höra dessa klanger utan att gripas i någon hjärtesträng, vare sig det är "visan" den enkla folksliga visan, som dansar fram över körernas dova sorl, eller tempelsången, som tvingar mänskliga och instrumentala stämmor att gemensamt höjas till extasens gräns." GPs recension var lyrisk och publikens "ovationerna visste inga gränser".

En storslagen avslutning på en legendarisk epok och samtidigt göteborgspremiär för Stenhammars kantat Sången som hade komponerats till Kungliga musikaliska akademins 150-årsjubileum. Ett stort verk som lämnat ett stort minne. Nu kommer ett sällsynt framförande av Sången med Neeme Järvi i ledningen för Göteborgs Symfoniker, Göteborgs Symfoniska kör, Brunnbo Musikklasser samt sångsolister den 1 & 3 mars. Tag tillfället i akt – det är över 60 år sedan verket senast framfördes i Göteborg!

Through the Lens Darkly*

AV JÜRI REINVERE

Ingmar Bergmans förhållande till musiken var passionerat – faktiskt mer passionerat än förhållandet till film och teater, skulle jag vilja påstå. Det påminde i viss mån om en munks liv – tillbedjande, fullständigt privat, dolt för andra, tämligen intuitivt men väldigt trofast.

Genom hela sitt liv sökte han efter något jag skulle kalla ”musikens hemlighet” – jag är ganska säker på att han själv inte skulle ha använt just de orden – men ändå ville han förstå varför musiken är som den är och vad den består av. Jag kände också att det fanns något slags avund: återigen, han sade aldrig så, men det låg ständigt i luften – i att föreställa sig hur man berättar utan ord. Orden var en annan av hans passioner, han behandlade varje ord som en juvel men samtidigt var det hans dagliga verktyg, ibland väldigt svårarbetat, lika lynnig som en häst – han föreställde sig att musiker är välsignade eftersom de inte behöver använda ord för att kunna berätta – eller ännu bättre: de kan berätta utöver orden. Säg något som ligger bortom orden. Han hade en känsla av att han bara väldigt sällan uppnådde detta – med sina bilder och ord.

Men han var säker att denna hemlighet, detta ”något”, har med hantverket att göra, han trodde inte på gudfruktiga uppenbarelser. Knappt ens i musiken. Han verkar ha trott att om Gud möjligen skulle uppenbara sig så skulle det endast ske genom hans tjänare – konstnärernas noggranna, nitiska arbete. Deras penslar, pennor och dammiga pianon – och kunskapen om hur man använder dem. Framförallt hur man använder dem. I detalj, in i minsta detalj.

Det fanns tre mönster vad Ingmar Bergmans musikaliska smak beträffar: först, mästarna – där Johann Sebastian Bach regerar. Sedan romantikerna med sin kammarkänsla – vilken cirklade kring Schubert och Schumann. Och slutligen de stora männen i hans egen tid – ett slags imaginär

bild av en framgångsrik konstnär i mitten av 1900-talet – där Stravinsky stod i fokus som ett alter ego. Relationen till Bach var som munkens till Gud. Relationen till romantikerna var mycket mindre formell: den påminde honom om hans egna teateruppsättningar och berättelserna han ville förmedla. Relationen till Stravinsky och Bartók var väldigt kollegial, man kan säga att han betraktade deras musik så som man förhåller sig till en kamrat. Alltid vänligt men ej så intensivt.

Musikintresset utöver dessa tre mönster var emellertid väldigt stort: jag fick, som så många andra musiker han kände, ständigt förse honom med nya namn, nya uttolkare, nya tonsättare, nya inspelningar. Varje gång insöp han min information som om han aldrig tidigare hade hört musik. Jag hade sett den unga, endast 16-åriga Hélène Grimaud i Moskva när hon spelade Messiaen vid Tjajkovskij-tävlingen. Jag mindes hur hennes rygg gungade när hon spelade Messiaens stränga och dunkla ackord. Och så plötsligt såg jag cd-inspelningen med henne i Helsingfors där jag bodde tio år senare. Som resultat av detta blev Ingmar oerhört intresserad av Hélène Grimauds spel. De tog kontakt med varandra och Grimaud skrev om honom i sin bok där hon jämförde sina vargar med Ingmars ”vargtimme”.

Scener ur hans filmer där en rollfigur eller annan genomgår en förändring i livet medan personen lyssnar på musik liknar också scenerna i hans eget liv. Han brukade tänka när han lyssnade på musik och överföra vad han hörde till de storylines han behövde skriva. Många viktiga uppslag han senare använde i filmerna utvecklades under musiklyssning. Samtidigt gick han på konsert så ofta han kunde: mer ofta förr, senare i mindre utsträckning. Han anlände alltid sist till konserten – så att ingen kunde se honom och närma sig – och han var alltid först att lämna lokalen. Mest av praktiska orsaker,

han ville helt enkelt inte träffa folk han inte hade något att säga till.

Hans relation till musiken påverkades starkt av äktenskapet med Käbi Laretei, och ännu mer av hennes lärare Marialuisa Strub-Moresco – änka till en försteviolinist i Berlins filharmoniker som bodde i Stuttgart och gav privata pianolektioner. Käbi var något osäker på sin pianoteknik och efter att i flera år förgäves ha sökt en lärare hamnade hon i Marialuisas klass. De båda blev goda vänner. Ingmar stödde denna vänskap – och tog lärdom därav också. Det var under perioden med Marialuisa som Ingmars användande av musik blir mer tydligt i hans filmer. Där handlar det inte längre om att ange stämningläget – musiken blir i stället en egen rollfigur som tvingar människorna i filmerna närmre sina öden. Ett slags deus ex machina med övernaturliga krafter, om man vill.

För Marialuisa handlade det helt om teknik: även om hon var italienska – och en hängiven katolik – så hade hon genomgående samlat det mesta av sin kunskap när hon bodde i Tyskland. Därför betraktade hon allt övernaturligt som om det kom endast från en avlägsen värld; i denna världen lever vi bland objekt, vardagliga sysslor och färdigheter. Det var så hon undervisade Käbi, det var så Ingmar lärde av henne, ofta när han satt med vid lektionerna.

Marialuisa kyliga sinnelag – fast hjärtat var inte kallt – är inte blott närvarande i sättet Ingmar använde musiken allt sedan dess, men också i många rollfigurer. Farmodern Helena i Fanny och Alexander är som en levande kopia av henne, och det finns också en stark likhet i den åldrande Marianne i Sarabande, för att bara nämna två exempel. Varken Fanny, Alexander eller Emilie hade kunnat helt uppfylla sina liv utan farmodern – och inte heller Ingmar utan Marialuisa vad musikens hemlighet anbelangar.

De sista dagarna i sitt liv bad han mig avslöja var hemligheten låg i Bachs Kunst der Fuge – ett monument Bach komponerade som sitt testamente. Vid samma tid talade Ingmar om sitt eget testamente, det jordliga, dag efter dag. Det fanns en paus i musiken vi inte kunde komma överens om. Jag ansåg att pausen var inskriven för att Bach gått vilse i sin egen fuga; Ingmar var säker på att Bach blivit för affekterad och övermannats av sina egna känslor. Jag tror att vad vi egentligen diskuterade var den primära frågan – är musik enbart musik, ett flerstämmighetens hantverk, eller finns det något mer, något vi bara kan se som genom ett dunkelt objekt.

**En ordlek med Ingmar Bergmans film Såsom i en spegel som fick den engelska titeln Through a Glass Darkly. Här kan rubriken översättas till ”Genom ett dunkelt objekt”. Through the Lens Darkly är också titeln på Jüri Reinveres orkesterverk som uruppförs i föreställningen Ingmar Bergman 100 år den 2 & 3 februari.*

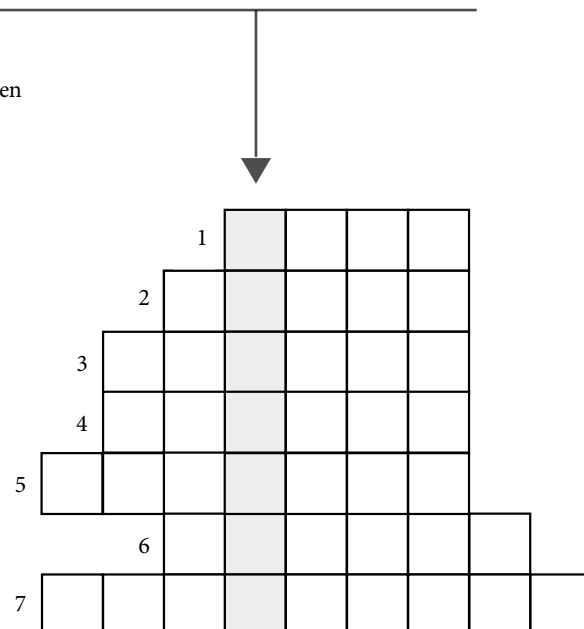
Jüri Reinvere, kompositör

Symfonikrysset 3

VINN EN HELKVÄLL PÅ KONSERTHUSET!

Ledtrådar hittar du i detta magasin. Skicka in rätt ord (den grå lodräta raden) till podiet@gso.se eller till Podiet, Göteborgs Konserthus, 412 56 Göteborg senast den 10 april. Vinnaren får två biljetter till en valfri konsert med Göteborgs Symfoniker och en tre-rätters middag för två i restaurangen.

1. Sjöng om svindlande höjder
2. Kommer för att dirigera favoriten Stenhammar
3. Är mångkonstnär i Genesis
4. Firar reformationen med Mendelssohn
5. Spelar Beethovens fjärde så in i norden
6. Ung violinistbegåvning utöver det vanliga
7. Skrev musikal om gäng i New York

I Symfonikrysset nr 1 var rätt svar Messiaen. Det kunde Kristina Flock i Göteborg. Vi gratulerar!

HON VANN BILJETTER!

Angelica Johnsson blev vinnare av vår Instagram-tävling i november med sin bild från Konserthuset. Grattis till de två biljetterna!

Tävlingen fortsätter – skicka in dina bilder och vinn biljetter till Göteborgs Symfoniker. Så här gör du:

Ta en bild på ditt konsertbesök med din telefon i Konserthuset. Publicera bilden på facebook eller instagram med taggen #Göteborgssymfoniker. Alla taggade bilder hamnar på gso.se/tavling, där du kan läsa mer om tävlingen. (Tänk på att din profil måste vara öppen för att fotot ska synas).

Kom ihåg att det inte är tillåtet att fotografera under pågående konsert.

#göteborgssymfoniker

Vi som gillar klassisk musik ❤️

Denna grupp är för alla som – liksom vi – gillar klassisk musik. Här kan ni dela med er av fantastiska (eller inte alls så fantastiska!) konsertupplevelser, grotta in er i klassisk musikhistoria eller tipsa varandra om klipp, artiklar eller annat som den här underbara världen borde få ta del av. Använd denna grupp som er egen!

Kören fyllde NK med toner

Gissa om kunderna blev överraskade: Göteborgs Symfoniska Kör sjöng så det stod härliga till på NK inför körens 100-årsfirande i december. Maria Forsström ledde

Göteborgs Symfoniska Kör som på flera våningar spred ljuv musik bland Nordiska Kompaniets butiker. Ett stort antal sångugna hade också tagit sig till varuhuset för att sjunga

Händels Hallelujakör tillsammans med den jubilerande kören – en allsång som spred värme och glädje i julruschen.

Vidareutbildning i världen

2017 års stipendiater har utsetts av Stiftelsen Mary von Sydows, född Wijk, donationsfond. Bland dem finns Symfonikerna Marja Inkinen Engström och Naja Helmer. Marja Inkinen Engström, stämledare för andraviolinerna, får stipendium för att kunna studera för professor Mi-kyung Lee i Tyskland och altviolinisten Naja Helmer för viola-studier i Köpenhamn, Berlin och

San Cataldo. Tillsammans utdelar fonden 216 000 kr till de 14 stipendiaterna. Musikstipendierna inrättades år 1996 och utdelas årligen inom Göteborgsoperan och Göteborgs Konserthus. Sedan 1996 har stiftelsen delat ut musikstipendier på mer än 4,2 miljoner kronor.

Naja Helmer till vänster, Marja Inkinen Engström överst.

Stravinskys förlorade verk

2016 återupptäcktes ett verk av Stravinsky i ett notbibliotek i St Petersburg. Det var ett stycke sorgemusik han skrev till en minneskonsert för sin lärare Rimskij-Korsakov, Chant funèbre, eller Funeral Song som förlaget kallar den nya utgåvan. Det har kallats den saknade länken mellan Feu d'artifice och Eldfågeln och har redan spelats av orkestrar runt

om i världen. Nu har den första inspelningen kommit med Luzerns festivalorkester och dirigenten Riccardo Chailly (Decca). Stravinsky skrev i sina memoarer: "Jag önskar att någon i Leninograd kunde leta efter noterna för jag är nyfiken på hur jag komponerade just före Eldfågeln." Göteborgs Symfoniker kommer att spela Funeral Song nästa säsong.

Ny kulturchef

Den 12 februari tillträder Katti Hoflin som Västra Götalandsregionens kulturchef. Hon lämnar då en chefstjänst som stadsbibliotekarie på Stadsbiblioteket i Stockholm.

– Det är med glädje och ödmjukhet jag ser fram mot att vara en del i denna dynamiska region där man verkligen förstår kulturens framträdande roll för hållbar utveckling, säger Katti Hoflin. Tidigare har hon bland annat varit verksamhetschef för Dunkers kulturhus, Helsingborgs kulturskola och stadsmuseum.

Bli vassare med klassisk musik

Många unga lyssnar på klassisk musik när de pluggar vilket ledde till idén att skapa en app där klassisk musik stimulerar elevernas studiemotivation. Den heter Octomonk och bygger på – precis som Pokemon – att man samlar pluggtimmar och på så sätt klättrar till nya nivåer. Musiken står Göteborgs Symfoniker för. Ju mer man pluggar desto coolare tillbehör eller avатарer får man. Appen guidar och styr så att koncentrationen hela tiden är maximal. Först ut att testa den nya appen är Sjumilaskolan i Biskopsgården. Bakom projektet ligger professor Gunnar Bjursell och kreativa praktikanter på Stendahls reklambyrå.

Tyst som en mus

Ja, inte riktigt. Vid en konsert med Mariss Jansons och Bayeriska Radions symfoniorkester i Barbican i London upptäckte publiken en mus som kilade runt i gängen mellan raderna. Kanske skrämdes den av de kraftiga orkesterpartierna i Prokofjevs Romeo och Julia. Musens vidare öden är ej kända, den lär ha sprungit vidare till parketten och försvunnit. Som en i publiken uttryckte det: "Vilken stackare som måste tillbringa varje dag av sitt liv i denna dåliga akustik."

GÖTEBORGS SYMFONIKER –

CHEFDIRIGENT
SANTTU-MATIAS ROUVALI

FÖRSTE GÄSTDIRIGENT
KENT NAGANO

HEDERSDIRIGENT
GUSTAVO DUDAMEL

CHEFDIRIGENT EMERITUS
NEEME JÄRVI

FÖRSTE KONSERTMÄSTARE
PER ENOKSSON
SARA TROBÄCK

**ALTERNERANDE
FÖRSTE KONSERTMÄSTARE**
VLAD STANCULEASA

ANDRE KONSERTMÄSTARE
JUSTYNA JARA
VAKANT

*stämledare
**alternerande stämledare
Göteborgs Symfoniker tillämpar
rotation inom stråkstämmorna

VIOLIN 1
NICOLA BORUVKA
YURY EFIMOV
MATS ENOKSSON
HELENA FRANKMAR
BENGT GUSTAFSSON
ANNIKA HJELM
CECILIA HULTKRANTZ
MICHAEL KARLSSON
HELENA KOLLBACK HEUMAN
LOTTE LYBECK PEHRSSON
HANS MALM
JOEL NYMAN
ANN-CHRISTIN RASCHDORF
KRISTINA RYBERG
VAKANT

VIOLIN 2
MARJA INKINEN ENGSTRÖM*
TERJE SKOMEDAL*
ÅSA RUDNER**
PER-OLOF APPELIN
PERNILLA CARLZON
CATHERINE CLAESSON
HANNA ELIASSON
JAN ENGDAHL
PIERRE GUIS
LEONARD HAIGHT
JENNY JONSSON
ANNICA KROON

JAN LINDAHL
SAMUEL RUNSTEEN
ELIN ANDERBERG STJÄRNA
THORD SVELDUND
VAKANT

VIOLA
PER HÖGBERG*
LARS MÅRTENSSON*
TUULA FLEIVIK NURMO**
SUSANNE BRUNSTRÖM STIGHÅLL
KARIN CLAESSON
NILS EDIN
HENRIK EDSTRÖM
NAJA HELMER
BJÖRN JOHANNESSON
MAGNUS LUNDÉN
KEJO MILLHOLM
BO OLSSON
ELLINOR ROSSING

CELLO
ERNST SIMON GLASER solocellist
CLAES GUNNARSSON solocellist
JOHAN STERN*
JUN SASAKI **
PIA ENBLOM
PAULA GUSTAFSSON APOLA
OSCAR KLEVÄNG
KARIN KNUTSON

SVERIGES NATIONALORKESTER

PETRA LUNDIN
ANDERS ROBERTSON
GREGOR WYBRANIEC
VAKANT

KONTRABAS
HANS ADLER*
BO EKLUND*
JAN ALM**
CHARLES DERAMUS
JENNIFER DOWNING OLSSON
MARC GRUE
ERIK MOFJELL
IDA ROSTRUP
JENNY RYDERBERG

FLÖJT
ANDERS JONHÄLL*
HÅVARD LYSEBO**
VAKANT
TINA LJUNGKVIST (även piccolo/flöjt)

OBOE
MÅRTEN LARSSON*
CAROLINA GRINNE**
NIKLAS WALLIN**

ENGELSKT HORN
BJÖRN BOHLIN (även oboe)

KLARINETT
URBAN CLAESSON*
SELENA MARKSON ADLER**
(även essklarinet)

FAGOTT
OLE KRISTIAN DAHL*
KAITLYN CAMERON
(även kontrafagott)
VAKANT
VAKANT

HORN
LISA FORD*
VAKANT**
KRISTINA BORG
DICK GUSTAVSSON
INGRID KORNFÄLT WALLIN
KRISTER PETERSSON

TRUMPET
BENGT DANIELSSON*
PER IVARSSON*
PAUL SRJUTH**
VAKANT**

TROMBON
LARS-GÖRAN DIMLE*
ENDRE VETÅS
VAKANT**

BASTROMBON
JENS KRISTIAN SØGAARD

TUBA
MORTEN AGERUP*

HARPA
ERIK GROENESTEIN-HENDRIKS*

PIANO/CELESTA
ERIK RISBERG*

PUKOR
HANS HERNQVIST*
MARTIN ÖDLUND**
(även slagverk)

SLAGVERK
ROGER CARLSSON*
FREDRIK BJÖRLIN**
KENNETH FRANZÉN

Nästa nummer av Podiet kommer i april

BJÖRN BOHLIN SOLO PÅ ENGELSKT HORN

Ja, nästan – spelar ny konsert tillsammans med tonsättaren och jazzmusikern Lars Danielsson.

MAHLER UTAN GRÄNSER

Kent Nagano dirigerar hans mest omfångsrika symfoni, den tredje.

ORGELGROOVENS MÄSTARE TILLBAKA

Dr Lonnie Smith intar Stenhammarsalen och förtrollar lyssnarna med sin svängiga Hammondorgel.

SIDE BY SIDE BY EL SISTEMA

Det årliga veckoläget lockar tusentals unga från olika delar av världen.

ALLA DESSA ORKESTRAR

Gästspel av Norrköpings symfoniorkester, Kungliga filharmonikerna och Svenska kammarorkestern.

TACK TILL VÅRA SAMARBETSPARTNERS

FÖRSTE HUVUDSPONSOR

VOLVO

HUVUDSPONSORER

SEB GP

SPONSORER

FORTISSIMO
Göteborg & Co

FORTE
Castellum AB

MEZZO FORTE

Länsförsäkringar Göteborgs och Bohus län · Elite Park Hotel
Handelsbanken · Erséus Arkitekter AB · Billes Tryckeri AB · AkzoNobel · Lanark AB
Marknadscheferna Norden AB · Travel Service i Göteborg AB · Hi-Fi Klubben
BRA Braathens Regional Airlines · Leif Nilsson i Göteborg AB · Biab International AB

Göteborgs Symfoniker – en del av

ETT GOTT LIV HAR MÅNGA UTTRYCK.

Västra Götalandsregionens uppdrag är mer än sjukvård, tandvård och kollektivtrafik. Det är också musik, museer, dans, film och teater. Kulturen berör många människor. Den gör också Västra Götaland till en bättre plats att bo och leva på. Göteborgs Symfoniker är bara ett exempel. Fler uttryck för det goda livet hittar du på vgregion.se

STOLT ÄGARE AV
GÖTEBORGS SYMFONIKER

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN